

VÉGH GYÖRGY
MODERN ORFEUSZ

Válogatott műfordítások

TARTALOM

SZÉTHULL A VÉN VILÁG

CHARLES CROS

SZONETT
A FÜSTÖLT HÉRING
HIEROGLIFA

PAUL VERLAINE

ŐSZI DAL
FEHÉR A HOLD MA
ÉRZELMES PÁRBESZÉD

MAX JACOB

RÉGI-RÉGI FALISZÖNYEG
KIS ÉJI ZENE
ÜVEGHÁZ
AZ ALVILÁG TORNYA
SZÉTHULL A VÉN VILÁG

GUILLAUME APOLLINAIRE

GUI DALA LOU-NAK

BLAISE CENDRARS

PÁRIZS
A VILÁG SZÍVÉBEN
ÉJ A TENGEREKEN

IVAN GOLL

TÍZEZER HAJNAL
A MALÁJ DALOK-BÓL

PHILIPPE SOUPAULT

GEORGIA
WESTWEGO

JACQUES PRÉVERT

PARIS AT NIGHT
TENÉKED SZERELMEM

ARMAND BERNIER

VALAHA ISTEN VOLTAM
HOGY MADARAK KÍSÉRJENEK ISTEN ELÉ
FEKETE KUTYÁVAL TALÁLKOZTAM

LÉOPOLD SÉDAR-SENGHOR

FEKETE ASSZONY
ORKÁN

BIRAGO DIOP

ÚTRAVALÓ

JACQUES ROUMAIN

MADRID

FLAVIEN RANAIVO

OTROMBA SZERELMI DAL

UMBERTO SABA

ARCKÉPVÁZLAT KISLÁNYOMRÓL
ESTI MESE KISLÁNYOMNAK
FÜRDŐZŐ GYERMEK

CORRADO GOVONI

A PARTIZÁN HALÁLA

ALDO PALAZZESCHI

A JÓ FORRÁSA
A FEHÉR LEÁNYOK
FEHÉR TENGER

GIUSEPPE UNGARETTI

ÉJI SÖTÉT, TE
SEMMI SEM ENYÉM MÁR
REGGEL
NYUGALOM
A HAJNAL SZÜLETÉSE
ÉNEK

EUGENIO MONTALE

EGY MEG NEM ÍRT LEVÉLRE

SALVATORE QUASIMODO

A FAL
NAPI HÍR
AZ ÚJ HOLDHOZ
MÉGEGYSZER A POKOL
MAJD NEM EPIGRAMMA

JÓSE ASUNCIÓN SILVA

....?....
LEPKÉK

RUBEN DARÍO

SZONATINA
EZÜST-SZÜRKE SZIMFÓNIA
NOCTURNO

RAMÓN MARIA DE VALLE-INCLÁN

A SZANATÓRIUM RÓZSÁJA

MANUEL MACHADO

HÓPEHELY
RUBENS: A FALUSI BÚCSÚ C. KÉPÉHEZ
ARS MORIENDI - AZ ELMÚLÁS MŰVÉSZETE

ANTONIO MACHADO

KASZTÍLIA
JÓSE MARIA PALACIO-HOZ
ŐSZI HAJNAL
MINDENNAPI TÖRTÉNET
DON FRANCISCO GINER DE LOS RIOSNAK
SPANYOLORSZÁG BÉKÉBEN

JUAN RAMÓN JIMÉNEZ

A SÁRGA TAVASZ
A MEZTELEN ASSZONY
A HALÁL
A VÉGSŐ ÚTRAKELÉS
MAGÁNY
PÁRBESZÉD ÁPRILISRÓL
SZERETNÉM, HA A KÖNYVEM
TAVASZI VASÁRNAP
TE, A FÉNY
EGY CSALOGÁNYRA
MAJD ISMÉT MEGSZÜLETEK

PEDRO SALINAS

TENGERI TÁJ
HA A SZEM ÉREZNI TUDNÁ A HANGOT
KÉRDEZLEK ÚNOS-ÚNTALAN

JORGE GUILLÉN

SZEMEM BEHÚNYOM
FOLYÓ S MELLETTÉ NYÁRFÁK

VICENTE HUIDOBRO

BALLADA ARRÓL, MI NEM TÉR VISSZA
SOHASEM

GERARDO DIEGO

HINTA
GITÁR
ESTI HARANGSZÓ
NOCTURNO

DAMASO ALONSO

CSILLAG-SZÁMLÁLGATÓK

FEDERICO GARCÍA LORCA

KICSI MADRIGÁL
MÉRLEG
VÁZLATOS NOCTURNO
VISSZHANG
FRÍZ
MÉCS
A NÉMA KISFIÚ
AZ ÓRÁK ERDEJE
VIZI-SZVIT
TÜKÖR-SZVIT
ESTI DAL
KASSZIDA EGY NAPPALI ÁLOMRÓL
A NÉMÁK UTCÁJA

RAFAEL ALBERTI

HA HANGOM MEGHALNA A FÖLDÖN
AMPARO
A SZERELEM VISSZATÉR ARRA A TÁJRA,
AHOL EGYSZER ÉLT MÁR
VERS A SZÁMÜZETÉSBŐL
ÁLOM

LUIS CERNUDA

NEVADA
A HÁRFA

MANUEL ALTOLAGUIRRE

TENGERPART

A MEGTÉRŐ VÁNDOR**A. CH. SWINBURNE**

AZ ELSŐ SZERELMES ÉJ
TRISZTÁN ÉS IZOLDA SÍRJA

W. B. YEATS

DAL A PISZTRÁNGRÓL
LENT, LENT A KERTEK ALJÁN

ERNEST DOWSON

NON SUM QUALIS ERAM BONAE SUB REGNO
CYNARAE
SPLEEN

D. H. LAWRENCE

ÚJSZÜLÖTT TEKNŐSBÉKA
A HALÁL HAJÓJA

SIGFRIED SASSOON

ELALVÁS KÖZBEN
HALOTTAS ÁGY

EDITH SITWELL

UTCAI DAL
HAJNALI DAL
GYÁSZÉNEK SIRATJA AZ ÚJ VIRRADATOT

T. S. ELIOT

PRELÚDIUM

W. J. TURNER

ROMÁNC

OSBERT SITWELL

A VAK UTCAI ÁRUS
HAGUE-NÉ ASSZONYSÁG

SACHEVERELL SITWELL

SZÖKŐKUTAK
RIO GRANDE

CECIL DAY LEWIS

SZONETT

W. H. AUDEN

MUSÉE DES BEAUX ARTS

LOUIS MACNEICE

AUGUSZTUS
HÓ

STEPHEN SPENDER

AZ EXPRESSZ

GEORGE BARKER

A KAMASZ ÉS A FELNŐTT ALLEGÓRIÁJA
NEMZEDÉKEM BÁRMELYIK TAGJÁNAK

DYLAN THOMAS

VOLT IDŐ...
FÜLEK HALLJÁK FENN A TORONYBAN

SIDNEY KEYES

A GREENWICH CSILLAGVIZSGÁLÓ
WILLIAM WORDSWORTH

JAN VAN NIJLEN

TÁJKÉP
A RÉGI DAL
A KALITKA
A MEGTÉRŐ VÁNDOR
A RIGÓ

KAREL VAN DE WOESTIJNE

A MOGYORÓ VAGYOK
GYÁSZDAL EGY IFJAN ELESETTÉRT
LÉDA

MAURICE GILLIAMS

ŐSZ
TÉL

THEODOR STORM

JÁZMINOS ÉJEK
MACSKASZÁMTAN

THEODOR DÄUBLER

FORDULÓ

STEFAN GEORGE

RÁDKACAGNAK MÉG

HUGO VON HOFMANNSTHAL
NÉHÁNYAN BIZONY...

RAINER MARIA RILKE
VÉGZETES, KESERŰ ÓRÁN

HERMANN HESSE
OLYKOR-OLYKOR
TOVATÚNÓ IFJÚSÁG
FEKSZEM A FÜBEN
SOK ASSZONYT SZERETEK
ÁLMATLANSÁG

ANTON WILDGANS
ÍGY MÚLNAK NAPJAINK...

GOTTFRIED BENN
KARIATIDA

GEORG TRAKL
VELENCEI ÉJ
AZ ESTE
EGY FOGSÁGBA ESETT FEKETERIGÓ DALA

BERTOLT BRECHT
CORTEZ EMBEREI
ÉS MIT KAPOTT A HARCOS HITVESE?
MIKE SZÉN-GÖRÖNGYEI
EGY OLVASNI SZERETŐ MUNKÁS KÉRDEZI
GONOSZ DÉMON-ÁLARC
HAZATÉRÉS

ALBRECHT HAUSHOFER
A FOGLYOK KÖRBEJÁRNAK

KARL KROLOW
SZERELMES VERS

PÄR LAGERKVIST
TORZÓ

GUNNAR EKELOF
NON SERVIAM

GYÖNYÖRŰ SZÉP EGEK

IVAN BUNYIN
TÁJ
EGY MESÉBŐL

VALERIJ BRJUSZOV
SZOMORÚ ESTE
SED NON SATIATUS
ASSZÁRGADON
A KALDEUS PÁSZTOR

ALEKSZANDR BLOK
RÉSZEGSÉG

VLAGYIMIR MAJAKOVSZKIJ
ÉN
KIKÖTŐ

SZERGEJ JESZENYIN
ESTE
RÉGI MOSOLYOD...
HUSVÉTI HARANGSZÓ
MENTEM A PATAKHOZ...
HÓBUNDÁS TÉLI TÁJÉK

NYIKOLAJ ASZEJEV
A MURADZSI VÍZESÉS
A FELHŐ SZÜLETÉSE

NYIKOLAJ ZABOLOCKIJ
MIKOR KIHÚNY A FÉNY...
ÉJI KERT

LEONYID MARTINOV
GYÁRAK
NYOM

JAROSLAW IWASZKIEWICZ
ESŐK
IFJÚSÁGOM TÁJAI

JULIAN PRZYBOS
FECSKE
TAVALYRÓL ISMERLEK MÁR
SZÁLLOK A MAGASBA
A MESSZE LEVŐ KEDVES
LÉGVONALBAN
SZÉN ÉS MÁRVÁNY

ANTONIN SOVA
SERKENTŐ KÖNYÖRGÉS AZ ÉJHEZ
KIS CSEHORSZÁGI TAVAK

S. K. NEUMANN
ÉJSZAKA KISKUNDOROZSMÁN

KAREL TOMAN
HONVÁGY, IDEGEN FÖLDÖN
SUR LE PONT D'AVIGNON
FISCHAMEND, A DUNA PARTJAIN

FRANTIŠEK HALAS
ÉJI LÁTOMÁS A MALA STRANÁN
AMUNDSEN
CSENDESEN
ESTE ARLES-BAN
TENGERÉSZEK TEMETŐJE
NOVEMBER 7.

JAROSLAV SEIFERT
GUILLAUME APOLLINAIRE
LIDICEI HALOTTAK
LENIN VÁROSA
ÜDVÖZLET A MADRIDI BARIKÁDOKNAK
ALTATÓ PETIKÉNEK
ÉNEK A CSÍKOS VÁNKOSRÓL
ÉNEK A KENYÉR ILLATÁRÓL

JIŘI ORTEN
MIT MONDOTT NÉKEM A KANÁRI
AMIT A KANÁRINAK FELELTEM
ÖRÖKKÉ
DALFORRÁS
HÓPELYHEK
KACSAK A MOLDVÁN

RADE DRAINÁC
MA BOHÈME

KOSZTÁSZ VÁRNÁLISZ
A PREDESZTINÁLTAK

ALI KARASU
A BARACKFA

OKTAY RIFAT

FELESÉGEMHEZ
LÁTTAM A KEZEM
GYÖNYÖRŰ SZÉP EGEK
SZABADSÁG
ULUDAG UTCAI ÁRUSAI

ORHAN VELI

TIÉRTETEK
ÉLNI
A GALATA-HÍD
KALAND
ALTINDAG
A SZABADSÁG FELÉ
HULLÁM
INGYEN
ISZTAMBULT HALLGATOM

NEDZSATI DZSUMALI

A TÖMEG DÍCSÉRETE

VALAHOL SOHASEM JÁRTAM**EDGAR LEE MASTERS**

CSÖNDEK
A DOMBOLDAL
LUCINDA MATLOCK
ELSA WERTMAN
HAMILTON GREEN

WALLACE STEVENS

KIÁBRÁNDULÁS, ESTE TÍZKOR
PETER QUINCE A ZONGORÁNÁL

WILLIAM CARLOS WILLIAMS

NANTUCKET
A JÁRVÁNYKÓRHÁZBA VIVŐ ÚT MENTÉN

E. E. CUMMINGS

SZONETT
VALAHOL SOHASEM JÁRTAM

OGDEN NASH

ISABEL KALANDJAI

JAMES WELDON JOHNSON

NÉGER PRÉDIKÁCIÓ A TEREMTÉSRŐL

LANGSTON HUGHES

ÚTÉPÍTŐK FLORIDÁBAN
FOLYÓKRÓL BESZÉL EGY NÉGER
ÉN IS...
SÁRGARÉZ KÖPÖCSÉSZÉK
NÉGER VAGYOK
A MI HAZÁNK
FELISMERÉS
NÉGER BÁNAT

KENOSZE OTA

PÁR SZÁL TÉSztÁT FALHATSZ...

A KÖTET CÉLKITŰZÉSEIRŐL**ÉLETRAJZI ADATOK**

SZÉTHULL A VÉN VILÁG

CHARLES CROS

SZONETT

Halhatatlan a dal, amit írok. Az emberekre
Számból az igazság drága heve lecsap,
Ragyogó értelmet kapott, apám, fiad,
S nincs a földön vagyon, mely mindezt megvehesse.

Volt már kezem között tűz, asszony, alma, lencse,
Megsímogattam a telet, tavaszt, nyarat:
Szétnyíltak mindenütt előttem a falak -
De mondd, ó merre, hol talállak meg, Szerencse?

Az üzlet-ablakok vonzanak, a puha
Kesztyűk, gombák. Bankár csekkjét látom, behintve
Hat nullával: ez hát a boldogság maga, -

S csodálkozom: nekem, ki többet érek, mint e
Földnek száz királya, püspöke, hadnagya -
Nekem nem jut se víz, se nap, se sárgadinnye.

A FÜSTÖLT HÉRING

Messze délen állt egy szép fal, - szép, szép, szép,
A fal mellett létra állott, - nagy, nagy, nagy,
És a földön füstölt héring, - sós, sós, sós.

Jött egy pofa, keze csupa kosz, kosz, kosz,
És volt benne kalapács meg - szög, szög, szög,
És egy spárga gombolyag de - lyag, lyag, lyag.

Föl-föl-fölmege a létrán, mely nagy, nagy, nagy.
Ver a szögre egyszer egyet - kop, kop, kop,
És a falból kiáll ím a szeg, szeg, szeg.

Ledobja a kalapácsot - zup, zup, zup,
És a szögön már a spárga - lóg, lóg, lóg,
S a végén a füstölt héring, - leng, leng, leng.

Le-le-lejön a létrán, mely nagy, nagy, nagy,
S kalapácsát máris veszi föl, föl, föl,
És ahogy jött, úgy el is megy - el, el, el.

S azóta a füstölt héring - sós, sós, sós,
A falon a spárga végén - lóg, lóg, lóg,
Szép lassacskán, míg a világ áll, áll, áll.

Történetem azért ilyen - gya, gya, gya,
Hogy dühöngjön, kinek képe - nagy, nagy, nagy,
S hogy nevessen rajta még ki - srác, srác, srác!

HIEROGLIFA

Három szomorú ablak nyílik a szobámból:

A szerelem, a tenger, a halál,
Eleven vér, zöld nyugalom, violaszín.

Édes, nehéz kincs, ó asszonyi száj!

Harang, ámbraillat, fény, mely hidegen lángol:

A tenger, a halál, a szerelem,
Csak a jót érzem, ne verjen át a kín...

Ó, asszony, tündöklőbb, mint fény az egeken!

Szeptember-estek hűvös árnya, kósza mámor,

A halál, a szerelem meg a tenger
Tovagörgetnek a Feledés habjain...

Ó, eleven koporsóm, magadba temess el!

PAUL VERLAINE

ŐSZI DAL

Ha az ősz fuvolál,
szomorú dala száll,
néha lehullva.
Bágyadt hangjainál
a szívem sebe fáj;
tépdesi újra.

Hogy fullaszt a magány!
Szinem oly halovány
s nincs bizony írja.
Csak idézem a mult
puha ködbe borult
árnyait, sírva.

Már mindjárt ideér,
fölkap s visz-visz a szél
messze magával -
hisz a fák terűjén
csak avar vagyok én,
mely tovaszárnyal.

FEHÉR A HOLD MA

Fehér a hold ma
a fák felett -
s a csönd eloldja
a rémeket
a lombok árnyán...

Ölelj át, drágám.

A tó egében
- tükrözve mind -
sok fűzfa ében
árnyképe ring,
szél rí, sikongva...

Száz álmot hoz ma.

Nagy, véghetetlen
nagy béke száll,
csilló helyben,
mint holdsugár:
nem földi béke...

Ó, éjek éje.

ÉRZELMES PÁRBESZÉD

A vén park elhagyott őszei éjeken,
Csak két holt árny bolyong a fák közt nesztelen.

Két árny. Szemük kiholt s az ajkuk mozdulatlan,
Pár szót susognak és elhallgatnak riadtan.

A vén park elhagyott őszei éjeken,
Két árny bolyong csak ott a múltján csöndesen.

- Emlékszel? hogy szálltunk a boldogság egében!
= Miért akarja, hogy a múltat földézzem?

- Megdobban még szíved, ha meghalod nevem?
S mondd álmodsz még velem? Felelj! = Nem, nem. Sosem.

- Ó, első csókjaink és vágyai szívünknek!
Sok forró pillanat! = Mind, mind oly messze tűntek...

- Milyen kék volt az ég! Jövőnk sok jót ígért!
= Többé már nincs jövőnk, s az ég koromsötét.

Tovább suhantak, el a zizzenő avarban.
Nyomukban lépkedett az éj, halkán, riadtan.

MAX JACOB

RÉGI-RÉGI FALISZŐNYEG

Két vad lovag verseng egy asszonyért itt,
Lovuk szemében néma borzalom.
A tűző napban kardjuk éle fénylik
És pajzsuk tündököl a bokrokon.

Az asszony megszökik egy remetéhez,
Kinek kutyája foglyul ejti épp -
A szent öreg még sok-sok szenvedélyes
Szerelmet jósol, megnézhén kezét.

Egy szárnyasló jelent meg, ím az égen -
Hátán breton nemes: a vőlegény,
Egy kalifa küldte a holdba régen
Az Ész füvéért - ott van tenyerén.

Egy ősz úr lakik fenn a kis toronyban:
Vára körül pompás acélfalak -
Az ősz nagyúr senkihez nem goromba
S az udvarhölgyek csellón játszanak.

Szent Péter és János nincs nyugalomban,
Ezt nézik - s ezt az angyalok hada -
Marseillei székhelyén, hol a pokol van,
Virraszt az ördög s hét tanácsosa.

KIS ÉJI ZENE

Békák brekegnek egyre rekedtebben,
Bárkák suhannak, tolat egy szerelvény...
Kígyó setteng a rózsafák közt,
Gyöngyöző kacagás, mit elfojt egy tenyér,
Egy lomha test a vízbe puffan,
A lápon óvatos, halk, tompa léptek,
Valaki zokog a fák sűrűjében,
Bohócok dobolnak bukfencezve az égen.

ÜVEGHÁZ

A kút káváján
Egy kéz pihen s a kék napórán
Száll-száll az idő, az élet.

A kézen gyűrű, puszpáng, fa-márvány.
Hány óra? nem tudom, de félek.
Léptek suhannak a délszaki növények alatt,
A kikötőbe befut egy hadihajó;
A királylány jött meg a klinikáról...
Sápadtan fecseg a szökőkút. Reáhull
Az árnyék keszkenője. A lombok közt suhogások,
Juhnyájak jönnek, azok suhognak,
Jönnek ki lassan a királyi várból.
A kút kávján
Már nem magányos a kéz,
A fűzfa árnya reszket a vitorlás szárnyán a kikötőben.

AZ ALVILÁG TORNYA

A torony neve: Ragály, szélén lángok lebegnek,
Otromba búzt füstöl az embereknek.
Nagyobb minden toronynál, nagy s kevés,
A földből föl az égbe ér.
Az óriás kutya, az óriás kutya van itt avégett,
Hogy őrizze a Semmiséget -
Ez a Ragály-nővérek otthona:
Az egyik a Viszály királyné asszonya,
A másik meg a halak özvegye.
A sárga hölgy, kin fekete selyemruha,
Nem fekszik le se reggel, se este, soha.
A sárga hölgy meg a piros ruhában:
Mindenkivel eltársalog vidáman,
Hogy mit mondanak a ház neszei?
Mire a vihar ezt mondja neki:
„Zárják be már, elég a szél!”
- Hé, zörgő szélkakaskám, mondsza nékem,
Mi újság van ott lent vidéken?
„Ha a vulkánon nincs rajta a fedél,
A földi teknősbéka tüsszenteni fog
S Minerva zöld szeme szüntelen hunyorog.”
- Az aranyas, az ezüstsas ma épp
Felemelték az idők függönyét.
A serleget feldöntötte Achilles.
Valódi por, a leveshez nem illesz,
Meglátod a meztelen gyermeket a galagonya mellett
S az aranybika csikáját, amint misére mennek.
Az óriás kutya, az óriás kutya
Fújja az óceán hullámain nappal és éjszaka.

SZÉTHULL A VÉN VILÁG

A múlt hajóiról a parttalan vizekben
Búsongom kedvesem; elvitték a szelek -
A nyájak sincsenek, éj van, hol rég kerengtem,
Idők lámpása most szemem az éj felett.

Ígéret földjei, csodás sziget hazámban!
Nagyúri vad gyönyör, elomló nyugalom!
Bimbózó életem csikóiból ma hány van?
Riadt paták, szívek verését hallgatom.

Csak szöttem, szöttem én lágy szóból, kósza szélből
Miket fenn tart a bűn: nagy szürke fátylakat -
Az Akropoliszt befedve az égbe ér föl -
S a föld felé zuhan egy tollforgós sisak.

A földre már nagyon vágysz? Vagy vár egy királyság?
Tudnál cserélni bőrt talán és színt, hazát?
Még láttam hajdanán két tündér játszi táncát,
S vas-csókjuktól beforrt szívem s az ifjuság.

Szomorú puha szél, a földön ismeretlen,
Száguldott ránk, de nem a négy égtájon át -
A vereség napja csillog a tengerekben,
Készítsünk új bárkát, széthull a vén világ.

1938

GUILLAUME APOLLINAIRE

GUI DALA LOU-NAK

(Részlet az „Éjszakai jelenet 1915 április 22-én” c. versből)

Ó kicsi Lou arany-ág te szeretnék meghalni hogy imádhass
Szeretnék szép lenni vonzó hogy imádhass
Szeretnék erős lenni hatalmas hogy imádhass
Szeretnék fiatal fiatal lenni hogy imádhass
Szeretném a csatákat újra megélni hogy imádhass
Szeretnélek messze rabolni hogy imádhass
Szeretnélek elfenekelni hogy imádhass
Szeretnélek gyötörni sokáig hogy imádhass
Szeretném ha most egyedül volnánk egy hotel-szoba mélyén hogy imádhass
Szeretném ha most egyedül volnánk irodámban - a balkon közelében a dohányzó pamlagon
ülnénk hogy imádhass
Szeretném ha a húgom volnál hogy örült testvérszerellemmel imádjalak én is
Szeretném ha unokahúgom lettél volna mert akkor egész ifjan szeretünk egymásba kicsim
Szeretném ha lovacska lennél kis paripám hogy rajtad lovagoljak örökké örökké
Szeretném ha a szívem lennél hogy mindig magamban érezzek én
Szeretném ha te volnál a pokol vagy az éden már ahová rendel a sorsom
Szeretném ha fiúcska volnál hogy nevelőd legyek és a tanítód
Szeretném ha te lennél az éjszaka hogy szerethessük egymást a sötétben
Szeretném ha az életem volnál hogy általad éljek
Szeretném ha a németek gránátja lennél hogy hirtelen édes-fájó szerelemmel kioltad az életemet

BLAISE CENDRARS

PÁRIZS

Egész éjjel ott álltam a hídon hallgattam
A rádiójeleket megfejtve ha néha is egy-egy töredékét
S elmormoltam emberi nyelven a csillagokra ráhunyorogva
Új csillag született nem messze az orrom előtt
Szivarom parazsa volt ez a csillag
Eszembe jutott Párizs szórakozottan néztem az égre
S időnként egy-egy jól ismert arc villant föl a csillagok fénye helyett:
Jeant láttam fellobbant mint a fáklya
Erick gúnyoros szeme tűnt fel Fernand komoly tekintete
S egy csésze kerek szeme is: Sandersnél hörpölgettem belőle a kávét
Eugénia komor pápaszeme s Marcel arany szemüvegje
Marianne pillantása döfött át s Gascon könnyező szeme csillant
Francis és Germain száguldoztak előttem időnként kocsijukban
S Ábel a színpadon állt magyarázott szomorúan
Aztán a rádiójelek újra sipogtak megnéztem újra a csillagokat
Megint új csillag született nem messze az orrom előtt -
S tündökölt tündökölt mint Raymone szeme
A szívem a szívem közelében

A VILÁG SZÍVÉBEN

Párizs ege ma ragyogóbb mint egy világos téli hideg ég
Sose volt még ily csillagos éj ily fojtogató mint e tavasszal
A fák a körúton a te árnyaid ég
Elefánt füléhez hasonló lombozatok
Platánlevelek komoly gesztenyefák
Vizililiom ma a Szajna vizén a hold s úszik a folyón lefelé
A Tejút Párizsra alél az egekből s bolondul
Csúszva eszeveszetten a Notre Dame-ot marja az ajka
A Göncöl-szekér Saint-Merry fölött zörög
S levágott kezem ott ragyog az Orion csillagködében
Hideg és kegyetlen a fény s benne oly álom-szerű
Párizs mint egy kifagyott növénynek a rajza
Ha újra kibomlik Szomorú látvány
Kortalan állsz itt: a házak és az utcák össze-vissza dobált
Kő és vasdarabok most egy valóságosan sivatagban
Ma éjjel Babilon és Théba sem halottabbak mint Párizs
A kihalt város mely kék és zöld tinta és kátrány színekben
Tündököl s háztetőit felnyújtja a fehér csillagokba
Halotti némaság Sehol egy ember A háború süket csöndje mindenütt
A szökőkutakat nézem a utána a lámpák ibolyaszínű szemébe hunyorgok
Itt az ő fényükben cipelem nyugtalanságom

Minden este végigcsatangolom Párizst
A Batignolle-negyedtől a Quarter-Latin-ig kuttyagolva
Mintha az Andokat másznám meg
Új csillagok fénye alatt melyek tündöklőbbek és ragyogóbbak
A Dél Keresztje egyre csodásabb minden
Lépéssel közelebb kerülök hozzá itthagynom e régi világot -
Átlépek új kontinensére

Nincs többé multam megcsönkült karom helye fáj csak -
Egy kis hotelszobában lakom hogy egyedül legyek eztán
Vadonatúj kosaram van lassan megtelik sok-sok kéziratommal
Nincs könyvem se kép a falon számúztam a hiú csecsebecségeket
Újság hever asztalomon
Egy kópár szobában dolgozom ablakomon tejüveg van
Vörös kőkockákon topog a talpam
Labdázva olykor s meg-megfújva játéktrombitámat -
Regényemet írom: AZ ÍTÉLET NAPJA HA ELJÖN

ÉJ A TENGHEREN

Már többször megfigyeltem az estét:
Ha a nap lebukik
Hirtelen elsötétül a tenger
De még sokáig lángol az égen a fény

A vízből száll fel az éj és lassan bevonja a horizontot
A sor ezután az égre kerül bekússza lassacskán a homály
Egy pillanatig korom sötét van
Aztán elefántesont-szerűen áttetszik az ég
Itt-ott árnyüregekkel s mindez megcsillan a vízen
Egy zsák-alakú folt tűnik fel a Dél Keresztje alatt
És azután a Tejút is fölkanyarog lebegve suhan

IVAN GOLL

TÍZEZER HAJNAL

(Részletek)

I

Megfoghatatlan vagy,
akár a patak,
mit menták sűrűje rejt el.
Sokszor remegés fut a válladon át,
megijedsz tőlem, az arcomtól,
ha föléd hajolok.
Pedig csillagok gyúlnak ki,
ha rámtéki, előttem.
Pedig hozzám tartozol épűgy,
mint archoz a szem
s tudom, majd ha a halál felé hajózol,
egyik dalomat dúdolod akkor is...
És mégis menekülsz, menekülsz csak,
mint mandolinom szökevény futama,
megfoghatatlanul egyre rohansz,
ó, szerelmes álmod!
Ó, álmod-szerelmem!

II

A többiek élő görög tragédiák voltak,
a többiek ködszerű gondolatok voltak,
a többiek álmok voltak a metró üvegén,
a többiek hópelyhek voltak, mik elolvadnak a kéz melegétől,
a többiek rózsafák voltak selyemköpenyekben,
a többiek egy esős, hangulattalan este voltak,
a többiek oroszok voltak, brazilok,
a többiek csak asszonyok, asszonyok voltak,
a többiek...

De te:
terólad nem tudom, ki vagy,
terád nincsen hasonlatom sem,
csak azt tudom: szeretlek!

III

Jöjj, jöjj vissza:
egy sose hallott ötödik évszak lesz érte jutalmad,
ahol szárnyat növesztenek az osztriga-kagylók,
ahol a madarak Debussy dalait dúdolják,
és hol a fügefákon
érnek arannyá a narancsok.

Minden naptárodát kicserélem,
régi találkáid dátumai nem lesznek feljegyezve sehol sem,
s Európa valamennyi térképfüzetéből
kitörlöm a helyeket, ahol nélkülem éltél.

Jöjj, jöjj vissza:
újjászületik majd a világ,
új égtáj lesz minden iránytűn:
a te szíved!

IV

Harminc esztendeig vártam,
hogyan felfusson az égre alakod,
hogyan elhomályosítsd a napot,
vártam a parkok
zöld és bronzszínű bokrai közt
céltalan ifjúságom idejében.
Valahányszor megállt egy autóbusz előttem, felugrottam rá,
mert azt hittem, elcsípem mosolyod, -
végiglaktam a világ valamennyi hoteljét,
hogyan megvakult tükreik valahol visszaverjék a szemed...

Folyamok partjain harminc esztendeig
integettem távolodó messzi hajóknak
s a bércek magasáról
mindig a házad tetejét kutogattam.

Harminc esős őszen át vártam a jöttöd,
kihullott a hajam
s a szemem zavaros lett!

Jöjj, hamar, ó, hamar!
mert ha ma sem leszel pontosan itten:
a legközelebbi villamosra felugrom!

V

Bezárja fáit az erdő,
az utolsó madár is leteszi furulyáját,
a nyírfa hűtlen levelei
is lehullnak, elenyésznek.
A csipkebokrok díszlete közt
a nimfák letörlik arcukról a pírt és
a szarvasok, kik megdöntötték a gyorsasági rekordot,
nehéz szarvaikat ledobálják
s alkonyszínű aggancsuk
elkorhad az eső permetegében.

Bezárja fáit az erdő,
zárjuk be mi is a szívünket,
mert jön a tél, jön a fagy!

Tízezer hajnal, szerelmem, tízezer hajnal,
tízezer hajnali napsugár
csókolta éberre a pillánk!

Tízezer hajnal egy ilyen éjért,
szerelmes éjjelünkért!
Kifaragódik a karjaim közt a fejed
s hajad rózsakertjét
tízezer rózsza lángja hevíti.

Ó hány ragyogás,
tízezer hangja a ködnek,
s hány hold jött:
hány eleven s hány szomorú,
hogyan bepihézzem minket a hó révületével!

.....

Tízezer hajnalt, szerelmem, tízezer hajnalt,
tízezer tojáshéjat, telve dalokkal, madarakkal,
tízezerszer a nap sárga pihéit:
ennyit megért ez a perc -
százezer csillagba futó halálunk egyetlen pillanatát.

A MALÁJ DALOK-BÓL

6

Mióta megszülettem
Jöttöd azóta várom
Tízezer napja-éje
Várom találkozásunk

A földek összeasztak
A hegyek lelapultak
A folyók kiapadtak
De testem túlnőtt rajtam
A hajnal s alkony közt terül el
Minden utakra ráborulva
Hogy bármerre jársz-kelsz
Rajtam rajtam tapodjál

7

Mióta rámtévedt szemed
A kámforfák alatt
Mebénítottad szívemet
A kertbe menni sem merek
A fákon mindenütt
Gyümölcs helyett ott a szemed
Ha járok künn a réteken
Anémóna-szemed
Jön-jön mindenfelé velem
A patak füves partjain
Is ott röpdös szemed
A tamantisz szárnyain
Nappal többé ki sem megyek
Csak sűrű éjszaka
Mikor nem láthatom szemed
De jaj még ott is elkísér:
Ezer csillagban ég
Villog szemed ha jó az éj...

8

Cédrus szeretnék lenni csak
A házikód előtt
Picinyke cédrus-ág
Az ág egy levele
A levél árnya csak
Az árny mely hűset ad
Hogy homlokodra hulljak
Egy kósza pillanatra

35

Ó istenek: tépjétek ki szemeimet
Mert hiába meresztgetem őket - mégse látják
Vágjátok le nélküle üresen maradt kezeimet
Messétek le karjaimat hiszen nem ölelhetik őt
Intsetek megálljt kíváncsi lábaimnak
Sebesvágótájú combjaimnak -
Olyan olyan céltalanok már
Ó istenek: a halálom kérem tőletek
Hogy még egyszer még egyszer eszébe jussak

40

Minden virágot gyomláljatok ki
Tapossátok össze a páfrányokat
Döntsétek ki a százéves pálmafákat
Tépjétek ki minden babérfát
Elhagyott kunyhóm elé
Fekete ciprust
Ültessetek helyettük -
Fekete ciprus intsen:
A halálnak ujja

PHILIPPE SOUPAULT

GEORGIA

Az álom elkerül engem Georgia
Szemem nyilait lövöldözöm ki az éjbe Georgia
Várok Georgia
Tűnődve figyelve Georgia
Tűzvirág nyílik ki a hóban Georgia
Itt van közelemben az éj a barátnőm Georgia
Fülevre hallgatom sok furcsa neszét Georgia
Nézem a füstöt ahogy száll s menekül Georgia
Nesztelenül settenkedem itten az árnyban Georgia
Léptemtől csikorognak az utcák a külvároson át Georgia
Ismerem őket oly régen e várost Georgia
És mégis oly idegenek ma
Futok rohanok üldöz a szél Georgia
Az éji hideg meg a csönd a szorongás Georgia
Futok Georgia
Rohanok Georgia
Lent úsznak a fellegek árnyak eső lesz Georgia
Kitárom a karomat Georgia
A szemem meg csak néz néz be az éjbe Georgia
Hívlak Georgia
Kiáltom a neved Georgia
Hívlak szólongatom nevedet Georgia
Eljössz-e Georgia
Hamar mielőbb Georgia
Georgia
Az álom elkerül engem Georgia
Várok tereád várlak mielőbb
Georgia Georgia Georgia

WESTWEGO

Különös utazó poggyász nélkül utazom
Bár Párizsból még ki se tettem a lábam
Az emlékezet egy percig se hagyott egyedül
Az emlékezet kiskutyaként lihegett a nyomomban
Csacsibb voltam mint a csacsik
Melyek éjjélkor az égről a csillagokat leiázzák
Fojt a meleg nagyon fojt
Halkan rebegem s igen komolyan
Szomjúhozom adjatok inni igazán
Csak kalapom van fejemen

A mezők meg az álmok kulcsa zsebemben
Emlékeim sokasodnak
Itt kóborlok a város kövein
A körút fái mögül az ágak tetejéről
Mindenféle emlék les rám amerre megyek
Te ölelsz öregem Párizs
Emlékműveid fáradtságom jelzőkövei
Megismerem újra valamennyi fellegetet
Melyek kéményeid mögül rámvihorásznak
Azt mondják jóreggelt vagy isten veled édes
Éjjel a sötétben villószik a fényed jáspisosan
Szeretlek mint más egy elefántot
Minden sikolyod zsivalyod szerelmi sóhajtás
Úgy érzem magamat mint Aladdin
Mikor kezében a bűvös lámpa kigyulladt
Megelégedett vagyok én
Mert itt vagyok én
Egy kávéház teraszán
S fülig elhúgom a számat hahotázva
Híres utazásaimat földidézve
New-Yorkba akartam utazni vagy Buenos-Airesbe
Látni tapintani Moszkva havát
El akartam utazni egy este póstahajóval
Madagaszkár vonzott vagy a távoli Sangháj
A Missisippin akartam föllevezni
S Barbizonban kötöttem ki helyettük
S Cook kapitány útikönyvét újra lapoztam
Ruganyos mohaágyon heverésztem
S verseket írtam egy sárga kökörcsin közelében
S versemhez a fákról téptem le a friss szavakat
Egy kisvasút pöfögött s a pampákon átrobogó vasparipák jutottak eszembe
Oly boldog boldog vagyok itthon

JACQUES PRÉVERT

PARIS AT NIGHT

Három gyufaszálat lobbantottam fel az éjben:

Az elsőt hogy lássam az arcod

Egy másikat hogy lássam szemedet

S egy harmadikat hogy lássam a szádat

Aztán beborított minket az éj s most mind-mind vissza idézem

Míg két karom átfog

TENÉKED SZERELMEM

Elmentem a galamb-piacra

s vettem galambot

tenéked

szerelmem

Elmentem a virág-piacra

s vettem virágot

tenéked

szerelmem

Elmentem az ócska-piacra

s vettem bilincset

tenéked

szerelmem

És aztán elmentem a rabszolga-piacra

kerestelek sokáig

de nem találtalak meg

szerelmeim

ARMAND BERNIER

VALAHA ISTEN VOLTAM

Valaha isten voltam, s a világ
és árkai fölött keringtem.
Zaját, mint egy méhkaptár zivaját
ott hordtam részeg füleimben.
Hajnalban láttam; mint valami íj,
feszült a méhek röpülése.
S alkonykor: hajókat a tenger habjain,
ahogy szálltak föl, föl a fénybe.
Így éltem, részeg isten én,
én, a világnak lelke,
amíg rá nem hulltam egy szőke mellre,
s halandó lettem, földi lény.

HOGY MADARAK KÍSÉRJENEK ISTEN ELÉ

Ha majd meg kell jelennem az egekben, Istenem,
ezer s ezer hűséges szárny kíséren
és lebegjen körül az égi fényben.
Mindenféle színű madár legyen ott,
s mindenféle alakú -
szabad madarak, énekesek, dalolók.
S csak daloljanak, ó Istenem, daloljanak csak.
Hogy többé már ne legyen más a menny,
mint könnyű sóhajok, öblös hangszínek, puha,
lágó hangok, s hosszan zengő trillák zsongó moraja.
Így jelenjek meg előtted, e daloló
hang-áradat hullámain lebegve,
mámorosan, kószán, szétfoszolván a szárnyaló-
fényű magas egekbe.

FEKETE KUTYÁVAL TALÁLKOZTAM

Néz-néz rám egy nagy fekete kutya,
olyan fekete, mint a hallgatása,
csak hallgat és némán válaszol reá a hallgatásom.

Nem is tudjuk s talán mégis különös
kis történeteket mesél el néma szemünk,
hogy mik voltunk, egy másik életünkben,
ő, a szeretett jámbor állat, és én, e szomorú ember, -
mi, akiket ma elválaszt egymástól a titok,
s kik arra ítéltünk, hogy egyedül maradjunk,
mert a hallgatás, a csend falként emelkedik közöttünk.

LÉOPOLD SÉDAR-SENGHOR

FEKETE ASSZONY

Fekete asszony, meztelen asszony,
eleven színedet ruhaként viseled, s alakod maga a szépség!
A te árnyékodban cseperedtem föl, kezeid édessége szememet sokáig bekötötte
és most, a nyár kellős közepén, a déli napban, egy láng-
perzselt hágó magasából megpillantalak, ígéret földje, Te,
és szépséged villáma szíven üt, mint egy hirtelenül lecsapó sas.

Meztelen asszony, ébenszínű asszony!
Keményhúsú, érett gyümölcs, fekete borok komor mámora,
egyetlen száj, ajkamat zengzetessé igéző,
tiszaegű szavanna, szavanna, mely a keleti
szél tüzes símogatásait remegve fogadja,
dobok szoborra faragott tam-tamja, íjként feszülő tam-
tamja, mely felzúg a Győzedelmes ujjai alatt
mélyzengésű alt hangokban, mintha a szeretett nő lelke dalolna.

Meztelen asszony, ébenszínű asszony!
Olaj, mit senki lehellete nem redőz meg, atléták oldalán,
Mali hercegeinek oldalán nyugodtan csillogó olaj,
mennyei harmóniákkal rokon gazella - gyöngyeid csillagok bőrdnek éji egén,
a játékos értelem gyönyöre. Te, a vöröses arany
fényt-árnyat tükröző bőrdön visszaverődik.
Hajad árnyékában szorongásaim földerülnek szemeid közeli napsugarára.

Fekete asszony, meztelen asszony!
Mulandó szépségedről dalolok, alakod az öröklétbe bevésem,
mielőtt a féltékeny idő hamuvá őrli a csontod, hogy te is tápláléka légy az élet gyökerének.

ORKÁN

Köröttem mindent kiszakít az orkán,
az orkán belőlem is kiszakítja a lebegő leveleket, szavakat.
Örvénylő szenvedélyek sziszegnek a csendben.
De béke veled, fojtogató forgószél, hisz kezd menekülni a tél már.

Ó, te tüzes szél, ragyogó szél, a tavasz szele, te,
égyessen el minden virágot a lángod, minden hiábavaló gondolatot,
amikor visszahull a homok a szív fövenyére.
Ó, lány, rögzítsd az időbe szobor-mozdulatod, - dermed-
jen meg a játékok és elefántcsont nevetések, ó, ifjak.

Hangod a láng martaléka legyen, testeddel egyetemben, sorvadjon el égő bőrd illata is
a buja lángtól, mely, akár csak az oszlop vagy a pálma, megvilágítja az éjem.
Bíbor-szenvedélyeket ébressz az ajkaimon, ó szellem, ihletteddel a *kórám* húrjait illesd,
hogy magasba röpjön számról a dal, mely tiszta, akár *Galam* aranya.

BIRAGO DIOP

ÚTRAVALÓ

A derűs volt-lelkek,
az ősök lelkei
némelykor este visszatérnek
a három kanári egyikébe,
az ősök, a hajdani férfiak,
az ősök, a hajdani bölcsek -
Anyám megfogta az egyiket,
hozzádörzsölte bal keze három ujját:
a mutatót, a nagyot, a hüvelyket.
Én is hozzádörzsöltem három ujjam,
jobb kezem három ujját,
a mutatót, a nagyot, a hüvelyket.

Három vérpiros ujján
kutyavér volt,
bikavér volt,
s vére a kecskebaknak:
velük háromszor érintett meg anyám.
Megérintette homlokomat a hüvelykje,
mutatóujja baloldalt a mellkasomat
és köldökömet a nagyujja.

Széttártam három vérpiros ujjam,
amelyen kutyavér volt,
bikavér volt,
s vére a kecskebaknak.
Három ujjam beletártam a szélbe,
az északi szélbe, a hajnali szélbe,
a déli szelekbe, az alkonyi szélbe;
három ujjam megmutattam a Holdnak,
a telistele Holdnak, a felhőknélküli Holdnak,
amint éppen a legnagyobb kanáriban testet öltött.

Három ujjamat a fűvénybe vájtam,
a hideg, fűvényes homokba.

Így szólt az Anyám: „Menj a Világba, eredj,
most már ők vigyázzák a lépteidet, végig az Életen.”

Azóta megyek,
ösvényeken át,
ösvényeken át s át utakon,
túl a tengereken, messze, messze, egyre messzebb,
túl a tengereken, messze, messze, egyre messzebb,
túl a tengereken, s még azokon is túl,
s ha gonoszok közelébe kerülök,
sötét-indulatúak közelébe,
ha irigyek közelébe kerülök,
sötét-indulatúak közelébe,
előttem mennek az ősök lelkei védelmezően.

JACQUES ROUMAIN

MADRID

Baljóslatú türemlés te a hegylánc taraján hol vas-viharok állják körül a horizontot
már egyetlen mosolya sincsen az égnek egyetlen azúr szilánkja se már
napsugárnyi reményt röpíteni nincs egy fia íj sem
a szétkaszabolt fák talpra állanak újra sikongnak tépetthúrú hegedűkként
egy álomba zuhant falu sodródik itt a halál karmaiba
ha a géppuska szitává luggatja a csöndet
ha dübörögve megindul a zaj zuhatagja
mely egyre lazítja az ég vakolatját -
És a vonagló lángok már nyalogatják újra a városban az éjjel betömött rések sebeit
S a kihalt téren hol e pillanatban a borzalom uralkodik zavartalanul
igen itt olyan egy vérző-szájú gyerek arcán a mosoly akárcsak egy széttaposott gránátalma virág

Nincsenek édes szavú madarak a völgyekben ligetekben
megszületett a tűz az acél korszaka az apokaliptikus sáskák kora jött el
a tankok ontják a pusztulást-okozó nagy cserebogarak megállíthatatlan seregét
belevájta a földbe magát az ember a gyűlölet a holnapért való remegés adta hozzá az erőt
S ha nekiiramszik a roham
mindjárt letarol a halál Hans Beimler
a halál mely a síkság rostáján a learatott jajokat szeleli
A hegyvonulat odvas fogain csillog a hó
a föld hullája fölött a golyók raja zümmög
A gránáttölcsérek mélyeiben úgy nyüzsög a félelem mint a felfakadt kelésben a genny
Kinek jutnak eszébe az elképzelhetetlen idők most a gyümölcsösök mézei az ágak alatt
suhanó ösvény-patakok
ki emlékszik a levelek suhogó morájára a fiatalasszonyok édes gyöngéd mosolyára
hogy ég is van hogy a vizek őrzik a titkaikat
- Ó már rég elesett az olajfa ligetben Lina Odena
lent a déli határban

Ez itt a világ sarka mit a végzet fenyeget
az a part hova az Atlasztól épp úgy mint a Rajna vizétől
eláradt a testvériség meg a bűn egybevegyült hullámözöne
az emberek hajszoita reményre
De hiába hímszik Mohamed zászlóira a szent sziveket
hiába a skapulárek az ereklyék
hiába a nyereségvágyás sok védő amulettje
hiába a gyilkosság fétisei
hiába a butaság minden totemje
hiába a hazugság díszes öltözte s valamennyi hazug jelvénye a múltnak
az éj rongyaiból itt lép majd ki a hajnal
S bizony e szörnyű vajúdásban a parasztok s munkások alázatos és névtelen vérhullatásából itt
születik meg az új világ mely letörli majd az emberek homlokáról a keserű bélyeget hogy
egyenlőek voltak ugyan eddig is - de csupán ami az élet reménytelen kilátásait illetve a múltban

FLAVIEN RANAIVO

OTROMBA SZERELMI DAL

Ne úgy szeress, szerelmem,
mint puha árnyadat,
mert az árny tovatűnik az éjjel
s hajnalhasadásig
nem találkozhatom újra veled, -
ne úgy szeress, mint a fűszereket,
miknek melege átjárja a gyomrot,
mert sokáig nem kívánczol utánam
s éhedet nem csillapíthatom soha akkor, -
ne úgy szeress, mint párnád szereted,
mert akkor csak az álom óráit töltöd velem el,
de nappal sohasem találkozunk,
ne a rizs legyek számodra, szerelmem,
miből, ha befalsz egy maroknyit,
nem gondolsz többé vele; ne hízelgő szó legyek én,
mert az szétszóródik a széllel,
méz se legyek -, édes, igaz,
de oly mindennapin édes.
Úgy szeress inkább, mint egy csodálatos álmot,
másik életedet, mi az éjjel jó el,
ó nappalaim reménye.
Úgy szeress, mint az ezüst pénzt,
mely a földön jóbarát
s hűséges kísérő lesz
a nagy úton,
úgy szeress, mint a kókuszdiót,
miben vizet hordhatsz, ha egész,
s ha szétbontod, húros zeneszerszám.

UMBERTO SABA

ARCKÉPVÁZLAT KISLÁNYOMRÓL

Kislányom piros labdával kezében,
nagy, égszínkék szemét reám emelve,
így szólt hozzám, - piciny fehér ruhája
volt rajta épp - „Veled mennék Apácska.”
S én arra gondoltam tüstént, hogy annyi
csodálatos jelenségből e földön
hasonlít egynehányhoz kisleányom.
Hogy mi ő? Könnyű tajték, mely fehéren
porzik a hullámok hátán, kerengő
kék füstcsík, mit szétszór a szél kacagva,
felhő, kis játszói kóbor, nyári felleg -
mely szétfoszlik és gyűlni kezd az égen -
és más ily kósza dolgokhoz hasonló.

ESTI MESE KISLÁNYOMNAK

Én szél vagyok, te meg picinyke felleg -
viszlek - hová akarlak -
az ég-mezőn ide-oda terellek -
nem lesz soha nyugalmad.
De a felhő bizony lefekszik este,
ha elfárad az égen!
Az álom, takaród alatt lebegve
vár, hogy elringj ölében...

FÜRDŐZŐ GYERMEK

Tizenkét éves vagy, kölyök, s előttem
egy percnyi titka sincsen életednek:
nyitott tenyér. S még inkább az, mióta
a nyár beérett s annyi szép örömmel
csikland-kínálgat téged és barátod.
Egy vagy a sok közül, de kedvesebbre
nem lelt szívem. Korán jössz mindig, át-át
a tarka városra, ahol születted,
sietsz a parton, hogy fejest ugorhass
a magasból a hullámok ölébe.
Vagy fröcskölöztök a vizet püfölvén
és száll a tajték porladón esőzve,
föl-föl az égig. S ha bágyaszt a tenger,
ha már e játékot megúntad,
a napban elheversz, tünyn, aranylón.

CORRADO GOVONI

A PARTIZÁN HALÁLA

A fűben alszik. Szinte már gyökér lett
hajfűrtje mind: lassan leoldja róla
a szél s a nap. Rányílt egy puska torka
s ostorsuhintásként találta tarkón:
akárha egy barátja vágta volna
csak kupán, úgy esett hanyatt, kíváncsin:
vajjon ki volt - s hogy ő is viassasózzon.
Üdvözlésül beléje rúgtak egyet
a puskások: „Bitang fráter!” - de már nem
hallotta ezt, sem lépteik a parton.
S hogy fegyverük még egyszer elsütötték
a víznél, s hogy feljebb gránátjaikkal
a híd pilléreit vadul, dühödtlen
megkarmolázták, - feküdt tétlenül csak,
mintha bűntársuk volna, messze tőlük,
az éjben, észrevétlen. - Alszik, alszik,
elnyúlva hosszan; megduzzadt nyakát
vastag gyapjúsálként burkolja be
a vér alvadt patakja, - s dér-megeste
köpönyege olyan, mint egy koporsó.
S hazája már eztán a fű, örökre.

ALDO PALAZZESCHI

A JÓ FORRÁSA

Az Élet-vize forrás egy rét ölén van.
Jó szálas és jó lombos ciprusok árnya hull rá.
Minden sebre, csapásra jó ír ez a víz.
Csak három csepp buggyan ki belőle naponta.
Pedig egy kancsónyi kellene minden sebre, csapásra.
Köröskörül emberek állnak, lesve a cseppeket egyre.

A FEHÉR LEÁNYOK

Az emberek szép lassacskán vonulnak
a dombra, mely a templomhoz vezet.
A ciprusok között hosszú az út
s a templom ott áll fenn a hegytetőn.
Az emberek szép lassacskán vonulnak.
Az út felén, a bérc felé, baloldalt,
egy kertet zár körül a rácskerítés.
Ott túl sétálva jár a napban
egy nagy sereg fehér leány.
Lassacskán, nesztelen suhannak át a kerten,
az ajkukon nincs egy mosoly sem.
A rács előtt az emberek bámulva nézik őket.

FEHÉR TENGER

Mintha forogna, görögne, keringne
szélvész-sebesen
hattyúszárny, pávafarok
ezer meg ezer meg ezer
át a végtelenbevesző
gyönyörű tengeri táj
egybefolyó fehér vizein.
Apró zászlókként lobognak,
fehér tollakként suhognak
szétterülő legyezőkként.
Hófehér vizek árja
opálegek gyöngyragyogása.
Hószínű bárkák,
mint a tojáshéj,
elefántcsont evezőkkel,

igazgyöngy vitorla-habokkal,
egy előbb, azután még egy,
s mintha egybefonódnának pillanatokra
hárman, öten, heten is,
mint hosszú füzérei
valószínűtlen gyöngyragyogásnak.
Galambszárny-suhogású
hószín fiúcskák
gyorsröptű hattyúháton állnak
s lebegnek a szárnyak, a szárnyak.
Ezüst fürtöket szór a kezük,
a vidámság száll egyre velük.
Megtelnek a bárkák
ragyogó selyemruhájú asszonyseregekkel,
legyezőjük tolla suhog,
hajuk patyolatszín,
mint a Tejút.
Egyikük karjára szorít
egy fehér nyuszikát,
vagy a vállán egy álmos-szemű macska dorombol,
a másiknak ijedős
galamb fészkel a kontyán.
Ruhájuk uszálya a bárkák
tetejéről habként lecsorog,
egybefolyik valamennyi hátrafelé
a víz tükörén, -
egyszínű szőnyeg a víz meg az ég.
Sűrögnek, forognak, keringnek,
mulatnak, nevetnek
ezek a hófehér játszi szirének,
ezek a hófehér játszi fiúcskák
annyi ritka szépség körein -
a gyönyörű tengeri táj
egybefolyó fehér vizein.

GIUSEPPE UNGARETTI

ÉJI SÖTÉT, TE

A hajnal roppant nyugtalanságaiból
Kibontakozott fasorok.
Fájdalmas újjászületések.
Lombok, kishúgaim, tiombok,
Hallgatom, hogyan zokogtok.
Őszök,
Halni készülő puhaságok.
Ó fiatalság,
A búcsú, a lemondás perce még itt setteng a közelben.
Ifjúság magasan szálló egei,
Gáttalan hevülések.
S már itt állok magamra maradtan.
Eltévedve a bánat szövevényei közt.
A messziségek megszűnnek az éjben.
Ó, tengeri csendek,
Ábrándok áttetsző csillagai,
Éji sötét, te.

SEMMI SEM ENYÉM MÁR

Semmi sem enyém már gyermekkoromból
s többé nem is tudok soha
rikkantani mindent-mindent felejtőn.
Az éjek mélyibe temettem
gyermekkorom,
s most, láthatatlan kardnak éle:
mindentől elválaszt - múlttól, jövőtől.
Úgy élek emlékeimben: örültem
annak, hogy szeretlek, s most kallódva úszom
mégis az éjek végtelen árján.
Az életet folyton sarkaló reménytelenség
sem enyém már,
megakadt torkom mélyén - a rikkadások
sziklatömbjei bennerekedtek.

REGGEL

Kigyújtja fényeit
Bennem a végtelen.

NYUGALOM

A szőlő megérett, barázdáktól csíkosak a földek,
Eltépi magát a felhőktől a hegy.

A nyár porlepte tükreire
Rátelepült az árnyék,

A tétova ujjak közt
Világos a fényük
És távoliak már.

A fecskékkel messzerepül
Az utolsó gyötrő fájdalom is.

A HAJNAL SZÜLETÉSE

Lenge palástban és fénykoszorúban,
gyorsan menekülve, a kebléről,
míg hívogatóan mosolyog,
letép a leány-éj egy sápadt-
paraszú virágot, s messzire dobja.

Ez most az a perc, mely az első derengést
elválasztja az utolsó remegéstől.

Ólomszínű örvény nyílik meg az ég széleinél.

Smaragd ujjak
furcsa mozdulatokkal
szövik a gyolcsot.

S az arany árnyak hallgatag állnak:
öntudatlan, szerény sóhaj valamennyi.
Átalakulnak a fénysávok rohanó folyamokká.

ÉNEK

Újra látom lassú szádat
(éjjelente szembeúszik vele a tenger).
Látom ágyé kod kanca-csikóját,
amint halálba zuhansz
a karjaimban, melyek egykor megénekeltek,
s látom, hogy visszahoz téged egy álom
a színeknek és az újbóli halálnak.

És most a kegyetlen egyedüllét,
melyet mindenki fölfedez magában, ha szerelmes,
végtelen sírként
elszakít tőled örökre.

Ó, kedves, oly távoli vagy, mint a tükörben.

EUGENIO MONTALE

EGY MEG NEM ÍRT LEVÉLRE

A hajnali zsongásokon át s a hajnal néhány fonalán
keresztül, amiken fennakadnak az élet
pelyhei s órákká, évekké kövesülnek,
vajjon átfickándoznak-e a delfin-apák ma
fiaikkal? Ó, semmi se szól itt
ma terólad, - pilláid ívelő-ragyogó
fényétől elmenekültem. Más itt a földön.

Ha el tudnék tűnni, s újra megjelenni! De mégse tudok;
késik az éj lila olvasztó-tégelye,
nyúlik az alkonyat egyre,
a könnyörgés gyötrelem immár s a fölmerülő
sziklák szirtjei közt még messze lebeg
a tengeren úszó üzenet. Magasba szökell
a hullám taraja s Finisterre-nél üresen hull le a mélybe.

SALVATORE QUASIMODO

A FAL

Fal épül szembe veled, nesztelenül,
kőből és mészből, csupa kő - és gyűlölet a habarcsa.
A mérő-ón pókja mindennap magasabbról
ereszkedik a mélybe alá. A kőművesek
mind egyformán picinyek, rosszindulatú
valamennyiük arca. A falra rámeszelik
jelmondataikat a világ kötelességeiről -
s ha lemossa őket az éji eső,
újra felírják s most a betűik még hasasabbak,
még ölesebbek. Időnként az állvány tetejéről
lezuhan valaki, de más lép a helyébe
azonnal. A ruhájuk nem kék overáll -
s a beszédjük sose-hallott, titokteli zsargon.
Nő, nő a sziklafal egyre,
a gerendák zugai közt skorpiók, százlábúak serege
tanyázik s lelógnak róla fekete füvekként.
Az eget nem zárja előled el
e sötét, függőleges és meredek sánc,
csak a föld délköreit, csak a horizontot.
S e bástyán-túli tájról
nem várhatsz segítséget többé, sem pedig kegyelmet.

NAPI HÍR

Claude Vivier és Jacques Sermeus,
gyermekkoruk óta barátok (ugyanabban
az árvaházban cseperedtek föl, egy magasfalú kertben)
két pisztolylövéssel, hidegvérűen
minden ok nélkül meggyilkoltak két ifjú szerelmest,
akik a Saint Cloud-park közelében,
a Boldogság-utca torkolatánál autójukban ültek,
- mindez ezerkilencszázötvenhat
december huszonegyedikén
történt, pár perccel alkony előtt.
Claude Vivier büszkélkedik azzal,
hogy néhány garasért követték el a bűntényt
(fekete pókra, madárra hasonlít) s mielőtt lefejeznék,
azt a cellát kéri, melyben Weidmanu vagy Landru lakott.
A két suhanc értelmes, okos, de szívtelen is.
Ó, meg kell menteni az ösztönöket,
a bűvőhelyek vidám magányát, meg kell őrizni, öreg
latin testvéreim! Irígyelni a szerelmet,

gyűlölni az ártatlanságot, - nem ez a lélek útja.
Bár mindig szűkmarkú a remény,
s bár még éppen elég Claude és Jacques él közöttünk,
ha nem is tudjuk pontosan a számuk, - mégis reméljük:
egy nap az emberek aranymérlege megszűnik ingadozni.

AZ ÚJ HOLDHOZ

Kezdetben teremté Isten az eget
a földdel egyetemben, majd fényük sorrendje szerint
föltűzte a csillagokat is az égre,
hogy a hetedik napon megtérjen pihenni.

Milliárd évekkel utána az ember,
akit Isten saját képére teremtett,
- de ki még nem tért meg pihenni sohasem, -
véges világi eszével,
biztos kézmozdulatokkal
egy derűs októberi éjszaka
felröpítette az égre
az új holdat, testvéréül azoknak,
amelyek a világ kezdete óta kerengenek. Ámen.

MÉGEGYSZER A POKOL

Ne szavaljátok nekünk egy éjszaka majd,
megafonaitokból üvöltve, - a narancsvirágok,
a születő gyermekek és születő
szerelmek éjszakáján, hogy a hidrogén
a jog nevében égeti, pusztítja
a földet. Az állatok, erdők eggyéolvadva
zuhannak a rombolás vermeibe,
s a tűz az emberi szemekben és a lovak
koponyáján úgy lobog majd, mint a fagyöngy. S ti halottak,
ti fogjátok adni minékünk, halottaknak, az új
törvény-táblákat. Régi szavakkal
más jeleket, a gyilkolás, erőszak eszközeit.
Valaki dadogni fog az összesült salakon
s a közös végzet vagy a mindent
sugallja neki, vagy a semmit:
a vizek zuhogását, a fény robaját.
Ó, nem a reményt hozzátok hírül minékünk
halottaknak, ti halottak,
a pöfögő iszapörvények tölcseireiben,
e lenti pokolban.

MAJDNEM EPIGRAMMA

A szomorú, füstösképű kígyóember
előtekereg egy sarokból a bárban
és bejelenti villám-tudományát:
egy újfajta mutatványt. Ledobja kabátját,
alatta vörös trikó feszül, és gerince
szinte kifordul, ahogy hátrahajolva
fölvész a földről szájával, kutyaként
egy ócska zsebkendőt. Kétszer is így megy,
a trikós-híd kétszer kifeszül s azután kéregetőn
hajlong plasztik-tányérjával. Majd jó mulatást
kívánnak görény-szemei a Sisal-bár
vendégeinek, s ahogy jött, eltekereg.
Az atomkor épp most van delelőjén.

JÓSE ASUNCIÓN SILVA

....?....

Ó csillagok fenn, fenn az űrben
a homály meg a végtelenség
és az ismeretlen között, fenn,
ti sápadt, tömjénfüst-szemecskék,
köd-lángok, mik oly távol égtek
az elborzasztó végtelenben,
hogy fényeteknek csak visszfénye
csillan meg olykor földi szemben,
nem-ismert örvények torkából
ragyogó bizonytalan árnyak,
csillagképek, miket a távol
múltban a mágusok imádtak,
gyémánttűk milliárd egekben,
milliom világ a Semmi szárnyán,
szigetek az éj feneketlen
és végnélküli óceánján,
ó csillagok, tűnődő fények,
bizonytalan pupilla-bolyhok -
miért hallgattok, hogyha éltek,
s ha nem éltek: miért ragyogtok?

LEPKÉK

A dolgozószobádban
üveg-koporsó:
mélyén lepkéket őrzöl,
mik úgy ragyognak,
ha napfény éri őket,
akár a gyöngyház,
vagy, mint kis ég-darabkák
a délutánból -
miként lágyselymű szárnyak
opál-csodái.
A levegő leánya
mind, kék ruhában -
de jaj, rabláncra fűzted
csapongó szárnyuk,
az ismeretlen erdők
vándor lakóit.

Mégis, akár a lelked
sok furcsa vágya:
egy percre mind feléled,
ha jó a hajnal,
ha ablakod kitárod
a végtelenre, -
ha felvillan szemedben
és szárnyukon - a napfény.

RUBEN DARÍO

SZONATINA

Oly bús a kis királylány: ugyan, ugyan mi bántja?
Sok-sok sóhajt lebegtet szagos számóca szája,
mely lassan megfakult és nincs rajta már mosoly.
Arany a trónja s mégis sápadt a kis királylány -
a billentyű is néma zenélő zongoráján,
s egy régi váza mélyén a jázmin haldokol.

Rikoltva zeng a kertben hetven királyi páva,
fecseg-locsog csak egyre dajkája bamba szája
s pörög piros köpenyben az udvari bolond.
A kis királylány néma és élet nincs szemében,
bár olykor elkalandoz Kelet felé az égen;
homályos álmok rabja, nyomukba elbolyong.

Golkonda, Jáva, Kína szép hercegére gondol?
Vagy arra tán, ki egyszer ezüstös nyárfa-lombból
bukkant kék-lángú szemmel eléje hangtalan?
A hó-királyra gondol, a rózsá-illatúra?
A kincsek hercegére, kié az ég azúrja?
Vagy arra tán, kinél most Ormuz száz gyöngye van?

Szegény kicsiny királylány! Olyan fehér a színe!
Szeretne fecske lenni, csapongó lenge pille,
szeretne könnyű szárnyat, suhanni nesztelen -
a napba fellebegne villó sugár-kötélen;
úgy szállna, mint a rím egy szeszélyes költeményben
vagy szél-örvénybe hullna a dörgő tengeren...

Ó, nem kell már a vára, sem bűvös-barna sólyma;
selymét-bolondját mind-mind ezek közé sorolja -
azúr tavát se nézi megunt hattyúival.
Szegény virág! be szánja sok-sok kedvenc virága,
a lótusz és a pálma, a jázmin és a mályva,
a nyárfa száz ezüstje, s a hulló lomb-avar.

Milyen, milyen szegény a kis kékszemű királylány!
Aranybilincs a kincse, előtte ül csak árván:
márványkalitka vára - s ő benne rabmadár.
Az ősi várat őrzik, se napja nincs, se éje,
száz holló-bőrű néger vigyáz az életére
s egy óriási sárkány, meg egy fehér agár.

Ó, mennyit gondol arra - ne lárva lenne - pille!
(Oly bús a kis királylány! Olyan fehér a színe!)
Arany-ezüst előtte hiába tündököl.
Ha tudna - hercegéhez csapongna pille-szárnyán,
(Olyan fehér a színe! Oly bús a kis királylány!)
hozzá - ki szebb a napnál, szebb, mint az ég-tükör!
- Nem vársz, nem vársz hiába tündéri szép királylány!
A herceg már elindult a szárnyas szélre szállván:
alatta most az ég van, körötte fény-azúr.
Száguldva száll elébed, minden halált legyőzve,
és elkísér szerelme a foszló-szirmú őszebe
és ajkad ajka lángján örök tüzekre gyúl...

EZÜST-SZÜRKE SZIMFÓNIA

A tenger olyan, mint egy foncsorozott nagy
kristály, amelyen ring a cink-színű ég;
madárrajok úsznak, csöpp távoli foltok
a szürke-világos háttér taraján.

A nap meg olyan, mint ovális opál lap,
s felring a Zenitre, lázas-betegen -
a tengeri szellő megbú a homályban,
és alszik a párnán a kürtje kicsit.

Hullámok soka nyög, ólom-színű hassal
fetrengenek ott lenn a parti mólón.
Egy tengeri medve borongva pipázik
kötél-hegyen ülve, egy távoli ország
köd-lepte vizére emlékezik épp.

Vén már ez a medve. Perzselte brazil nap,
tükrözte az arca vad tűz-sugarát -
s a kínai tenger hány tájfuna látta,
hogy itta vedelve flaskákból a *gint*.

A jód-ízű tajték, mely tiszta salétrom,
rég ismeri orrát, a bor-pirosat,
díj-bírkózó vállát, göndör haja szárnyát,
len-zubbonya színét, csuklyás köpenyét.

A füst közepén, mit pipája idéz fel,
köd-lepte vizekre emlékezik épp,
meleg s arany-alkony tűnik fel előtte
kibomló vitorlák, - hogy szállt a hajó...

Lágy trópusi éjjel. A medve elalszik.
Lassan betakarja a szürkület őt.
És mintha finom, nagy ecset-vonalakkal
eltűnne a távol, a vak horizont.

Lágy trópusi éjjel. A lomha kabóca
már pengeti lantját, peng, peng a gitár,
s rákezd a tücsök, szól egyhangu zenéje,
kicsiny hegedűjén magányos a húr...

NOCTURNO

Az éjszaka csendje! bántó-sebző puha csöndek
az éjben... Mért remeg így, ily riadozva a lélek?
Hallgatom egyre, hogyan zúg, zümmögve a vérem, -
s boltozatos koponyámban vad zivatar zeng, szelíden...
Ó, álmatlanság! Nem tudni aludni, de mégis
álmodni... lejátszani mindig a szellem
önmarcangolásait és az örök Hamlet-monológot!
Feloldani bánatomat
arany éji borokkal
a sötétség ragyogó poharából...
És gyötörni magam egyre; mikor jó már el a hajnal?
Egy kapu most becsukódott...
Valaki ment, vagy valaki jött...
Tizenhármát ütött egy távoli óra... Talán ő jön ezúttal!

RAMÓN MARIA DE VALLE-INCLÁN

A SZANATÓRIUM RÓZSÁJA

Fölöttem és köröttem mindenütt kloroform-szag,
egy belső kiáltás velőmig megremegtet.
Akvárium-fénye van bennem itt a kertnek
és sárga illata a kába jodoformnak.

Kubista, futurista fény zúg, harsogva lobban;
bennem a kábultságnak lázas káosza szédül,
repül, repül az érzés, amíg eltűnik végül,
mint egy parányi zöld légy, zümmögve homlokomban.

Idegeimen végigsimít ma jólesően
egy holdkóros hegedű zengő vonója százszor
s egy bé-mollos zenének áttetsző hangesője

a kert akvárium-fényén remegve táncol;
hajóm azon a keskeny folyón halad előre,
mely elválasztja egyik határt a másiktól.

MANUEL MACHADO

HÓPEHELY

Colombina szemében
könnyet-mosolyt cserélget -
Colombina szeretne
meghalni már -
s nem tudja: mért...

Pierrot meg fehéren
eseng, eseng előtte,
csókot lehell kezére,
zokogva sír -
s nem tudja: mért...

A hold kacagva néz le,
a hold, az égi asszony...
s nem fogja tudni senki:
miért kacag, miért -
nem tudja: mért...

RUBENS: A FALUSI BÚCSÚ C. KÉPÉHEZ

A flamand nap gyöngyház és kármin sugarában
az enyhe-zöld mezőn hatalmas forgatag van -
skarlátban, brokátban, bíborban és aranyban
sok gazdag gavallér, sok fényes, úri dáma.

Egyikük épp figyel, rabja mohó szavaknak,
az ajka nedves és zihál, zihál a melle;
szeme könny-harmatos - egy férfi épp térdel le
mellé - s a lány füre, mint ágyra, rázuhannak.

A gazdagon hímzett ünnepélyes ruhákat
mohón kutatja át türelmetlen kezével,
a telt s gyönyört-keltő, merész formákra vágyva.

S a nyugvó nap parázs tüzére hull az éjjel,
míg rájuk egy kicsiny, mosolygós Ámor támad:
lövésrekész nyila rácéloz épp a párra.

ARS MORIENDI - AZ ELMÚLÁS MŰVÉSZETE

I

Mi a halál? Virág, virág, mit álmodunk csak,
de nincs kezünkben már, mikor felébredünk -
lehetetlen szagú-színű sötét virág, mit
egy hajnal nélküli nap majd letép kezünk.

II

Oly boldogok, kik el tudják feledni
az út miértjét és hogyanját -
akik mezítlen lelkeket az égben,
virágokban és csillagokban hagyják.

III

És én azt mondtam egyszer: élj!
vagyis: szeress, csókolj, ölelj -
figyelj, tapints és nézz körül,
álmodj! mivel a sír közel.

S most suttogok: légy csak halott!
vagyis: szemed zárja le éj -
hallgass, állj meg, felejts, felejts,
törődj belé s remélj, remélj...

IV

Víz volt, de jaj kiszáradt,
illat volt, de kifáradt,
fény volt, s mégis fellázadt.

S most csak sivárság,
mert elvesztette szárnyát;
éj, mert tömlőc mélyére zárták.

V

Az élet épp olyan, akár egy könnyű álom,
míg gyermekek vagyunk... Aztán felébredünk,
hogyan megláthassuk, és megyünk, megyünk,
ébren hajszolva őt e földi tájon,
az álmodott, első gyönyört,
de nem találjuk; összetört,
így hát, megyünk tovább, addig keresve,
amíg végső álmát nem hinti ránk egy este.

VI

És jön, jön mindig a halál! ahogy a földre lépünk,
ugyanazon az ösvényen jár, távol vagy közelben,
bár nem látjuk, de van; láthatatlan vezérünk,
s egy napon elérjük őt, vagy ő az, ki nyomunkba lebben.

VII

Gyanítom, sejtem már, mi az igazság,
ám élni, élni mindez nem segít -
de megtanít, hogy megadón fogadjam
a jó halál közelgő lépteit.

VIII

Mint tűző déli nap, gondolkodásom
elvakította szellemem, s kifáradt
szívem kiszáradt...

IX

Ifjú a test, de jaj, a lélek jég-hideg -
tudom, hogy meghalok: nincs mit szeressek,
s már semmiben, semmiben nem hiszek.

ANTONIO MACHADO

KASZTÍLIA

Ott, ott, földem e tág-egű mezőin,
- s idegenként e tág-egű mezőkön -
hazára leltem én, hol a Duero
kanyarog, szürke sziklák
s agyrém-szerű vén, vén tölgyek között, ott,
a harcos, misztikus Kasztíliában,
a nyájas és szilaj Kasztíliában,
a megvetés, erőszak vad honában,
én Andalúziám tágas mezőin, -
ó, szülőföld, rólad vágnék dalolni.
Vannak emlékeim gyermekkoromról,
van pár képem fényről, pálmafákról,
és arany-glóriában:
ősrégi nagy-nagy tornyok, gólya-néppel,
asszonytalan uccájú városok, hol
indigó-kék az ég; sok-sok kihalt tér,
hol láng-színű narancsfák bókladoznak
élénk vörös, kerek gyümölcseikkel.

S citromfa is, homályos-árnyú kertben,
néhány porlepte ággal,
és sárga citromok sápadt aranyja,
miket a forrás tiszta habja tükröz,
nárdusfű-, szegfű-illat és a ménta
s a bazsalikom átható illatárja -
szürkés olajfák képe-látomása -
a forró napon, mely vakítva kábít,
a kék és messze szétszórt hegyvidékek
egy roppant est sok alkonyat-színével,
de hiányzik a szál, mi odakötné
az emléket a szívhez, - egy kis horgony
az ilyen emlékeknek nincsen lelkük.
És rajta van tarka ruhájukon
a jel: mind az emlékek hulladéka,
s a súly, mit az emlékezés cipelget.
A lényeg fényével felkent sok szűzi
test visszatér egy nap a régi partra.

JÓSE MARIA PALACIO-HOZ

Palacio, barátom,
öltözteti-e már a
tavasz a nyárfák ágait folyónknál?
A Duero felső folyása mellé
a nagy rónákra mindig késve jön meg,
de hogyha jó, oly édesen köszönt be...
A régi-régi szilfán
kihajt-e új levélke?
Az akácok biztos mezítlének még,
és hóborítottak a sziklabércek.
Ó, fehér s rózsaszín Moncayo tömbje,
fenn, Aragonia egén, de szép vagy!
Virágzik már a cserje
a szürke szikla-tájon?
s a fehér margaréta
a selymes fű kötényén?
A tornyokon-tetőkön
ott fészkelnek már biztosan a golyák.
S vannak zöld búzatáblák
már s barna öszvérek a friss vetésben,
s parasztok, kik még egyre-egyre vetnek
langy április esőivel. S a méhek
dézsmálják már a jázmint, rozmaringot.
A szilvafák virágzanak? S a nárcisz?
Az orv-vadászok és a csali-sípú
fogoly-lesők is hosszú köpenyekben
előjönnek. Palacio barátom,
a partokon vannak már csalogányok?
Az első hóvirággal,
a kert első rózsáival siess fel
az Espinóra, egy kék délutánon,
s az érkező tavaszt köszöntsd helyettem...

ŐSZI HAJNAL

Szürke szirtek közt előlép
egy szekérút, hosszú, keskeny,
ott egy kicsiny legelő-rét,
hol fekete bikák állnak. Bokrok, cserjék, nagy seregben.

A föld nedves, harmat-ázott,
csilló cseppek csengnek halkán,
és aranyló nyárfa-láncok
suhannak a vízkanyarban.

Violaszín messzi bérceken
sápadt, ámbra hajnalpír van,
egy vadász megy nagy-kevélyen
néhány nyúlánk agarával. Vállán puskacsöve villan.

MINDENNAPI TÖRTÉNET

A téren egy torony van,
a tornyon van egy balkon,
a balkonon egy dáma,
a dámán szőke szegfű.
Megy arra egy lovagfi,
- ugyan ki tudja: mért ment?! -
s repült a tér utána,
a torony és a balkon,
a balkon és a dáma,
a dáma és a szegfű.

DON FRANCISCO GINER DE LOS RIOSNAK¹

Elment, elment a Mester,
s ma reggel jött a fény és
így szólt hozzám: fivérem,
Francisco három napja nem tanít már.
Meghalt?... Csak azt tudom, hogy
elment, világos ösvény vitte messze,
ezt hagyva ránk: reménnyel
és munkával gyászoljatok csak engem.
Legyetek jók, legyetek, ami voltam,
köztetek: tiszta lélek.
Az élet folytatódik,
a halott meghal és elszáll az árnyék,
ki vetett, arasson s ki élt, az éljen.
Zengj, zengj üllő, és némulj el harang már!

Más, tisztább fény felé ment,
suhant el a hajnali fény fivére,
a műtermek napja volt ő,
a jámbor élet szent s vidám öregje.
...Vigyétek, ó, barátok,
a nagy hegyekbe testét,
a széles Guadarrama
kéklő hegyorma várja.
Sok-sok mély szurdok áll ott,
zöld fenyvekkel, ahol a szél dalolgat.
A szíve ott nyugodjék
egy tiszta tölgy alatt, a
kakukkfüves földön, hol aranyszín
pillangók játszadoznak.
Mert itt álmodta meg egy nap a Mester
Spanyolország új felvirágozását.

---

¹ Híres spanyol egyetemi tanár, a 98-asok nemzedékének nagy nevelője.

SPANYOLORSZÁG BÉKÉBEN

(részlet)

Házam kis mór zugában, míg kint az ablakomra
az ég áldott vetések vizét koppantva vágja -
rád gondoltam ma, messzi hadakvó Európa -
s te büszke Észak őszi eső-szótt szürke fátyla.

Hol angolok, germánok s a gallok vad harca dúl ma,
ott fent, vén Flandriában, már hűvös délután van
s kocsik, gyalogosok és ágyúk fölébe húzza
melankólia-fátylát az eső bánatában.

Köd vonja be mezével a rőtes őszi tájat
- szürkés-kék hangfogót kap a tábor vas-szín földje -
s a La Manche ködbúrája, mint a flamand dűnéknek
halotti leple, úgy hull a véres sár-rögökre.

Új Cézár indította a germánok hadát most
a bús moszkvaiakra s a kapzsi franciákra;
Britannia veszélyben: szűkül a szőke párduc,
s a fél planéta harcol hadukkal szembeszállva.

Uram, a háború rossz és a háború barbár,
mit minden anya gyűlöl, a lelket elvadítja -
míg tart a háború, mondd ki áll az eke-szarvnál?
a sárguló kalászra sarlót ki fog, suhintva?

A tengeren Albion hajókra les, vadászva -
Germánia otthont dönt, templomot, műhelyt rombol,
a kihűlt tűzhelyekben jeges a szél zúgása -
éhínség dúl és sírás tör föl az asszonyokból.

Barbár a háború és a haladást akasztja;
Európának mért kell, hogy véres vihar dúlja?
mért e lelket-kaszáló, vad harci-téboly arca?
mért részegül az ember a vér szagától újra?

Keresztény Tengerentúl minden pestise-búze
ránkszabadul e harccal, - a borzalmak viharja,
mit egykoron Attila zúdított életünkre,
a szörnyű zsoldos hordák, a punok vad haragja;
és ránkszabadultak az ezeréves holtak:
Tézeusz és Héraklész, a kentaur-, s ciklopsz-faj -
s felidéződik álma az ős barlanglakóknak -
szörnyű harcuk a szőrös, gigászi mamutokkal.

1914

JUAN RAMÓN JIMÉNEZ

A SÁRGA TAVASZ

S jött április: szórva kezéből
a sárga virágokat, -
sárga volt minden: a patak taréja,
sárga a völgy-mély, a domb-hát,
a kisgyermek szomorú temetője,
s a park is, ahol valaha a szerelem élt.

A nap lehulló fényeitől
sárga lett a világ;
ó, csupa arany volt a lilomok palástja,
arany hangon csengett a víz kacagása,
sárga pillangók csapongtak
a sárga rózsák kelyhe fölött.

Sárga füzérek kúsztak
a fákra, a nap
arannyal illatosított kegyelem volt
az élet ébredező aranyában.

S a sárga halottak csontja közt a földben
széttárta Isten nagy, sárga karjait.

A MEZTELEN ASSZONY

Gyönyörű emberi forrás,
a létező dolgok legszebb összeillesztése,
gyöngéd s puha gömbölyű víz te,
meztelen asszony: hát eljön a nap,
hogyan nem látalak soha többé,
hogyan ámuló nagy szemeim
nélkül motozol majd,
melyek teljes szépségedet, ím, befejezték,
hiszen tekintetük telhetetlenül tökéletes volt?

(Ó, nyarak! és zöldelő lombzatok!
virágok közt ti vizek csobogása!
Kacagó holdak a test hegyein,
tűzvész és szerelem; meztelen asszony!)

Ó, te az élet pontos határvonalát jelented,
nem hasonlítható földrész,
egyetlen célunk, te, szoborrá mintázott összhang,
te, a szépség érzékelhető megfogalmazása,
meztelen asszony, eljön a nap majd,

hogy megrokkan bennem a férfi,
hogy lassan elenyésem
az absztrakt világegyetemben,
s számodra nem leszek semmisem én már,
csak egy fa, örök levelekkel,
az elérhető nagy örökkévalóság.

A HALÁL

Szeretnék aludni ma éjjel,
halálod éjjelén - aludni,
aludni, aludni a te tökéletes
álmoddal párhuzamosan,
hogyan összeházasodunk-e vajon?

Aludni, mint délutáni derengés,
mint folyók forrása, aludni,
két nap vagyunk iker fényekkel,
a semmiben, két iker patak,
mely a végtelen felé iramlik,
két mindenség, ha valami van még,
két semmiség, ha a mindenség semmi...

Szeretném átaludni halálod, örökre!

A VÉGSŐ ÚTRAKELES

...Majd elmegyek. És itt maradnak a madarak,
dalolva;
és itt marad a kertem, s benne a zöld fák,
a fehér kútkáva fölé hajolva.

Az ég kék lesz és nyugalmas, minden délután;
és zúgni fognak, akárcsak most zúgnak, ma délután,
a harangok fenn az öreg toronyban.

Majd meghalnak azok is, akik szerettek;
és a kis falucska minden évben újra éled,
és kertemnek egy fehérre meszelt, virágos zugában
bolyong majd szellemem, e honvágyas kísértet...

Majd elmegyek és egyedül leszek és nem lesz otthonom,
hol zöld fám a fehér kútkáva fölé hajolna,
nem lesz nyugalmas kék egem...
És itt maradnak a madarak, dalolva.

MAGÁNY

Ó, tenger, te a mindent öleled magadba, de azért
mégis mily magányos vagy, mily egyedül vagy,
s örökre messze magadtól!

Minden pillanatodban ezer seb van nyitva terajta,
mint boltozatos homlokomon,
hullámaid árja csapong, mint gondolatom sokasága,
hullámaid árja dagad és apad és újra dagad,
összeborulnak és elfutamodnak,
a megismerés örökös vágyában ó, tenger,
te kifürkészhetetlen.

Vagy, de nem is tudod ezt,
a szíved dobog és te nem érzed...
Mily eszményi magány ez, egyedül-való tenger!

PÁRBESZÉD ÁPRILISRÓL

Zöldike a fekete nyárfán!
- Mondj valami többet!
Fekete nyárfa azúr egeken!
- Mondj valami többet!
Azúr egek ott a vizek tükörén!
- Mondj valami többet!
Vizek az új zöld levelekben!
- Mondj valami többet!
Új zöld levelek a rózsák körül!
- Mondj valami többet!
A rózsák itt bent a szívében!
- Mondj valami többet!
Az én szívem, bent a szívedben!

SZERETNÉM, HA A KÖNYVEM

Szeretném, ha a könyvem
olyan lenne, mint éjjel az égbolt;
nem magyarázott, fogható, tiszta valóság.
Ha, akárcsak az éj, minden pillanatban önmaga volna,
egészen, teljes csillag-egével, és ha
a gyerekkor, ifjúi évek, öregség roppant szépségeihez
nem nyúlnának, toldva-szakítva varázsát.
Remegés, ragyogás, zene -
foghatóak! egészek!
Remegés, ragyogás, zene egy makulátlan
könyv - a szív ege élén!

TAVASZI VASÁRNAP

Madár szakítja szét most a dél költői csendjét
a visszhanggal telt kastély nagy márványcsarnokában -
a nap tűzvészeket gyújt a kristály üvegecskék
közt, s a forrás dalában arany harangzúgás van.

Micsoda égi ünnep, kristályvisszhanggal teljes!
márvány között madár, és rózsák forrás vizében!
Friss és kemény torok zeng; s ezüstös, kék, szerelmes
remegés fut a selymes virág fölött merészen.

S én, ébren álmodó, csak megyek, magasztosan ma,
álmodok és mosollyal, át, át a déli kerten,
madár s fény zúg köröttem, forrás, rózsák, suhanva,
s előkelőségüktől szárnyakra kap a lelkem...

TE, A FÉNY

Függőleges fény,
te a fény,
a magas fény;
az arany fény;
remegő fény,
te a fény.

És én a sötét, vak, néma, süket, vízszintes árnyék.

EGY CSALOGÁNYRA

Ó, éji csalogány, te! mily összhanggá vált rózsá,
mily trillává vált csillag dalol a mellkasodban?
Gyönyört keltő madár, te, mily égi patakokba
hajszolsz ily tiszta vízért, mely ily csevegve csobban?

Dicsőséges daloddal május éjszakáknak
egyeduralkodója: milyen csupasz zenéket
láthatsz behúnyt szemekkel, mi ad mellednek szárnyat,
hogy dörgő tengerárral, zúgó éggel vetélkedj?

A felhőtlen hold vonja talán zenébe lágyan
reszkető kincseidnek kéklő, csodás-szép kelyhét?
Isten kiált belőled? Zeng hangod dallamában
a csillagoktól rablott nagy, ősi végtelenség.

MAJD ISMÉT MEGSZÜLETEK

Majd ismét megszületek, mint kőtömb,
s téged foglak még akkor is szeretni, asszony.

Majd ismét megszületek, mint szellő,
s téged foglak még akkor is szeretni, asszony.

Majd ismét megszületek, mint hullám,
s téged foglak még akkor is szeretni, asszony.

Majd ismét megszületek, mint tűzvész,
s téged foglak még akkor is szeretni, asszony.

Majd ismét megszületek, mint ember,
s téged foglak még akkor is szeretni, asszony.

PEDRO SALINAS

TENGERI TÁJ

A homokos fövényen
a szélnek a lelke
tengeri híreket mormolt
a nyárfák remegő
ajkaival, a nyárban.
Tengeri sóhajokat,
utazási vágyakat,
hajók vízreírt nyomait,
Circét, az aranygyapjút,
mind a fülembe hazudtak
az okos nyárfák.
Egy hószerű felhő
(hószerű vitorla)
a horizonton
szárnyaló lebegéssel,
kérkedő iramával
száll távoli tájakig,
messze el innen
e száraz egektől,
e homokos fövénytől,
a nyárfáktól, a nyárban,
a tenger szélcsöndes habjain át.

HA A SZEM ÉREZNI TUDNÁ A HANGOT

Ha a szem érezni tudná a hangot,
ó, mennyire látnálak téged!
Hangodnak fénye van, kápráztató fény,
a hallás fénye.
Mikor megszólalsz:
hangodtól kigyúl a tér, a világ is,
és megtörik a csendnek
nagy-nagy sötétje. Ó, a te szavad hós-
szű, s olyan, mint a csitri hajnal,
minden nap, mikor eljön újra hozzám.
Ha válaszod igenlő:
hatalmas öröm lobog, nyári dél van
mindenütt, még ha szemem nyitva sincsen.
Nincsen éj, ha éjszaka szólasz hozzám,
a magányosság sincs itt a szobámban,
ha testetlen hangod elér, a könnyű.

Mert hangod testet ölt. Az üres térben
megszámlálhatatlan finom alakká
születik a hangod. Hogy becsapódnak
a tégedet kereső karok-ajkak!
És az ajkak lelke, a karok lelke
mindenfelé kutatja, mit a hangod
bűvölt: a sok-sok isteni teremtményt,
szavaid alkotását.
S a hallás fényénél, a vaksi szemnek
már láthatatlan néma égbölcökben
általunk csókolózik
a két szerelmes, lángos fényeidnél,
kiknek a napjuk, éjük
te vagy, csillagfényű, napsugarú Hang.

KÉRDEZLEK ÚNOS-ÚNTALAN

Mért, ó, mért kérdelek, hogy merre vagy,
mikor vak nem vagyok
és te sem vagy tőlem távol?
Hiszen látlak
menni-jönni,
látom karcsú tested,
melyet hang tetőz be,
mint füst a lángot,
megfoghatatlanul, a légtérben.
S megkérdeszlek, mégis, mégis,
megkérdeszlek, hogy miből vagy,
miből, kitől,
s karod felém tárva
felmutatod nékem
magad karcsúságát
s annyit mondasz, hogy enyém vagy.
És én kérdlek, egyre, mindig.

JORGE GUILLÉN

SZEMEM BEHÚNYOM

Szemem behúnyom és megszólal a sötétség:
hogy ő nem is sötét, s pár villanást kigyújtva
megérteti velem szó nélkül újra s újra
a fény a lényeg, ő zengi a sors zenéjét.

Az ismeretlen éj előttem sok pecsétjét,
erőre kapva, ím feltöri egy perc múlva,
s a mélységből legszebb csillámaint kinyújtja:
a hulló vak halál száz apró ellenségét.

Szemem behúnyom és bennem most egy világ van,
oly nagy: hogy elvakít s énem pusztítva száguld,
ki zúgó mélységét eddig még át nem éltem.

Mert akkor érzek én csupán, ha már homály van,
a fény inkább enyém, amint szememre árny hullt
és még egy rózsza is kibomlik a sötétben.

FOLYÓ S MELLETTÉ NYÁRFÁK

Szemközt a sápadt, szürke parttal,
a víz színével egy vonalban
az út sóvár szemébe tűnnek
eső kontúrjaként a nyárfák.

A reszkető levél-ég alján
egy férfi megy, sosem magányos:
a hűs folyóval elbeszélget.
Múzsák, szellők hárfái nyárfák!

A víz örül önnön magának,
és minden kis kanyart kiélvez,
s közben borzongva könnyű táncba
a nyárfák át-átrajzolódnak.

S oly egyszín zöld a hűs folyóval
a lomb, s bűg lomb a lomb-galambhoz:
a boldog férfi hallja őket:
nyárfák, de szinte már zenék is!

A parton, boldog ott a férfi,
a hűs folyó vizét követvén,
mert társra lelt a kósza habban
s a nyárfák fúgaként kísérik!

VICENTE HUIDOBRO

BALLADA ARRÓL, MI NEM TÉR VISSZA SOHASEM

A mosolyán át jött felém
A kecsesség és a báj ütemén
Átváltozott minden a kezén a sötét a fény
Az éj ege átalakult a hajnal egévé
Dús-lombú fa volt a tenger telve madárral
Örömben megkondultak a virágok
S bolondul illatozni kezdett a szívem

A napok az év rácsain át messze suhannak
Hol vagy ó merre?
Terebélyesedik már a tekintetem
És hosszabbak lesznek kezeim
Kapuit hiába tárja ki a magány
Hajdani lépteiddel van tele a csend
Nő-nő a szívem
Messzebbre lát a szemem
De szeretnék még néhány másik szemet is
Ahol a jelenlegi végződik oda tenném
Hol vagy most merre ó merre?
Csupa báj a világ bármely pontja ahol vagy
Megduzzad nő a szívem fürge szivacsként
Vagy mint a korallok hogy szigetté legyenek
Hasztalanul nézem a csillagokat
A megőszült köveket hasztalan faggatom egyre
Hasztalanul nézem a fát mely utoljára intette néked a búcsút
És elsőként köszönt ha visszajössz ide majd
Tulajdonképpen a Távoliság vagy
Mire nincs semmilyen gyógyír
Kereséssel múlnak napjaim el
Miért kutatom mindenféle léptei nyomatát?
Bűvös hangon dalol az idő
S a fájdalom közben lehúnyja szemét hogy zsongító álomba merüljön

Nő-nő a szívem
Míg szét nem veti horizontját
Míg neki nem ugrik a fáknak
Míg szét nem porlik az égen csillagcafatokká
Jól tudja az éj kinek a szívében több a keserűség

Megyek a virágok után és nyomom vész az időben
Csak a magány helyett jó újra magány
Megyek a hullámok után és nyomom vész a sötétben
Csak a magány helyett jó újra magány
Valahol elrejtetted a fényed
Merre? Ó merre?

Keresésseddel múlnak napjaim el
Fájó töviskoszorús napjaim sokasága
Tűnik előjön
S mind-mind cseppenként ontja a vérem
Téged keres a föld valamennyi útja
Csak a magány helyett jó újra magány
Roppant nagyra megnő a szívem
Semmi nem tér vissza sohasem
Minden megváltozik itt

Semmi nem tér vissza sohasem semmi nem tér vissza sohasem
Más tartomány harangszavaként tér vissza az illat
Más tekintetek jönnek más hangütemek
Más víz jó a folyóban
Váratlanul más lombok jelennek meg az erdőn
Minden megváltozik itt

Semmi nem tér vissza sohasem
Elfutottak az utak
Elfutottak a percek az órák
Örök időkre a messzeségbe tűnt a folyó
Mint bámulatos üstökösök

Földi medréből kiárad a szívem
És a régi helyett új roppant világegyetem lesz

GERARDO DIEGO

HINTA

Lovon ült a világ sarkainál
egy álmodozó s játszott az igennel a nemmel
A színek esői holnap
a szerelmek városába kivándorolnak
virág-fogolynak
Igen-virágok És nem-virágok
Pengék a fehér levegőben -
feldarabolják húscsapatokká
épül a épül a híd
Igen És nem
Lovon ül az álmodozó
bohóc madárseregek ma
Igent dalolnak Nemet dalolnak

GITÁR

És eljön a zöldszínű csend
pattant-húrú gitárok teszik össze
A gitár kerekeskút
szél buzog benne ma nem víz

ESTI HARANGSZÓ

A hintán üldögélve
szendereg az esti harangszó
Elnémulnak a csillagok és a gyümölcsök
És a megsebzett emberek
szökőkutait sétálni viszik
mint lírikus delfineket
Mások sokkal görnyedtebbek
vállaikon folyamokkal
zarándokolnak s a fogadókba senkise hívja be őket
Az élet véget nem érő egyetlen költemény
A végére senki se ér
Nem tudja senki hogy az ég kitárt tenyér
Feledés Messze-hangzó
Meghal az esti harangszó
Egy arató megy megy megy énekelve
ezüst kaszáján tiszta vér a penge

NOCTURNO

Itt vannak valamennyien.
Azok is, akik lángra gyúlnak a divatos éjszakában.

Az égből annyi füst gomolyog le,
hogy berozsdásodott tőlük szemem egészen.

Ha megtapintom, érezhetőek a csillagok.
Nélkülük még gépelni sem tudok.

Ők mindent tudnak:
lecsendesítik a tengert, lázas dühében,
és gyermeki havukkal lehűtik a vérem.

Az éj zongorám tetejét kitárta.
Sokáig integettem még utána.

DAMASO ALONSO

CSILLAG-SZÁMLÁLGATÓK

Fáradt vagyok.
Nézem a fényeket,
ezt a várost -
lehet bármerre, bárhol
hol húsz éve élek veled.

Minden mindegy egészen.
Egy gyerek
a sok-sok csillagot számolja céltalan
a szomszéd erkélyen, feje felett.

Én is számlálni kezdem őket...
De ő gyorsabb, hiába. Nem lehet
utólráni: hét, nyolc, kilenc, tíz,
tizenegy.

Nem, nem lehet
utólráni: hét, nyolc...
kilenc...

tíz...

tizenegy...

FEDERICO GARCÍA LORCA

KICSI MADRIGÁL

Négy gránát-almafát
őriz a kerted.

(Itt a szívem: új még,
ölelgesd meg.)

Négy szomorú ciprust
vár, vár a kerted.

(Jaj a szívem vén már,
melengesd meg.)

Nap ragyog, hold,
ez is, az is elmegy...

Nem marad szívem,
nem marad kerted!

MÉRLEG

Az éj magába mélyed.
A nappal meg jön és megy.

Az éj halott, esetlen.
A nappal szárnya lebben.

Az éj tükrök fölött száll.
A nappal szélbe kószál.

VÁZLATOS NOCTURNO

Édes kömény, kígyó, nárcisz.
Illat, utak, gyenge fénnnyel.
Egek, földek, magányosság...

(A lépcső a holdig ér fel.)

VISSZHANG

Kinyílt már, kibomlott
a hajnal virága.

(Eszedbe jut-e még
az este mély homálya?)

Nárdusfű a hold-fény,
szétszórja illatát ma.

(Eszedbe jut-e még
augusztus pillanása?)

FRÍZ

Föld

Hosszú uszályaikkal
szállnak a szellő-fruskák

Ég

A levegő-suhancok
a holdat átugorják

MÉCS

Ó, mily tűnődve töpreng
a mécsnek sárga lángja!

Mint Delhi egy fakírja,
arany belét csodálja,
s borong csak, álmodozva
egy tájról, merre szél nincs.

Fehéren izzó gólya:
a fészkéből kicsípi
a súlyos árnyakat mind
s remegve néz ki egy kis
halott cigányfiúcska
ijedt, kerek szeméből.

A NÉMA KISFIÚ

Egy fiú hangja elveszett.
(A tücsökkirály elfogta őt.)

Egy vízcsepp mélyén kereste
eltűnt hangját a kiskölyök.

„Ó, nem beszélni kell nekem,
belőle gyűrűt ötvözök,
csendem kisujján tündököl,
mint eggyé-forrt arany körök!”

Egy vízcsepp mélyén kereste
eltűnt hangját a kiskölyök.

(A fogoly hang messze, messze
tücsökruhába öltözött.)

AZ ÓRÁK ERDEJE

(részlet)

Az óra visszhangja

Leültem
az idő roppant
tisztásán. Csend holt-vize csobbant,
hó-szinü
csend vize csobbant.

Rettenetes gyűrű volt,
iszonyú, mennyei párbaj,
a hajnalcsillagok összezsapása
a tizenkét fekete számmal.

Első és utolsó elmélkedés

Az Időnek
éjszine van.
Nyugalmas éjé.
Az Örökkévalóság
roppant holdakon állva
tizenkettőt mutat pontosan.
És az Idő elaludt
örökre vén tornyaiban.
Becsapnak minket az órák,
rosszul járnak, hamisan.

Az Idő már látja: horizontja
merre suhan.

VIZI-SZVIT

(részlet)

Egy liliommal a kézben
messze megyek.
Éjeim kicsi szerelme!
Csillagom pici özvegye!
és majd találkozom veled.

Komor pillangóknak
szelidítője én!
Megyek, merre utam vezet.
Csak a kései évezredek
végén szállsz újra felém.
Éjeim kicsi szerelme!

Kék ösvényeken át
komor csillagok
szelidítője vagyok
s megyek, merre utam vezet.

Míg csak a Világmindenség
bele nem fér a szivembe.

TÜKÖR-SZVIT

(részlet)

Capriccio

Minden tükör mögött van
egy rég-holt őszi csillag
és egy kölyök szivárvány,
ki alszik éppen.

Minden tükör mögött nagy,
örök nagy nyugalom van,
s az el nem röppent csöndek
fészkükben ott lapulnak.

A forrás ón-ezüstje
a tükör és bezárul
a fény kagylójaként,
ha jó az éjjel.

A tükör
a harmatok anyja,
hárfa, ha zenékre bontja
az alkonyt, - ő a testet öltött visszhang.

ESTI DAL

Húgocskámnak, a kis Izabellnek

Az este dalt dúdolgat,
álomba ringatót a narancsoknak.

Húgocska dalt dúdolgat:
„narancs a föld” - bosszantja, lám, a holdat.

A hold zokogva mondja:
„narancs akarok lenni; ha ma nem, holnap!”

Ó, nem lehet, szivem már.
Kezed arcodra bár pirosítót rak,
nem lehetsz te ám még citromocska sem!
Ó, be kár, ugye milyen kár!

KASSZIDA EGY NAPPALI ÁLOMRÓL

Jázminvirág és lenyakalt bika.
És végenincs kövezet. Térkép. Szála. Hárfa. Hajnal.
A kislány jázmin-bikát játszik
s a bika vérző alkony, telve jajjal.

Ha az ég kisfiúcska volna,
a sötét éj fele jázminoké lenne,
meg egy szív egy oszlop lábainál,
meg a kék bika-cirkusz, bár küzdők nincsenek benne.

De az ég bizony egy bő elefánt,
s a jázmin víz, miben nincs se vér, se láng,
s a kislány éji ág a végtelen-
sötétbe ívelő kövezeten.

A jázmin és a bika közt
elefántcsont-kapocs, vagy alvó emberek.
A jázminban egy elefánt és fellegek,
s a bikában egy kisleány csontváz lebeg.

A NÉMÁK UTCÁJA

A mozdulatlan, színes ablakok mögött
a bakfisok kacajaikkal játszanak.

(A néma zongorákban
légtornász pókok hálói lengnek.)

Jegyeseikről beszélnek a bakfisok,
és dús hajfonataikat tekergetik.

(Legyezők íve tárul,
zsebkendő villan, sok fecske kéz int.)

Az udvarlók fekete selyemköpenye
zizegve száll s virággá, szárnyá változik.

RAFAEL ALBERTI

HA HANGOM MEGHALNA A FÖLDÖN

Ha hangom meghalna a földön,
a tenger vizéhez vigyétek
és hagyjátok ottan a parton.

A tenger vizéhez vigyétek,
hadihajón legyen kapitány:
szolgáljon örökké-örökön.

Ó, magas tengerészeti ranggal
kitüntetett egykori hangom:

a szív fölött sokágú horgony,
s a horgonyon csillagok orma,
és a csillagokon vihar-szél -
s a vihar-szeleken vitorla!

AMPARO

Amparo!
Eljöttem búza s tündér tengeredhez.
Ezüst az íze édes
vizének, sós-kesernyész-
ezüst, nem tudva róla, gyötrelemben.
Ott láttalak téged a kikötőben.
Fénytől szép Amparo, hajókkal szemközt.
Láttalak és te láttál.
A csendtől barna voltál,
s a szótól, - és a földtől meg hideg már.
A vérnek tengerétől
érkeztem sírva tengeredhez.
Te szép az irgalomtól,
szegfűje karcsuságnak.
Hallottalak, de nem hallottál engem.
Nyugalmaktól leburnult
és szép a pihenéstől.
Nézz: itt állok, dalolva,
élő könnyel, miattad.
Barna attól, ki elment,
fényektől szép, mik már rég messze tűntek.
Amparo.
Eljöttem búza s tündér tengeredhez.
(Ahol szeretted egykor.)

A SZERELEM VISSZATÉR ARRA A TÁJRA, AHOL EGYSZER ÉLT MÁR

Ugye hisszük, én szerelmem, hogy mindaz a táj
velünk maradt, halottan, esetleg aléltan,
ugyanabban a korban s napokon, mikor ott volt a lakásunk -
s hogy a fák emlékezete egy nap kihagy és
elmennek az éjek s a feledés veszi át
mindazt, ami őket gyönyörűkké s talán el-se-múlókká
babonázta. De olykor elég egy megremegő csöppnyi levél,
egy elfakuló csillag, mely hirtelen illatozó lesz,
hogy meghalljuk egykori víg kacagásunkat, amely
betöltötte a tájakat akkor, mikor együtt voltunk
ott az övék. Így ébredsz fel oldalamon ma szerelmem,
a ribizke-bokrok és az elbújt erdei eprek közelében,
miket ligetünk oltalmazó szive véd.
Megsímogat ott lágyan a harmat,
zsenge fűszálak frissítik az ágyad,
elbűvölő szilfidek állnak, hogy feldíszítsék a hajad
s titokzatos és nyurgafi mókusok álmodra esőzik
az ágak pici zöldjét.

Légy boldog örökre levél: őszöd ne legyen sohasem,
levélke, ki ide hoztad
remegésed pici hullámai árján
egy ily ragyogó, homályba-borult kor ízét-zamatát.
S te, piciny, tovatűnt csillag, ifjúkori éjeim
meghitt ablakait kinyitó,
világítsa örökre a fényed
hálóhelyeinket, ahol hajnalban aludtunk,
és könyvtáramat, a hold ahová besütött
és ötletszerűen szana-szétszórt könyveimet
és a virrasztó hegyeket, mik odakint dalolnak az éjben.

VERS A SZÁMŰZETÉSBŐL

A távolból ugyan kik hívtok hangtalan,
ilyen rémült, konok gondoskodással engem
most e döbbent fuvallatú csendes szelekben -
nevem kik ejtitek ki szinte szóttalan?

Mit kértek a mit kiáltotok mindúntalan
s vajjon mi hal meg ilyen messzi énekekben?
Kik vagytok, ó, akik ily néma rezdületben
kifejtitek bőrömből csontjaim s magam?

Tudják, tudják a megfagyott szavú fogak,
a béna nyelv, mely volt-rémülettől halott,
a szív, melynek verése elnémul, megáll.

Sötét a bika bőre, mint egy vér-patak,
a könnyek száraz tengere megáradott...
...s akik hívtak engem, elmentek messze már.

ÁLOM

Éjjel.
Zöld csiga a hold a tavon.
A terraszokon szerteszét:
sok-sok mezítelen, fehér hajadon.

Evezősök, evezni, evezni!
A föld mélyeiből merül fel a gömb,
melynek a tengerbe kell beleveszni.
Hajnal.

Aludj csak sok-sok fehér hajadon,
míg vissza nem hull a gömb, tova nem száll
a tengeri lágy habokon.

Evezősök, evezni, evezni!
Míg nem fog a gömb a tenger öbleiben
álomba merülni, odaveszni!

LUIS CERNUDA

NEVADA

Nevadában, Nevadában
a vasútnak madár-neve van,
hóból vannak a tájak
és hóból az órák.

Az éjszakák áttetszőek,
álom-fényeik kinyílnak
a vizek, a tetők felett,
mik ünneptől csillagosak.

Mosolyognak a könnyek,
repülni tud a bánat
és a szárnyak, tudjuk, tudjuk,
állhatatlanná teszik a szerelmet.

Fákat ölelnek a fák,
egy dalocska egy másik dallal csókolózik
és vasuton utazik
a fájdalom és az öröm.

A hó fölött Nevadában
mindig-alvó hó-leány van.

A HÁRFA

Nem-látható madár kalitja,
a lég, a víz nővére-húga,
selymes halk hangjukat idézi
a lassan-lágyan pengető kéz.

Szökőkutak bezárt sugara,
remeg, remeg s reszketve szárnyal
szivárványszínű szökkenéssel,
tanítva gyarló lelkeinket.

Mint lombok közt szellők zenéje,
tisztán s homályosan beszélget
emléket-multat bontogatva,
miből régen legenda lett már.

Az édes éden mily gyümölcse,
miféle drága égi tartály
táplál téged? felelj, dalolva,
hárfák madár-zenésze, líra.

MANUEL ALTOLAGUIRRE

TENGERPART

A bárkák kettesével,
akár a szél szandáljai,
száradnak a napfényben.

Én és az árnyam, tompa derékszög.
Én és az árnyam, fellapozott könyv.

Pilláin a fövénynek
- a tenger hordaléka tán -
fekszik egy alvó gyermek.

Én és az árnyam, tompa derékszög.
Én és az árnyam, fellapozott könyv.

S ott messzebb a halászok
a só-szagú köteleket
húzzák s a sárga hálót.

Én és az árnyam, tompa derékszög.
Én és az árnyam, fellapozott könyv.

A MEGTÉRŐ VÁNDOR

A. CH. SWINBURNE

AZ ELSŐ SZERELMES ÉJ

Soká feküdtek így puhán, elomló szerelemben,
s azt sem tudták, miféle fény, milyen felhőcske lebben
fölöttük; hogy csillag lebeg, vagy leng a lassu hold:
vagy tán tűzvészé gyúlt az éj; mit szerelmük csiholt -
nem tudták: nem mozdult-e meg a föld tompán alattuk,
hogy lángrakapjon hirtelen, miként tűzlángos ajkuk,
nem tudtak semmiről talán, - hogy van-e most világ,
vannak-e fák; nem érezték a rózsák illatát,
nem tudták: susog-e a szél, vagy hogy hamvába holtan,
mint elcsüggedt kis rőzseláng búsong a néma lombban -
megállt a perc, hiába szólt a csalogány dala,
hiába szállt az éji csend szétoszló illata,
magasság s mélység zengzetes, szeráfi szép zenéje
a csillagokból hasztalan bomlott a földi éjbe -
köröttek minden elégett, mert hisz gyehenna-tűz
lobog azokban, kiket a szerelem egybe fűz.
Így lobbant el, rohanva szállt el minden éjek éje,
elűzte már félelmüket szívük szép szenvedélye,
napfényre rezdült át az árny, - ó nem volt még Szerelem
boldogabb pillanat arany-nyoszolyádon sohasem...

TRISZTÁN ÉS IZOLDA SÍRJA

Napfény s a hold derűje már hozzájuk el nem ér.
Nem tudja senkisé, mit rejt a tengermélyi éj.
Nem tudja senki Trisztán és Izolda néma sírját,
ott lent, hol a fájdalmakat szivükből elsimítják
a hallgatag hullámok és a lengeteg habok.
Nyugalmuk van már: mit élő nem kap meg: csak halott.
Olyan nyugalmuk, mit nem ad bizony a szerelem sem:
fény s árny lebeg sírjuk fölött a jeltelen vizekben -
kiket sem élet, sem halál el nem választ sosem:
ott lent, hol nincs új kísértés, új vágy, új szerelem.

W. B. YEATS

DAL A PISZTRÁNGRÓL

Mogyorócserjék közt vitt el az útam,
mert csacska fejemben tűz lobogott -
hogyan suhogott gyönyörűcske husángom!
s tettem végire egy kis mogyorót -
hó-lepkék libegtek a szellők szárnyain
s csillaglepkéktől kéklettek az egek -
ezüst-patakokba dobtam a horgom,
s hogy kihúztam, rajta pisztráng lebegett.

Nagy óvatosan letettem a fűre,
hogyan élesztgessem a hűlt tüzeket -
de valami suhogott, zizegett csak a földön,
nevemen szólított és nevetett:
csillogó lány lett a picike pisztráng,
szép almavirággal szőke haján -
nevemen szólított s láttam tovatűnni
az alkonyi ég remegő bíborán.

Jaj, azóta mennyit, de mennyit kóboroltam,
homorú völgyeken és halmos hegyeken -
öreg vagyok én már, de azért megkeresem,
megcsókolom, hadd tudja meg, hogy szeretem.
Ó, aztán együtt kószálunk a tarka füvek közt,
s neki adom, - csak kinyúlok a kék egen át -
a hold-alma két ezüstös szeletét és
a nap-alma narancsszín aranyát.

LENT, LENT A KERTEK ALJÁN

Lent, lent a kertek alján, hozzám szökött a kedvesem,
akár a hó, a lába villant a harmatos gyepen,
s kért: könnyedén szeressem, ahogy a rügy nő a lombhegyén:
de csacska voltam s ifjú - szavára nem hajlottam én.

Zúgó vizeknek partján álltunk, én és a kedvesem,
keze vállamon pihent, mint könnyű, hófehér selyem,
s kért: éljek könnyedén csak, ahogy a csend nő a harmatos fűvön,
de csacska voltam, s ifjú s szívem elfutja most a könny...

ERNEST DOWSON

NON SUM QUALIS ERAM BONAE SUB REGNO CYNARAE

Múlt éjjel, ó, a pamlagon, az ajkam és az ajka közt
árnyékod ott volt, Cynara! éreztem hús lehelleted,
ahogy lelkemre ráfagyott a csókok és a bor között
s olyan vígasztalan valék, felsírt egy régi szenvedély,
ó, mly vígasztalan valék, akár egy kisgyerek -
hű voltam hozzád, Cynara! - a férfiúség lenge szél.

A szíve halk verése szólt, éjhosszat szólt a szívemen,
a karjaimban álmodott nagy-nagy csókos csaták után;
szájának megvett csókjait ontotta számra édesen -
s mégis vígasztalan valék s úgy fájt a régi szenvedély,
gyöngyszürke virradat suhant át tűzvörös haján -
nem csaltalak meg, Cynara! - ily csókokért el ne ítélj...

Sokat felejték Cynara! sokat, mert szálltam, mint a köd,
s csak táncoltam, hogy liliomszép bőröd elfelejtsem én -
szekfűk, rózsák fonnyadtak el duhajkodó kezem között,
s mégis vígasztalan valék s úgy fájt a régi szenvedély,
ó, végig-végig fájt nagyon a táncok éjjelén -
hű voltam hozzád, Cynara! - a férfiúség lenge szél.

Aztán vad-vad, duhaj zenék jöttek, és égetett szeszek
s hogy a tivornya véget ért s kihúnyt már minden lámpaláng,
árnyékod újra megjelent, Cynara, mert az éj tied -
olyan vígasztalan vagyok s úgy fáj a régi szenvedély,
a vágy harapja szám, de árnyad jaj, lecsap reánk -
nem csaltalak meg, Cynara! - ily csókokért el ne ítélj...

SPLEEN

Nem voltam bánatos, nem tudtam sírni sem,
S alvó emlékeim dongtak csak csöndesen.

Csak néztem, néztem én az esti árnyakig
A zajló áradat növekvő szárnyait.

Az esti árnyakig csak azt hallgattam én,
Az eső hogy dobol az ablak tükörén.

Nem voltam bánatos, csak fáradt végtelen,
Ó, minden fájt; a vágy - mihaszna életem.

Ahogy telt-múlt a nap, búsítva szívemet,
Az ajka és szeme árnyékok árnya lett.

Mint éheztem szívét, amíg telt-múlt a nap,
De elfeledtem őt, az éj hogy rám szakadt.

Így lettem bánatos, ki sok-sok könnyet ejt,
S fölvert emlékeim fölfalják szívemet.

D. H. LAWRENCE

ÚJSZÜLÖTT TEKNŐSBÉKA

Te aztán tudod: mily rossz magányosnak születni,
kis teknősbéka-gyerkőc!

Ahogy az első reggelen kidugod picinyke lábaid a teknő alól,
e világra még fel sem ocsúdva,
ahogy a föld, a föld tapaszt magához, -
ó, még alig van benned élet.

Törékeny, félig-élő, parányi babszemecske.

Ahogy kinyitod parányi szádat, mely mintha sosem pattanna fel,
mint némely vaskapuk -
ahogy ajkad felső, sasíve az alsóról magasba lendül,
ahogy kis bőrráncos nyakad kinyújtod,
ahogy belekóstolsz egy kis zsenge fű hegyébe,
magányos, parányi féreg,
az életed olyan nehézkes.

Ahogy magányosan a fű hegyébe kóstolsz, -
ahogy elindulsz lassan, magányosan vadászatodra.
Csillogó sötét kis szemed -
mely, mint viharos éj, olyan sötét,
kis teknősbéka-gyerkőc, rettenhetetlen,
lomha szemhéjaid alatt.

Soha senkisémet hallotta még panaszos jajszavad.
Lassan előrenyújtod kicsi védőráncaid alól a fejed,
s lassan, totyogva mésh előre, négy-ízű ujjaidon,
lassan evezve.

Hová, merre mésh, kicsiny lény?

Olyan vagy, mint egy kapálódzó kisbaba,
csak te, ha lassan is, ha időtlenül is, mindig előbbre jutsz,
míg a kis baba nem hagyja el helyét.

A cirógató nap felvillanyoz,
a nem-múló idő, a hosszú-hosszú fagy
lelassít, ásítás fog el:
érzéketlen szájadat kítátod, mely hirtelen tátogó csőrré változik, olyan lesz, mint valami
hirtelen szétnyíló csipesz,
puha piros nyelvbe, vékony, kemény ínybe
torkollik dombos homlokod, kicsúcsosodva,
lám, ilyen az arcod, kis teknősbéka-gyerkőc.

Vajjon a világ dolgain csodálkozol, ahogy lassan mozgatod ide-oda fejedet,
azokon időzik szigorú fekete szemed?

Vagy álmoság hálóz be megint? -
a nem-élet?

Oly lassan ébredsz, oly lassan éledsz.

Vajjon tudsz-e csodálkozni?

Vagy csupán az induló élet rettenhetetlen akarata,
büszkesége unszol, hogy körülnézz,
hogyan az iszonyú tehetetlenség ellen felvértezd magad -
mely úgy látszott: legyőzhetetlen?

Pici szemed tündöklő ragyogása
s benne a roppant élettelenység
oly kihívó.

Mondd, kis teknős-madár,
micsoda roppant élettelenység ellen kell küzdened,
milyen kiszámíthatatlan tehetetlenség áll szembe veled?

Kihívó

kis Ulysses, önmagad őse-utódja,
te, hüvelykujjam körménél nem nagyobb:
Buon viaggio.

Az élő teremtet világ a válladon,
így mész, parányi Titán, védő pajzsod alatt.

A nehéz, a hatalmas
a lélek nélküli Mindenség a válladon
s te lassan mész előre, te élet úttörője, magányosan.

A kínzó napsütésben most mily gyors az utad,
nyugodt, parányi Ulysses-atom,
egyszerre gyors és vakmerő, erősödő lábaidon.

Néma kis madár,
félíg kinyújtod fejed védőráncaidból,
örök nyugalommal, lassan, méltóságteljesen.
Egyedül vagy, de magányodat nem érzed,
és ezentúl még ezerszer magányosabb leszel,
mert megmozdult benned valami lassú szenvedély,
hogyan időtlen korokon keresztül vándorolj,
kis kerek házaddal hátadon a zűrzavarban, mely körülvesz.

Át a kert földjein,
kis madár,
át a mindenség peremén.
Te parányi utazó,
kissé félrekapott farkincáddal,
akár egy frakkszárnyas úr.

Az egész életet vállaidon viszed,
te legyőzhetetlen: önmagad őse-utódja.

A HALÁL HAJÓJA

I

Most ősz van, ősz, gyümölcs-hullás-idő,
hosszú utazások a megsemmisülés árja felé.
Nagy harmatcseppenként hullanak az almák -
önmaguk okozzák önnön haláluk.

Ideje indulni, búcsúzni önmagunktól,
bukott magunktól, hogy megszabaduljunk:
ideje már.

II

Megépítetted-e halál-hajódat?
Építsd, építsd, mert szükséged lehet rá.

Jó a komor fagy, mikor lehullnak az almák,
sűrűn, mennydörgésszerűen a kemény földre.

Pernyeként a levegőben lebeg a halál,
a szagát - mondd - nem érzed?
Az összezúzott testben ijedten remeg,
rian a lélek, vacog a hidegtől,
mely a pórusokon át belebújik.

III

És meg tudja-e szerezni magának az ember
a pihenést egy balga gyilokkal?

Törrel, gyilokkal, golyóval utat törhet az ember
a halálnak, sebet ejthet,
de végső pihenés ez, mondd csak, végső pihenés ez?

Bizonyára nem az! Mert a gyilkosság, -
az önkéz-okozta halál sohasem lehet pihenés.

IV

Ó, hadd szóljunk a nyugalomról, amit ismerünk,
amit ismerhetünk, a békében élő erős szív
nyugalmáról, mely oly mély és oly gyönyörű!
Hogy tudjuk elérni feledtető pihenésünk?

V

Hát építsd a halál hajót, hiszen nagy út
vár rád, utazás a megsemmisülésbe.

És élj a halállal, hosszú fájdalmas halállal,
mi régi énedet elválasztja az újtól.

Testünk már lehullott, összezúzva magát,
s lelkünk a kegyetlen réseken át
megtalálta az útját.

Sebeink kifakadt résein át máris bezuhog
a halál sötét és végtelen óceánja,
előnt máris az áradat.

Ó, építsd halál-hajódat, kicsi bárkád,
rakj bele élelmet, süteményeket és bort,
mert sötét zuhanás vár rád a megsemmisülés árja felé.

VI

Fokozatosan hal meg a test és a remegő lélek
alól kimosódik a föld, ahogy emelkedik a sötét ár.

Jó a halálunk, jó a halálunk, mindannyiunk halála,
semmisem fogja megállítani bennünk a halál áradatát,
és nemsokára kicsordul a világra, a kinti világra.

Jó a halálunk, jó a halálunk, fokozatosan hal meg a testünk
és elhagy bennünket erőnk
és lelkünk csupaszon reszket az ár fölött a sötét esőben,
vacog életünk fája utolsó ágai közt.

VII

Jó a halálunk, jó a halálunk, egyet tehetünk csak,
legyünk készek a halálra, építsük meg a halál
hajóját, hogy elvigye lelkünket a hosszú, végtelen útra.
Pici hajót, evezőkkel, kis edényekkel,
és élelemmel, s mindazzal a felszereléssel,
mely a távozó lélek számára kész van és megfelelő.

Bocsásd csak vízre a hajót, most, mikor meghal a lélek,
és útnak indul az élet, bocsásd a vizekre a törékeny
lelket a bátorság törékeny hajóján, a hit bárkáján,
legyen vele az élelem és legyenek vele a lábosok és fazekak,
s a tiszta fehérműk is,
bocsásd a fekete pusztaság árjaira,
az elmúlás vizeire,
a halál tengereire, ahol csak a sötét vitorlába
kap a szél, mert már nincs semmiféle irány és nincs kikötő sem.

Nincs kikötő, nincs hova menni,
nincs más, csak a mélyülő sötét, mely egyre feketébb lesz,
feketébb a hangtalan és csobogás-nélküli áradaton,
a sötétet is egyre sötét veszi körül, alatt és fönt,
minden oldalon egyre tökéletesebb sötét, semmiféle irány
nincs, magában van a kis hajó a vizen, mégis elindult.
Nem látja a szem, mert nincs is ott szem már.
Mégis elindult, mégis elindult, de azért
van valahol.
A Seholban.

VIII

Minden elindult, a test is elindult,
teljesen elmerült, nyoma sincs, nyoma sincs már.
A fönti sötétség épp olyan nyomasztó, akárcsak a lenti sötét,
köztük imbolyog
a kicsi hajó.
Ez a vég már, ez a megsemmisülés már.

IX

És mégis az örökkévalóságból a sötétben
egy fonál elválk a többi fonáltól,
a láthatár egy fonala,
mely haloványan derengeni kezd a sötétben.
A képzelet játéka talán? vagy magasabbra
száll a derengés?
Ó várj, várj, ez a hajnal,
hogyan visszatérj a megsemmisülésből
az élet útjaira, micsoda kegyetlen hajnal ez itt!
Várj, várj! Sodródik a kis hajó
a hajnal halálos, hamu-szürke
habjai árján.
Várj, várj! más színek is jönnek, a sárga
és mily különös - ó, dermedt, halovány lélek - a rózsza pirossa.
A rózsza pirossa árad és kezdődik minden előlről.

X

Visszahúzódik az ár és a test, mint kopott tengeri-kagyló
kibukkan a vízből újszerűen és gyönyörűen.
A hajócska repül haza már, botladozva, megingva
a rózsaszín áradatok habtaraján,
s a törékeny lélek a házba újra kilép
s a szívet belengi a béke.

Újra lebeg a lélek, újjászülte a béke,
a megsemmisülés nyugalma megint.

Ó, építsd a halál-hajódat. Építsd mielőbb,
mert szükséged lehet rá.

Mert ami vár rád - az a megsemmisülésnek az útja.

SIGFRIED SASSOON

ELALVÁS KÖZBEN

Nyugvóra tért a ház, hangok hullámzanak csak:
lábak neszeznek és ajtók halkan csukódnak:
mindenki ásít, csak óránk tikktakkja éber.

Kint most az éjszakában ősz-szagú homály van,
halkan suttogó fák - s a park túlsó feléről
kutyák vonítanak, hangjuk csengő harangszó:
s a hold előtt tudom, hogy felhők játszadoznak:
mely röten kel fel éppen. Kócsagok civódnak
a tó mellett, és huhogó baglyok libegnek
az erdőkből az érő zabtáblák fölé.

Aludni vágyom: a gondoktól messze úszom,
s álom-szerű napom tovább építgetem:
zene szólt... lent egy ragyogó fehér szobában,
valaki dalt dúdolgatott egy katonáról,
egy-két órája tán s a dal majd nemsokára
már régi: „*tegnap éji*” lesz és most a szépség
suhan át lelkemen, tűnt húrok szelleme,
mely annyi fényt gyűjt össze mindig álmaimban,
hogyan volt bajtársaim arc-éle villan egyre:
itt is, meg ott is egy-egy napsütötte arc.

Már félig álomban... kutyák... és kócsagok...
szeptember kint az éjben... az ismert világ...
minden halványul... és boldog békébe ringat...

HALOTTAS ÁGY

Szunyókált, érezvén: a csönd hogy tornyosul
körötte, mozdulatlanul, szilárd falakként -
vízként hullámoztak a sárga fény-nyalábok,
emelkedett-rezgett az álom szárnyain, -
nyugalom, csönd, - s halandó partjait bizony már
csókolgatták a halál sötét hullámai.

Valaki egy pohár vizet hozott neki.
Kortyolta engedelmesen, nyögött s a bíbor
homályon át az éjbe süppedt, elfeledve -
sebének fájdalmát, bódító lüktetését.
Víz-víz: nyugodtan sikló zöld a gát fölött;
víz-víz: egy napsütött fásor, hol csónakázott,
madárhang, partról vízbe bámuló virágok,
sok-sok színes nyári lárma, ahogy suhanva
evezett boldogan. - Sóhajtott és aludt.

Künn őrködött az éj s egy-egy vad szélrohamban
meglebbent a csipkefüggöny, dagadtra fújva. -
Éj. Már vak volt. Egy csillagot se láthatott
ragyogni fent a kóbor felhők szirtje közt,
s furcsa fényfoltok: zöldek, rótek, bíborak
vibráltak és fakultak szendergő szemén.

Eső; hallotta, mint csobog az egybeszótt
hűvös zenén s az éji illaton keresztül,
langy eső a rózsán, erdőket áztató
frissítő záporok, nem mennydörgés között
söprő eső, de békét csörgedeztető,
az életet lassan és lágyan elmosó.

Megmozdult, oldalra fordult, s a fájdalom, mint
éhes tigris ugrott rá: megragadta, tépte
homályos álmát - éles karmokkal, fogakkal.
De valaki állt mellette, és nemsokára
már csak reszketett, mert a rossz elmúlt felőle
és a Halál csak állt ott és tűnődve nézte.

Fényt-fényt! sok-sok lámpást és gyűljetek köréje.
Adjátok néki szemetek, s vért is, hogy éljen.
Keltsétek fel: még megmenthetitek talán.
Ifjú; a háborút gyűlölte, nem lehet, hogy
elpusztuljon, ha vén kegyetlenek tulélik!

De a Halál így szólt: „Ő kell nekem.” S az ifjú
elment és akkor nagy csönd lett a nyári éjben,
csönd, csönd és nyugalom és álom fátylai.
S aztán, messze-messze ágyúk, puskák dörögtek.

EDITH SITWELL

UTCAI DAL

„Egy óráig szeresd szívem, de egy napig a csontomat -
a csontváz mosolyog, hiszen övé a holnap:
de az ifjak szívei most a halál homályos kincsei
s a nyár olyan magányos.

A bánatos napot s árva fényt csak vigasztaljad,
jöjj, jöjj, miként az éj, mivel szörnyű a nap,
mint az igazság s a haldokló fény csak a csontváz éhségét mutatja -
békére vágyik ott a hús alatt, mely nyári rózsaszín.

Jöjj a halál sötétjén át, mint hajdanán az ifjúság
ág-lombjain keresztül, át árnyak között, virágos kapukon át,
mik az Édennek kapui, nézd a szegények éjszakáin
a hazátlanoknak meg sem született városát.

A város utcáin sétálsz, hol az Ember riasztó árnyát
vörös szegéllyel vonja be a nap s változtatja alakját, mint Káin,
elegáns, mint a Csontváz, s hajlékony, akár a Tigris,
a bölcsessége kortalan, s ügyes, mint a Majom.

A szívverése kalapácsütéssé változik;
a szegények temetőjén hangzik, hol új világ emelkedik
a csontjainkból és dögmadár-napok lármáiból -
te vagy a békém, éjszakám, -

a fogantatás és a nyugalom, a vigasztaló sötét
szent éje, hol egyenlő minden ember, - mind: a rossz s a jó,
s nem külön nemzetség többé a gazdag és szegény,
testvérek ők, az éj ha jó.”

Mit hallottam, ez volt a dal; de néma ám a Csont.
A halott fény hívó hangját ki ismeri? -
Cézárét, ki szívét kőként előre görgeti,
vagy a hanyatló Atlasz terheit?

HAJNALI DAL

Jane, Jane,
karcsú nádszál a szív egén:
csörgedezik újra a reggeli fény.

Fésüld kakastaréj fürtös hajad:
Jane, Jane, jöjj; várlak a lépcső alatt.

Az eső egyhangú fa-cseppköve
csöpög, csöpög a fénybe egyre le,
mint ismeretlen, magányos világ
visszhangja, most úgy hangzik ide át.

A csörgedező üres fény-elem,
csodává nem szilárdul sohasem,
a tompa esőnek visszhangja hol
agyad mélyébe be sosem hatol.

Ha megszilárdulna a fény ma itt:
látnád kertek el-nem-múlásait,
s kakastaréjt, mit nem szed senki le,
s fából virágot, mely kotlik vele.

A konyha mélyén meg kell gyújtanod
néhány rikító fényt, mik olyanok,
mint a sárgarépa s petrezselyem,
hol hajnali szél sír keservesen.

Hideg szélben kakastaréj hajad
sután lóg és a tejből kidagad...

Jane, Jane,
karcsú nádszál a szív egén:
csörgedezik újra a reggeli fény.

GYÁSZÉNEK SIRATJA AZ ÚJ VIRRADATOT

„Az atomkor” c. ciklusból

(1945. augusztus 6-án, hétfő reggel, negyed kilenckor)²

Szívemhez kötözve, mint a kerékhez Ixion,
szívemhez kötözve, mint a kereszthez a Lator,
Krisztus és a Semmi között függök - amelyben elveszett a világ
és az Inség utcáiból egyre a Kisértet Napot figyelem.
Az Ember szívének Kisértetét... a véres Káint,
az Ember még gyilkosabb agyának szikráit,
a még Nérónál is vérengzőbbet, mert megfogamzott a szívében
Föld-anyja halála és föltépte
a méhét, hogy betekintsen oda, ahol megfogamzott egyszer.

De az emberek nem gyászolnak könnyes szemekkel,
mert hiába volnának könnyek, nincsenek szemek,
minden szem vakságra vettetett,
mint akkor, mikor Krisztus született.

---

² Ezen a napon dobták le Hirosimára az atombombát.

Anyá vagy gyilkos, életet-adó, vagy elvevő -
most már minden egyre megy!

Valaha volt egy reggel, mikor még fiatal volt
az Égi Fény. Megjelentek az első Gyönyörű Teremtmények
a forrásoknál és elképzelték minket, kikben nem lesz semmi vétek.

A szívünk azt hitte, biztos helyen lesz a mellkasunkban, s hogy dalol a Fénynek,
arról álmodtunk, hogy a velő
csontunkban biztos helyen van s a vér az ereinkben, a nedv meg a fákban
mint egy isten udvarában.

De én láttam a rohanó hangyaembert,
ahogy cipelte a világ szennye pokoli súlyát,
láttam szívében a végtelen szennyet
s addig görnyedt alatta, míg a Napnál izzóbbak lettek benne a buja vágyak.

És az izzásból hangtalanul lobogott a sugár, az égboltozatot
bekúsztá, mintha föl akarná falni és addig csavarta
a növények gyökerét, amíg minden lángot kapott,
és kiszívta a csontból a velőt az ajka -
s a szem, amely látott, s a száj, amely csókolt: mind-mind oda van ma,
vagy megüszköszült, mint a hazugság s felvigyorog a meggyilkolt Napra.

És most együtt fekszenek a látó halottak és az élő vakok,
mintha szeretnék egymást... Nincs többé gyűlölet,
nincs többé szeretet: megsemmisültek az Emberi szívek.

T. S. ELIOT

PRELÚDIUM

A téli est: sült-marha-szag
S az átjárókban lengedez.
Hat óra.
A füstös napnak csikkje ez.
Lábadnál minden oldalon
levél halom,
mit zápor űz - merő szutyok.
A grundokon ujság lebeg.
Zápor kopog
redőnyök, kémények felett
s magányos konflisló dobog
az utca méla szögletén.
Itt-ott kigyúl a lámpafény.

W. J. TURNER

ROMÁNC

Tíz éves voltam, annyi tán
s volt egy tündér-hazám -
Csimborasszó, Cotopaxi
várt mindig ott reám.

Apám meghalt, testvérem is,
csak múló álmok ők -
s álltam, hol Popokatepetl
a napban tündökölt.

A Gazda hangja tompa volt
és lassan este lett -
Csimborasszó, Cotopaxi
elloptak engemet.

Arany nagy álom szállt reám
dél tájt és estidőn -
hol fénylő Popokatepetl
uralkodott dicsőn.

Arany fiúcska jött velem,
de néma lett a szám -
Csimborasszó, Cotopaxi
bilincse hullt reám:

Bűvölve csak bámultam őt,
szőkébb volt, mint a hold -
ó, fénylő Popokatepetl
varázsod rám hajolt:

fakó álom az élet itt
s már föl nem ébredek -
Csimborasszó, Cotopaxi
ellopták lelkemet!

OSBERT SITWELL

A VAK UTCAI ÁRUS

Ó, mennyi nap állok magamban itt,
a sarkon és nem láthatom soha
kis pléh-tálcám kirakott áruit,
mert szememen a vakság hályoga!

Hányszor elátkoztam az éjszakát,
mikor születtem én. S szemem feléd
hányszor kúszattam vak sötéten át
Nap, hogy legalább rám villanj! S az ég,

mikor áprilisi záport zenélt
rügyes ágakra első reggelén -
vagy virág-szagu volt a május-éj:
csak átkoztam, hogy megszülettem én.

De most megköszönöm, s boldog vagyok,
hogy a mai napot nem láthatom:
a nyomorék és bús, vén ifjakat,
a csonkulást, az égést arcukon;

sem azokat, kik mészárlásokon
vénhedtek meg hasasra hívva és
vértől-aranytól zsíros arcukon
felbuggyan most a bíbor nevetés...

HAGUE-NÉ ASSZONYSÁG

A vén Hague-né asszonyság,
a kertész hitvесе,
nem volt mindennapos jelenség.
Úgy látszott, mintha mindig
árvácska,

kankalin

s primula-dombon állna.

Az északi tavasz kék szeme ellen védekezve
nehézkésen trónolt e mintás muszlin-szépség
rögök, sávok, pettyek, tigris-csíkok között
s csak úgy dagadt a kötelesség szent eszméitől
jól-megalapozottan,

reumásan.

Thatch-né asszonyságról,
X Lord kertészének nejéről
- ha Lordnak hívhatjuk egyáltalában -

sajnálkozva mondta,
hogy ostoba, városias - hogy is nevezze Hague-né.
- Igazán, nem szívesen mondja mindezt,
nem is tudja, hogyan nevezze:
talán olyan két balkezesnek?

S közben minden kis kökörcsin és kankalin
rábámult és bólongott is hozzásimulva,
s a moha is szívesen felkuszott
volna vaskos lábaira,
s a zuzmó is szívesen
kristályosodott volna tollszerű alakban
felkúszva roppant ágain.

Mikor nem e virághintette dombon állt,
akkor Hague-né asszonyság ajtajának
keskeny keretfái között szorongott,
kitöltvén természetével azt örök időkre.
Az alak és a keret keskeny rései
között a friss kenyér
fanyar falusi illata
lebegett kifelé:
a sövénynek ez csak egyik virága volt,
amit Hague-né asszonyság ültetett.

Mert Hague-né asszonyságnak nem volt gyermeke,
s így bölcsen fölszabdalta életét
saját-készítésű sövényfalakkal,
hogy átbáméskodjon fölöttük,
egy ökör bájával,
jóságos orral, jóságos, nyílt szemekkel
széles arca mélyén.

Mert

Hétfő a Mosás napja volt.
Kedd meg a Sütés napja volt,
Szerdán Alfréd mindig korán ebédelt,
Csütörtök újból a Sütés napja volt,
Pénteken sok dolga volt, nagyon sok dolga volt,
s ha Szombat volt, már jött a másnap, a Vasárnap,
fekete szatén-keblek és rajta bross,
meg főkötő és Biblia.

De ez nem minden ám:
volt még több más, csodálatos sorompó:
például az Eperdzsem júniusban:
októberben meg a Szeder-zselé -
mivel minden gyümölcs újabb sövényt jelentett
Hague-né asszonyság napjai kertjében.

A sövények tették biztossá Hague-né életét:
minden mosás és foltozás, sütés-sorompó
torlasz volt, mit a félelem
s a magány ellen emelt.

E végtelen, e messzi távlat
- a hét, a hónap és az év -
látszott a keskeny réseken
az ajtó közt s közöttte,
ahogy a bejáratban állt,
mely keskeny volt, mint egy koporsó.

Ó, ki tudná Hague-né asszonyság bájait leírni,
mint Noé felesége Botticelli képén,
fák és gondolkodó virágok, zöld szelek között -
Picasso átmázolta Rousseau-arckép -
vagy nyári borzadály
pocsolyák, exotikus virágok és fenyők
tapétáján keresztül?

Ahogy rég Daphné fává változott,
Hague-né asszonysággá egy ósdi szilfa változott:
vastag törzs, - falusias méltóság -, széles karok.

SACHEVERELL SITWELL

SZÖKŐKUTAK

Az éj világos, tiszta, mint sokszor csiszolt ezüst.
A Csönd - a Halál köpenye - átvetve fekszik
a dombok póré vállán.
Halk lüktetések és neszek
- melyek olykor morajjá nőnek, majd elcsöndesednek
az éjt megtöltik rettegéssel és titokkal.
A szökőkútak édes-hangú fecsegése
fuvolaszót, halk hangokat vegyít az éjbe.

A faragott fejek szenvednek és zokognak -
bár nevetésbe hajlanak, a szájukon
félig elfelejtett dalok lebegnek,
szeretnék elfeledni, hogy valaha is nevettek, -
hogy nevettek, amíg fülükbe eljutott a Föld
mélyének titka, visszhangként remegve.

A félig elfeledt dalok -
a visszafojtott bús nevetés-áramok
a gyermeteg víz sugaraival zizegve
szöknek elő a vésett álarcok mögül -
mert ez mégis csak a víz születése;
és vígan dalolva
szökken a világba
és vándorol szüntelenül
ékszeres völgyei között a tengerig,
dobok pergéseként görgetve medre mélyén
a kagylók és kavicsok seregét.

A víz végnélküli érvei szűnnek:
néhány csepp lezuhan, szétfroccsen a márványlapokon:
egy Szultán a kincseivel meg akarja
nyerni szerelme kegyeit,
eléje pergeti sok zengő gyöngysorát és
gyanakvó könnyeket zokog elébe -
de jaj, hiába, mert nem kell a lánynak.

RIO GRANDE

Ahol folyik a Rio Grande, ott
nem táncolnak saraband-ot
a pázsitos parton, hol elringató ár suhog -
és nem dalolnak régi madrigált:
bús dallama az alvó szellőt nem riasztja,

a fák alusznak és a lomb nem ébred,
és nem zendít a csalogány panaszra -
de a városban áll a tánc, mindenfelé a téren,
a színes márványkockákon folyik serényen -
a tárt templomajtóknál, honnan fény zuhog ki,
mikor fölzeng a nagyharang zenéje,
míg lenn a folyó kezd mellé lágyan susogni,
a lány braziliai éjen át.

A Comendador és az Alguacil éles szavát
lőháton ülve, toll mögül, vad trombitákkal adja közre,
- akár ha egy madár éles csőrével ott körözne -
csípős szélként a lombon át - s úgy fénylenek,
mint állócsillagok, mint szikrás kék tüzek,
fénylő páncéljaikban, tűzszín tollaikkal,
fáradhatatlan, míg a többi arca fáradtságba villan.
Zsibongó utcái elhagyottak, a város hallgatag,
de a téren táncolnak serényen, zeng-zúg a zenekar,
csend nyújtózkodik a várostól a folyóig,
s a víz hangos zenéje
lesz úrrá mindenben
s a saraband dallama,
mely fürgébb, mint a madrigál,
mint a folyó és vizesése,
egymás dalába átfonódva száll,
ahogy a Rio Grande a tengerár felé zúg.

E félsós hullámok fölött
zeng a marimba dallama
- de hangosabb a kurta dob, -
a plectum és az üstdobok,
baljósan zeng és komoran,
mind-mind,
mint egy réz-hang-folyam.

A Sós tenger-ár fölött
árjuk hömpölyög -
alatta hajók horgonyozva
hallgatják a brazil eget
olvadozva,
mit déli szél lebegtet
lassan, ringatón,
s vadságukat lecsöndesíti
a dallam, mely köztük lebegve lengedez.

CECIL DAY LEWIS

SZONETT

(Ó álmok, ó célok c. sorozatból)

Utazni, mint madár és nézni, nézni könnyedén
roppant kőistenek homokba süppedt romjait -
tengert, ahogy álmában a parttal ölelkezik;
újra kezdeni, s túllépni az Idő peremén.
Megülni, mint madár, rezgő őszök és csillagok
virágos gallyain, az állandóság szobraként,
s tovább, tovább lebegni egy öböl tükrös vizén,
hol néhány vad hullámörvény csüggedten háborog.
Ezekre vágyunk. Jaj, vakon röpül minden madár,
beköti szemét a komorárnyú Rendeltetés,
a röpte nem hagy nyomot az üveg-nyugalmon és
egy kosárnyi szélben hamarosan otthont talál.
Mik vagyunk utasok? utunknak rabjai csupán:
megülünk, de csak piheként - az Idő folyamán.

W. H. AUDEN

MUSÉE DES BEAUX ARTS

Ami a szenvedést illeti - nem tévedtek sohasem
a Régi Mesterek: emberi összefüggéseit
mennyire értették! Hogy míg valaki szenved,
egy más valaki éppen eszik, vagy ablakot nyit,
vagy sétálgat únottan-kényelmesen;
s hogy míg tisztelet-tudóan várják az idősek
a csodás születést, közelükben mindig van néhány kölyök,
akik - mitse törődve ezzel - kint időznek
az erdő szélénél, s a befagyott tavat keresztül-kasul szelik,
s nem feledték azt sem el sohasem,
hogy a szörnyű vértanúság pillanata
is valahol egy félreeső zúgban történjék, valami mocskos helyen,
ahová a kutyák járnak kutya-életükkel és ahol a hóhér lova
ártatlanul bóklászik egy fa mögött.

Brueghel *Ikarusz*-án például mennyire elfordul minden nagy-nagy nyugalomban
a szerencsétlenségtől: pedig a szántóvető hallhatta, hogyan csobban
a víz, hallhatta, hogyan sikong elveszön egy közeli hang -
de mindez neki nem sokat jelentett; s a nap is csak ontotta aranyát,
- akár előtte, - a zöld vízbe vesző alabástrom-
színű lábakra s a drága hajó - melynek látnia kellett a láthatáron
valami nem-mindennapit: hogy az egekből egy fiú lezuhant, -
mert megvolt a maga célja - egykedvűen vitorlázott tovább.

LOUIS MACNEICE

AUGUSZTUS

Az idő redőnye - míg szüntelen sötétedett -
messzeűzte a május és a bodza habjait -
s akárcsak eddig minden évben - rá most döbbenek -
kijátszottak megint, megint a tarka hónapok.

A természete szerint szinpadias értelem
napjaink kis világára rányomja bélyegét -
képről képre ugrunk, és nem tudjuk követni így
az élő ívelést, amely ugyanaz szüntelen.

Míg a fűnyíró-gép le s föl mozogva énekel
eltűntetvén élénk-zöld forrásait a gyepen -
én, mint Poussin, magunkból csendszótt ünnepet kötök
s a bogarak s gépek minden zaját beszüntetem.

El-nem-csúszó virágfüzerek tarka láncá leng
színpad-szerűen (tán örökre) mindnyájunk fölött:
felcicomáz téged és engem és a kert
kő-istenét és az ugyancsak kő-arcú Időt.

De mindezt egy dilettáns hazudja csupán:
az Idő arca nem kő; szárnyai nem mozdulatlanok, -
halott értelmünk vágyódik az idő halála után,
mert nekünk kísérteteknek, a dolgok nem tapinthatók.

HÓ

Mesebeli lett a szoba - a nagy-nagy erkélyablak
bent lazac-színű rózsáit hullatta, kint fehér havát -
némán, össze-nem-illően és párhuzamosan:
váratlanabb, mint hisszük, a világ.

Őrült, ó, sokkal örültebb, mint hisszük, a világ,
s többre több, helyrehozhatatlanul. Egy mandarint
meghámozok, megízlelem s kiköpve magjait,
érezem a dolgok sokféleségének mámorát.

És bugyogó hangon lángol a tűz, mert a világ
vidámabb s gonoszabb, mint ahogy véli egy kölyök.
Szemekben, fülekben, tenyerekben s nyelvek hegyén
üvegnél valami több van, a hó és a rózsák között.

STEPHEN SPENDER

AZ EXPRESSZ

Az első roppant lihegésű fújtatás után,
- dugattyúi komoran megremegnek - nesztelen,
mint egy suhanó királynő, útnakiramlik.
Büszkén és tartózkodóan, közömbösen
halad el a külvárosi házak tömbjei közt,
elhagyja a gázműveket s a temetőt is, hol
a halál kőbefaragott tömör feljegyzései állnak.
A városon túl kiér a tápegű szabadba,
ahol, gyorsítván iramát, titokzatos lesz,
mint a derűs nyugalomú hajók az óceánon.
S ekkor dalolni kezd - előbb szinte hangtalanul,
majd zengőbben, végül egy dzsessz-zenekar örületével
fujja a fülsiketítő alagutak, fékek, millió csavarok
s a kanyarokban sikongó roppant füttyök dalait.
És újra meg újra elismétli könnyedén, légiesen,
szárnyaló kerekai jókedvű dallamait.
Gőzfelhőket bodorítva rohan pályája fémes
tájain át, vad örömök új idejébe,
hol a sebesség különös formákat okád ki ágyúk
torkaiként: széles kanyarok, ügyes párhuzamos vonalak sokaságát.
S aztán, valahol Edinburgh vagy Róma mögött,
túl a világ taraján, belefűrődik az éjbe,
hol már csak foszforszerű, gyenge, áramvonalas ragyogása
fehérlik a bukdácsoló dombok ívei közt.
Ó, mint egy lángcsóvás üstökös, úgy száguld vad révületében,
zene-hálókkal a testén, - melyhez semmiféle madárdal -
még az ágakon mézes rügyeket serkentő sem lesz sohasem hasonló.

GEORGE BARKER

A KAMASZ ÉS A FELNŐTT ALLEGÓRIÁJA

Mesés, csodás idő volt épp: a dombon át
Altonba mentem el - virággal illatos
szelek szaga burkolt, sétálgattam, miként szent
Kolumbusz Kristóf a tenger hullámain,
nagy ünnepélyesen, csodára éhesen.

Ki tudja, ki voltam, nem ismert senki sem:
egy ifjú csak, ki hosszú kóborlásra indul,
lányokkal boldog, idegenekkel duhaj -
néhány dalt szeret; nem butább az átlagosnál -
mentem le a dombról s éreztem, hogy varázs jön.

Csodára éhesen egy hétfő reggelen
altoni dombokon, lápok közt kódorogtam,
mikor volt ez: ma, vagy egy éve már, öt éve:
e régi hétfő már sehogy nem jut eszembe.
Csak azt tudom: kísérte lépteim vidámság!

Mályvák és sziklák itt és rőt rózsák amott,
lejtettem köztük és tudtam, hogy nem csodák:
vak hernyóval a csíz és egy róka az erdőn
szállt, rohant idegesen előlem, de én
gonoszabb és ritkább, ritkább csodára vágytam.

Csak mentem így, mesés katasztrófákra lesve,
ugyan mi lesz, mi? - suttogtam - elrabolok majd
egy asszonyt feleségül, vagy király leszek tán,
alszom és megtudom: birodalmam az Álom?
Honnan ismerem meg csodám, ha végül eljön?

Aztán hosszú vándorlás, küzdelem, s ott voltam,
hová annyit vágytam: a világ vad szelében,
a dombtetőn és nem volt, nem volt másfelé
út, csak a völgy iránt - s csodát itt sem találtam,
csak bánatot, hogy nem találtam meg csodámat.

És kutatni kezdtem, a csíz volt-e, a hernyó,
a mályva volt-e, a virág, a sziklabérc,
vagy tán az álmom: férfiakról, asszonyokról -
melyik volt közülük csodám? Az volt, mikor
a dombtetőn álltam a világ vad szelében.

A világ a csodám - ahol a szél: miként
a szél úgy fú és vándorol; ahol a szikla
szikla. És hússá vált álom a férfi, asszony.
A dombomról lenézek: és erdők mögöttem.
És az Idő: tengerek káosza - alattam.

NEMZEDÉKEM BÁRMELYIK TAGJÁNAK

Mire is emlékeztek? - Nyári reggelekre
Richmondnál, egy leánnyal, lent a folyó mellett,
s míg ajkaitok suta csókokat raboltak,
ott röhögött a Történelem a bokorban.
Bár szívünkig ért volna intő kacagása!
Tükörbe néztél: mi verődött vissza onnan,
mint a fájdalom, mely gyöngyszemek mélyén reszket?
Szörnyű teuton-módszerek szerinti holnap,
hogyan emlékek-láncolta multunk meggyalázza.

Minden csókunkban jövőendő fegyverek értek,
s őrjöngő szavainkból sárkányfogként villant
ki a fenyegető halál: s ha jött egy ünnep,
jártuk vígan a táncot; s benned hittünk, Élet,
de karjainkban csak a halál ringyói voltak,
kik mára virradóan ágyunkba feküdtek.

DYLAN THOMAS

VOLT IDŐ...

Volt idő, mikor hegedűjünkkel a táncosok
Fel tudták tartóztatni a gyerekek gondjait?
Ó, volt idő, mikor még tudtak sírni könyveken,
De bizony mindent kikezdték az idő férgei.
Az ég boltjai alatt életünk bizonytalan.
Az életben az ismeretlen a legbiztosabb.
Akinek nincsen karja a fényreklámok alatt,
Annak keze a legtisztább, s kinek nincsen szíve:
Csak azé nem fáj - s így csak az lát tisztán, aki vak.

FÜLEK HALLJÁK FENN A TORONYBAN

Fülek hallják fenn a toronyban,
hogyan az ajtón kezek dübögnek,
szemek látják a házoromról,
hogyan kezek a záron matatnak.
Elhúzzam-e hát a reteszt most,
vagy halálomig itt maradjak -
- idegen szemnek láthatatlan -
fehér házamnak börtönében?
Kezek, mit hoztok: mérget vagy bor-ágot?

Túl, túl e szigeten, amelyet
a hús vékony vize határol
és a messzire nyúló csont-part:
a szárazföld van: hang nem éri,
sem gőgös dombjait az emlék.
S nem zavarja meg repülőhal,
sem madár e sziget nyugalmát.

Fülek a szigeten hallgatják,
hogyan tűzként lobog el a szellő,
szemek a szigeten látják, hogyan
az öblön túl ring egy hajó-raj.
Fussak le gyorsan a hajókhoz,
hajamban a sziszegő széllel,
vagy halálomig itt maradjak,
egy tengerészt sem üdvözölve?
Hajók, mit hoztok: mérget vagy bor-ágot?

Kinn az ajtón kezek dübögnek,
az öblön túl ring egy hajóraj,
eső hull palákra, homokra.
Nyissak ajtót az idegennek,
és a tengerészt üdvözljem?
Vagy halálomig itt maradjak?

Idegen kezek s hajók rakománya:
mit hoztok: mérget vagy bor-ágot?

SIDNEY KEYES

A GREENWICHI CSILLAGVIZSGÁLÓ

Hagyma-alakú kupolájában ott az értelem
s a csillag-fényű bölcsesség bonyolult világa,
- olyan, mint Coleridge feje; melyben számtalan
talányos sor lézengett - tele van különös műszerekkel,
s egy mozdulattal mindez működésbe léphet. Korongok -
drótokból szőtt szervezet, önmagábanélő.
Vaskos betonpilléren áll s nem néz sosem
a folyóra, melyen rajzik lent az élet, nem figyel
a darukra sem: - mind-mind egy-egy csápos gép-bogár -
sem a dokkban lassan úszó kémény-táborokra.
Modern kacsalábakon forogva, mélyen elmerül magába -
a tér s idő kérdéseit kutatja és nem ér fel
hozzá gyerek-kacaj a parkból, sem pedig madárdal.
A maga módján ő is él: tűnődve áll
roppant talapzatán, - bűvölten,
mint egy holdkóros, ábrándjai, szám-milliói közt.
De ha jó az éj, fölébred: vak szemhéja nyílik,
nehézkesen pislog a messze hold felé
s egyetlen düllelt teleszkóp-szembogarába
belefér az ég, az éj minden csodája.

WILLIAM WORDSWORTH

(Egy halotti maszkra)

Miért e gyász? hiszen csak épp elment haza,
a tarka völgybe le, vagy sziklaormokon
áll, kőszirtek között, vagy messze zeng szava
s kavicsok közt görög, hisz ismét kisfiú.
Nem hal meg, nem enyészik el sosem,
és élni fog túl, túl minden koron,
bár most a hír vas szarkofágjában pihen
a csontja, de felkel, a nyári szél ha fú
s a dombok oldalára megy pihenni
a felhők, felszántott földek közé.
Viharos nap volt ő; és gránit-csúcs, ezernyi
eget mutatva - s nézd: a bérc tövében
szavak virágzanak, mint kikerics erdők ölén -
halott-fehér a völgy, s vad csontos arc az ég, fenn.

JAN VAN NIJLEN

TÁJKÉP

Több karcsú nyírfa állt ott mozdulatlan:
kék tenger mentén, bíbor őszi láng.
És hangtalan az izzó alkonyatban
levél-raj szállt az arany légen át...

Csendes volt minden... Csak szárnyak zaját
tükrözte s madarak dalát riadtan
a táj, ahogy a fényben úszó fák
fölött vonultak lassan a magasban.

S aztán éj jött, daluk megbontani.
Szél járt, a víz tompán beszélt a parthoz,
kékes-sárgán csillag egy esti csillag,
s a nádak közt, melyek zizegve ringtak,
kirajzolódtak, metszetként, a markos
halászok lágy japáni árnyai...

A RÉGI DAL

Mint virág, mely kibomlik éjszaka,
látom, amint felszáll a szűzi reggel:
csupasz bokrok mögött kék ég lebeg fel, -
fekete ágak, felhők aranya.

Déli szél van. Ring a cseresznyefa.
Kitárult sok virág az éj szavára.
Rí szüntelen egy rigó fuvolája -
és zeng egy gyermek édes-bús dala.

A fuvolaszó s a dal hirtelen
felébreszti a honvágyat szivemben -
hálód, föld, megfogott most újra engem,
szerelmes hangodhoz hajlik fülem...

Szívem még engedelmes hangszered:
magát dalodban újra megtalálta,
emlékei közt ficáncol vidáman,
s felismervén a hangod: megremeget.

A KALITKA

Utazni mindig menni-menni vágyom
Fütyül a kikötőben a hajó
Kardvirág áll a kávéházi vászon-
Terítőn ősztájt fehér mint a hó

A rétek zöldje napról-napra mélyebb
A tar mezőkön vad vihar süvölt
Kék színe van az encián szemének
Fecskék köröznék a torony fölött

De bűvölet rak láncot szárnyaimra
Mennék s bilincsbe verve már a vágy
Mi vesz körül? mi vesz? talán kalitka?
Hol a zár? s ki nyitja ki ajtaját?

A MEGTÉRŐ VÁNDOR

Fáradt vagyok. A késő esti fényben
megállok még azért a dombtetőn.
Le, a falu felé az út sötéten
kanyarog, a homályban elveszön.

Mivé lett, mivé a régi világ itt?
Idegen minden, s mégis ismerős...
Vállam mellől egy másik váll hiányzik:
vágyam-értő, törekeny és erős.

S jaj, vén koromra is magam maradtam:
nem kötnek semmiféle kötelek -
Egy tölgyfa int: szívem repes riadtan:
itt játszottam hajdan, mint kisgyerek...

A RIGÓ

Rigó szólt a tavaszi égen,
élveztem fájó énekét -
nem érdekelt a fagy s a szél sem:
a harmat, a hó, a sötét.

Egyhangú, tiszta dalokat
hallok most a kertből naponta:
szerelmesek bolyonganak
és már barnul a szilfa lombja.

Nagyobb most szívem bánata,
fájóbb a tépő téli szélnél -
mert ki mereng a múlt vizénél,
az már boldog nem lesz soha.

KAREL VAN DE WOESTIJNE

A MOGYORÓ VAGYOK

A mogyoró vagyok. Fakó, puha kis állat
lakott szivemben, és rágcsálta falait.
Keresztül fúrt sok láthatatlan fürge járat:
üresség lettem, mely nem kérdez s nem panaszkodik.

Hagytam magam. És bensőm szerte-dúlva
e nem-látható kukac felfalta szívemet.
Azt hittem, mit sem rejt már testem barna burka:
de megkopogtat most egy gyermek játszi ujja,
s a Semmi zeng bennem! zengek! énekelek!

GYÁSZDAL EGY IFJAN ELESETTÉRT

Bolondos, víg éjszaka virraszt a szobámban -
de ki tiltja meg nekem, hogy ne legyek szomorú?
Fölöttem csillagok ezre támoltyog
s a föld és a füvek bágyadt illata kábít. -
S ahova vonz engem a lámpa, a fénnel együtt nő a szorongás
a szivemben, de csábít az éji sötét is, a bolondos enyhetadó.
De ki tiltja meg nekem, hogy ne legyek szomorú?
A falak meredekek, csupaszok, sápadtak a fénytől, a csöndtől
itt körülöttem.
Rám várva hevernek itten a könyvek, hiábavalóan,
s vár a fehér papiros.
S ahova vonz engem a lámpa, izzik a fénye, mint a szorongás
bennem, izzik a fénye, mint lobogó szívem is.
Dalolnak a lángok, ahogy fájó szívem is dalol, épp
fel akartam a dalt a fehér papirosra jegyezni,
de csábítasz éjszaka, csábítasz, te vidám, epedő éj,
csábítasz engem...

És számtalanul sok mécsecske lobog itt e világban,
és soha ég nem volt ily csodaszép, mint ma éjjel az ég...
Az ablakfélfának nekidőlve
szobám elhagyatott, dermedt, szomorú -
érezem, hogy simogat a hűsítő fuvalom -
érezem a csaknem fojtogató illatok, cirógató ölelésük,
levegőt, egek, istenek, ó levegőt!
Sápadt az arcom, akár a tiéd, éjszaka, téged tükröz az arcom
és sáppítja talán még szürke-fakó bánatom is...
Láttam ahogy lezuhant.
Mint a viharfelhőkből a sirály,
ha a szárnya széttört a viharban:

egyik szárnya még hátracsapódik s csüng bágyadtan a másik
és körbe-körözve zuhan le a tenger habjaiba...

Ilyen volt az ő zuhanása is éppen,
amint hátrahanyatlott.

Nem ömlött belőle a vér, csak ajka körül egy patakocska
eredt, rámmeredt a szája: sötét ibolyák ilyenek,
s nyitva volt a szeme, e derűs viola-láng.
S mikor már halovány orra körül kékültek a ráncok,
rettenthetetlenül szép volt sápadt homloka még.

Elesett -
széttárt karokkal a szárnya helyén,
két tenyere kéregetők módjára begömbült,
zekéje ziláltan bugyolálta meredt testét,
s ólomként a cipője nehéz volt.

Egy asszony így szólt: „Vegyétek le róla a sapkát.”

A verejtéktől izmos volt s ragyogott a haja,
s a hideg verejték alatt feje még nem hűlt ki egészen,
s ahogy próbálták fölemelni a testét,
lehanyatlott feje mellére, mint a gyümölcs...

Ki tiltja meg nekem, hogy ne legyek szomorú?

A szobám üres és csöndes, ahol meg akartam... akartam...

Ó halhatatlanul-élő éjszaka, mily isteni szép vagy!

LÉDA

(részlet)

Eurotasz, ki bonyolult futásban
szeltesd gyorsabban át a hattyú útját -
S aztán Léda...

A rőten izzó falnál
a meredek szirt, Tajgetosz. Ezüst-szép
bordák esti izzásától fakó
most Léda hó-teste. És magas, szép.
Halvány. Bizonytalanul áll a lábán,
az ingatag, mohlepte sziklatömbnél.
Harmat. A kő vág, horzsol és hasít,
és Léda vaskos combokkal magaslik,
ha lába megfeszül, kemény az izma.
A test merev.

Az este hömpölyög már,
emelve mellét, mely árad s apad. -
Sóhajt, szemét lehúnyva és szívébe
nap éget szikrázó rőt pecsétet...
Vajjon az álom, szép tündéri álma
valóságként átizzítja-e lényét?
Aztán: vizek porladnak és szipogva,
legyezve leng körötte egy lehellet,
tárul és zárul gyengéden sohajtva.

Félelme, mely egy villanó hunyással
átérezte ím az egész világot,
édes fájásban zsong el. És a szárnyak
vergődő csapdosása nyomja mellét.
Tikkadt szájában szomjúsága ébred.
Egy csőr tör át foga védőbástyáin,
s a hattyú prédájává lesz, aléltan.

MAURICE GILLIAMS

ŐSZ

A nyár után ez aggok birodalma,
Bűnök epéiben a puszta ásít -
Kutyaszag van a tölgyeken rogyásig,
A falun kupola az ős harangja.

Cserépben méz reszket, fölötte rostély,
Amin egy kéz magát más kezébe fonja,
És csak forog a malomkő, csoszogva -
Az árokban porladni áll a kastély.

Csodátlátó fiúk a szürkületben.
Apák halotti ágyain arany-csík.
A ködben a szülőház elhanyaglik -
Szerelem, ifjúság mind menthetetlen.

TÉL

Olyan mező ez, hol anyák nem élnek,
Havazik és vakon dagad a láp itt.
A bokrokon a csönd remegve fázik,
Kúsza ösvényein a vak sötétnek.

De nem suhog halk bölcsődal semerre,
És békét nem hoz a tél-esti ének.
Nedves kutyák láncuk rázzák a szélnek;
A házba patkány-had hatol sziszegve.

Kerek kenyerek alszanak sötéten -
Szűkös élelem keserű inségben -
Amit a lélek panaszol a mélyben:
Elrejti a holtak édes nevében.

THEODOR STORM

JÁZMINOS ÉJEK

Ott hegedű zokog, itt csend van, néma éj,
álmot lehel reám a jázmin sárga mérge,
s mindig rád gondolok: lényed bennem zenél -
a tánc vitt tőlem el, a nóták zümmögése.

Ó, nem, nem hallgat el, csak őrjöng szüntelen,
száz gyertya leng-lobog, száz húr sikong jajongva,
mindig új düh dobog, száll rá a táncosokra,
minden arc pírban ég, s te sápadt vagy, szívem.

Pedig röpít a tánc! Válladra ráfonódva
hagyod: öleljenek az idegen karok -
kereng fehér ruhád, mint egy virág sziromja
és szinte száll-lebeg tűnékeny alakod.

Itt egyre édesebb szagot lehel az éj
és egyre altatóbb a jázmin sárga mérge,
s bár nem vagy itt: lényed mindig bennem zenél -
a tánc vitt tőlem el, a nóták zümmögése.

MACSKASZÁMTAN

A mult tavasszal hószín Eszmeraldánk
hat édes kis cicát hozott világra,
egy nagy, fehér, selyembevont dobozban:
hat Belzebúb-fiókát, hó-nyakékkal.
A vén szakácsnő - mert mind oly kegyetlen,
nem sok jóságot rejt a konyha mélye -
azonnal vízhalálra szánta mindet:
- hat hó-nyakékes Belzebúb-fiókát
akart megölni hát e szörnyű némben!
De én, titokban felneveltem őket -
jóságomért hálás lesz még az ég tán.
Nőtt-nőtt e csöpp cicák édes csapatja
s felvont farkincájukkal megjelentek
egy nap a gyúródeszkán és a tálon
s a felbőszült szakácsnő ablakánál
rendeztek éjjel nyávogási versenyt.
Én persze, jóságomtól részegülten
figyeltem ezt, s csak úgy dagadt a keblem.
Egy éve már - s macskák a kis cicák mind,
s május van újra. Ó, kapj szárnyra tollam,
hogy - mit látok - le tudjam írni híven!

A házam minden egyes szögletében
kasul-keresztül macskák bölesődéje.
Az egyik itt, a másik ott dorombol,
szekrényfiókban, vagy ruháskosárban -
mamájuk meg - jajjaj, kimondhatatlan! -
a vén szakácsnő lányos-szüzi ágyán!
És most mind, ó mind-mind a hét cicának
van hét - gondold meg - hét kicsiny cicája,
s mind Belzebúb-fióka hó-nyakékkal!
A vén szakácsnő örjög és e némben
bőszült dühét le most hogy csillapítsam?
mert vízhalálra szánt negyvenkilencet!
Ó, jaj nekem! fejem táncol bolondul -
jószág! most aztán elnyerted jutalmad:
de mit csináljak ötvenhat cicával?
És ötvenhatszor hét az mennyi vajjon...?
Meg ötvenhat! - mert annyi lesz jövőre...

THEODOR DÄUBLER

FORDULÓ

A magas hegyekben, ezüst-felhők között
a békémet s útamát megtaláltam.
Harangok zúgtak a völgyekben, daloltak a napban:
s az álmok pihenni tértek a nyárban.

Tengerek ködlöttek előttem, kék órák szálltak a magasba,
kísérőül mellém adták az árnyam.
A hegyet belepte a magány, a sziklák közül kilépett a bánat:
s mire eljött a dél: egyedül álltam a világban.

STEFAN GEORGE

RÁDKACAGNAK MÉG

Rádkacagnak még a hanyatló évben
a kertekből halkán az illatok.
Veronika fonódik észrevétlen
hajadba, ahogy a szélben lobog.

Ha nem is olyan gazdag és magas már,
a vetés még olyan, mint az arany,
s ha sápadtabbak is a virradatnál,
a rózsák rádköszönnek nyájasan.

Hallgassuk el, mi meg van tiltva nekünk,
s fogadjuk meg, hogy boldogok leszünk -
ha többé már nem is szabad megérnünk,
hogy találkozzon újból a kezünk.

HUGO VON HOFMANNSTHAL

NÉHÁNYAN BIZONY...

Néhányan bizony lent lelik haláluk,
ahol a hajók lapátja forog,
mások fenn állnak a kormánykeréknél,
felettük madárraj, csillagok világa.

Néhányan nehéz tagokkal feküsznek
az összekúszált élet gyökerénél,
másokra a szibillák, a királynők
kényelmes és puha székei várnak,
és ott ülnek bennük, otthonosan,
könnyű fejjel és könnyű kezekkel.

De annak az életnek árnya is áthull
a másik életre és árnyba borítja,
s a könnyűek élete összekötődik
a nehezekével, mint a földdel az ég:

rég-elfeledett hajdani népek
fáradtsága ólmozza be pillám,
s jaj, nem tudom távol tartani rémült
lelkemtől távoli csillagok zuhanását.

Mennyi sors szövődik párhuzamosan enyémmel,
de egymásba kuszálja őket a lét, -
osztályrészemül így több jut, mint egyszeri
életem karcsú lángja, vagy illanó zenéje.

RAINER MARIA RILKE

VÉGZETES, KESERŰ ÓRÁN

Valaki sír-rí most valahol a földön,
ok nélkül sír-rí a földön,
engem sirat.

Valaki nevet most valahol az éjben,
ok nélkül nevet az éjben,
rajtam nevet.

Valaki megy-megy most valahol a földön,
cél nélkül megy-megy a földön,
jön-jön felém.

Valaki meghal most valahol a földön,
cél nélkül hal meg a földön,
s néz-néz reám.

HERMANN HESSE

OLYKOR-OLYKOR

Olykor, midőn egy kis madár csivog,
vagy, amidőn a szél zizeg a lombban,
vagy egy kutya vonít egy távoli tanyán:
tűnődve üldögélek, némán, hosszan.

Lelkem a múltba röppen, visszaszáll,
ahol valaha, néhány ezer éve
még testvérkém volt és hozzám hasonló
a kis madár s a szellő zizegése.

És a lelkemből fa lesz hirtelen,
és állat és felhőszírom, szemernyi.
Átváltozik s oly idegen, ha visszatér.
Ezt-azt kérdez. De jaj, nem tudok mit felelni.

TOVATÚNŐ IFJÚSÁG

A fáradt nyár lehajtja szép fejét,
fakó képe ott úszik a tavon -
fáradtan ballagok, árnyam sötét
fák árnya közt vonszolgom.

Félénk szél fúj, borzong a nyárfasor,
az ég mögöttem bíbor-lángban áll -
előttem meg lassan ott bandukol
az alkony, a félelem s a halál.

Fáradtan ballagok, árnyam sötét,
s hátam mögött megáll az Ifjuság,
áll tétován, lehajtva szép fejét,
és többé már nem jön velem tovább.

FEKSZEM A FÚBEN

Hát mindez: a fényteli nyári mező
virágkáprázata és színpelyhe-pihéje,
a halványkéken feszülő égbolt, a méhe zsibongás,
hát mindez csupán egy elfelejtett isten
jajongó álma,
titokzatos erők sikolya csupán?

A hegy távoli csipkés körvonala,
mely szépen és merészen a kék égbe beolvad,
az is csupán csak görcsös fájdalom,
az erjedő világegyetem vad megfeszülése,
csak fájdalom, csak gyötrelem, csak értelmetlen
soha megnyugvást nem lelő, sose boldog megmozdulása?
Ó nem! nem! eredj, eredj csak gonosz álom
az értelmetlenül szenvedő világegyetemről!
Téged a szűnyogok szerelmi tánca ringat a szürkületben,
ó világ, s a madár daloló lebegése,
a szellő csókja, mely forró homlokom is
lehűti cirógatón, becézve.
Eredj, eredj csak ősi emberi borongás!
Lehet, hogy mindez gyötrelem,
lehet, hogy minden csak árnyék, szenvedés,
de nem, nem lehet az e gyönyörű perc,
de nem lehet az e vörös lóhere illata,
de nem lehet az e fénylő zuhanás-lebegés, amit érzek,
s mely eltölti a szívem igaz, boldog örömmel.

SOK ASSZONYT SZERETEK

Sok asszonyt szeretek, kik valaha régen
sokat jelentettek költők életében.

Sok várost szeretek, mely mind pusztá rom ma,
s ősi királyait siratva gyászolja.

Sok várost szeretek, mely csak eztán épül,
ha senki nem él a mai nemzedékből.

Sok asszonyt szeretek, karcsúkat, szépeket,
kik meg sem születve várják az életet.

Akik szépek lesznek, mint a szekfű szirma
és kik hasonlítanak majd álmaimra.

ÁLMATLANSÁG

Az öntudatnak legvégső határán
leselkedik már fáradtan a lélek,
sokezer árnyszerű életet élve
egyetlen mozdulatlan pillanatban
s tudván, nyugtot nem lel a földön túl se.
Az artériákban a vér se nyugszik,
vágyódik élet és halál után,
min csak vénes-keserű nevetéssel
gúnyolódik a lélek.

Néma kánpad

most az ezer idegszál élete,
mindegyik figyel, minden rezzenésre
van válasza s az éj minden neszt
fájó feszültséggel kíséri.

Zene száll a reszkető messzeségből
ide, szent és fenkölt hangok lobognak,
táncra fonódva elnyelik az éjet,
e roppant hosszú rémet, - s eleven
víg dallamuk kioldja az időt
a végtelenség kikötőiből.

A fáradt lélek mélye most kidobja
lám, színesen, anyáskodón becézve
az elmúlt nap zsibongó képeit;
boldogan dúskál az emlékezés
sok fényes és csodás kacat között.
Virágzó fák! Fiúk rabló-pandúrja!
virágok, színek, ragyogó szemek
üdvözölnek most mélyen meghajolva
a táguló, alaktalan homályban.
Ahogy az izzó nyári éjszakában
a tikkadt füvet megesi a harmat -
az emlékezés is varázskézevel
a halk húrokra csap s százféle vágy
villan át tükrödn: álom s valóság.

Ó hadd köszöntselek, emlékezés,
páratlan Istennőm s vigasztalóm!
Csendben s figyelve nézem, elbűvölten,
hogy rémlenek fel régvolt drága órák,
miket az idő sem rombolhatott szét, -
tolván a mozdulatlan perceket.
Közben titkon benéz az éj szobámba,
s valahol vár az arany álom is már,
közelgő partjáról felémhajítva
mentőkötelét, hogy megszabadítson...

ANTON WILDGANS

ÍGY MÚLNAK NAPJAINK...

1

Elnézem a hivatalnokok feleségeit,
mint ácsorognak, karjukon elnyűtt szatyorral,
a zöldséges kofák előtt s mint válogatják
ki a legolcsóbbat és hogy próbálnak alkudozni,
sokáig tart ám, míg egy üzlet megkötődik,
s hányszor kell a gondosan ápolts karcsú kéznek
letenni azt, mit egyszer megfogott, mert
túl drága s ő, meddig nézi még sóvárogva, meddig!
És akkor kövér szakácsnők furakszanak előre,
és szélfúttá, vörös, dagadt kezükkel ezt meg azt, mi
jó és mi drága csak, mind megragadják s idegen
pénzért meg is veszik azoknak, kiket nem is szeretnek.
Azoké lesz a gyenge-zsenge főzelék és
mily pompásan készítik el az únott férfiaknak
ajándékok, tavasz, - egyetlen futó mosolyért cserébe.

2

A szegények, kicsik, nagyok kirándulnak vasárnap
a zöldbe; kenyeret s felvágottat visznek magukkal
s kifekszenek a rétre, hagyják, hadd csobogjon
a napfény elátkozott arcaikba és a testük
nyújtózik egyet s megborzong az illatos föld
hűvös csókjaitól. A szőke s vérszegény leányok
fel-felkacagnak és a kezük tele van virággal.
Az asszony-nép köt, kiadásait számolva közben.
A férfiak oly fáradtak, hogy estig alszanak.
A kertek alján mennek mind hazafelé, ahonnét
fény szálldos és zene feléjük, étel-illatok
ínycsiklandóan és néhány víg ember zümmögése.
A gyerekek nyafognak, hogy oly éhesek. S alig
lehet őket a kertkerítéstől elcipelni.
Apjuk keserűen mondja: ez nem a mi világunk...

Az útburkolaton napszámosok dolgoznak éppen.
Delelni szólít a harang. De még lecsapnak egyszer
nehéz csákányaikkal és csak aztán
mennek lomhán kabátjukért, mik úgy hevernek,
mint rongycsomók, az utcán szerteszét. Ebédjük
zsebükben van, szakadt, sárgult ujságpapírban.
Meggörbült háttal támaszkodnak egyesek a falhoz,
a hűs árnyékban. Mások meg pipára gyűjtve
elnyúlnak jó kényelmesen a földön.
Van olyan is, ki alszik. De beszélni senki nem beszél.
A nap perzselőn tűz. Az út felett a játszi szellő
bukfencet vettet egy-egy elrabolt ujságcafattal.
Ott meg, a sarkon, egy öreg, toprongyos ember
hajlong fáradt derékkal, lám, hogy összeszedje őket,
s oly gondosan hajtogatja össze mindet egymásután
a kosarába rakva, mint ki kincsre bukkant. -
- Mert nincs olyan szegény, kinél nincsen szegényebb.

GOTTFRIED BENN

KARIATIDA

Lépj ki a kőből! Vesd szét
a sziklatemplomot, mely szolgaságba tart! Suhogj
ki hát a mezőre! Csúfold ki a falkoszorút -
nézd csak a részeg Silenos szakállán keresztül
örökké harsogó, hangos,
újra-nem-ismétlődő, lobogó
véréből bor csöpög le ölébe!

Az oszlop-kórt okádd ki magadból: halál-ütötte
élemedett kezek remegtették
fel a kárpitozott egek felé. Rombold
le a templomépületet táncrasóvárgó
térdeid vágya előtt!

Nyújtózz el, hullasd el virágodat, ó, vérezd
puha ágyadat össze nagy-nagy sebeidből:
nézd csak: Vénuszt a galambjaival: rózsákkal
övezi csípejét, szerelemkapuját -
nézd csak: ennek a nyárnak utolsó
kék lehellete a messzi, fabarna
partok felé kavarg az őszi rózsatengeren át;
hajnalodik; nézd csak: déliségünknek
utolsó szerencse-hazugságórája
magasba boltozódik.

GEORG TRAKL

VELENCEI ÉJ

Csönd van az éji szobában.
A gyertyatartó ezüstje lobog
A magányosan busongó
Zenélve-ziháló lehelletétől;
Igéző rózsá-felleg ár.

A kőpadlatú helyiségben
Feketélő légyrajok úsznak,
S az arany-lángú nap kínjaitól
Zsibong a hontalan ember
Megmerevült homloka.

Mozdulatlan éjszakázik a tenger.
Csillagok és fekete csónakok
Suhannak át a csatornán.
Ó, gyermek, szomorú kacagásod
Álmaim árnya között utólért.

AZ ESTE

Halott vitézek árnyait
Tereled össze ma Hold,
A hallgatag erdők mélyeiben,
Ó sarlóívvü Hold!
S oly gyöngéd ölelésed,
Akár elalvó szeretőké -
Híres idők árnya borul
A szerte-málló sziklafalakra;
Kékesen izzó sugara
A város felé fordul,
Hol hidegen s gonoszul
Él egy rothadó emberi faj,
Patyolat-szín unokáinak
Sötét jövőndőt készítve elő.
A holdelnyelte árnyak
Sóhajtva lebegnek
A kristályos hegyitóban.

EGY FOGSÁGBA ESETT FEKETERIGÓ DALA

Zöld lombkoszorúban sötét fuvalom.
Pici kék virágok lebegik körül a magányos
Arculatát s az arany-szín lépteket is,
Melyek elhalnak lassan az olajfa alatt.
Mámoros szárnyakon libben föl az éj a magasba.
Elvérzik lassan az Alázat; a harmat
Csöppenként hull le a virágzó túskebokorról.
Az Irgalom egy megpattanó szívet ölel át
Ragyogó, suhogó karjaival.

BERTOLT BRECHT

CORTEZ EMBEREI

A hetedik napon a könnyű szélben
kivilágosodott a rét. Sütött a nap, -
gondolták, megpihennek, és előkerült
a törköly és legelni csapták ökreik.
Leváltak egyet alkonytájt. Hogy hűvösebb lett,
a közeli mocsarak fáiról lenyestek
pár tűzre-jó vastag, göcsörtös ágat.
S aztán fűszerrel készült húsokat zabáltak,
és kilencóra tájt dalolva láttak
az iváshoz. Hűvös volt, zöld az éjszaka.
Rekedt torokkal és jócskán beszívva
elaludtak éjfél felé a tűznél,
utolsó pillantásukkal a csillagokra.
Álmuk nehéz volt. Reggel egyikük
mintha az ökrök bőgését hallotta volna.
Déltájt ébrednek s erdő van körülöttük,
üveges szemmel és nehéz tagokkal
nyögve térdelnek fel, és meglepődve
látják: vastag, göcsörtös ágak állnak
köröttük, nyúlánk, kúsza lombozattal,
virágok édes illatát lehelve.
A lombsátorban rekkenő a hőség,
és még nőnek szemlátomást az indák.
Nem látszik már az izzó nap s az ég.
Fejszét! - bőg, mint bika a kapitány.
De mind az ökröknél van, messze tőlük.
Nem látni őket. Szitkozódva botladoznak
a tisztáson, ágak dús szövevénye von
élő sövényt az emberek közé.
Vadul vetik maguk, ernyedtek karokkal
a bozótba, mely épp hogy megremeg csak,
minthogyha gyenge szellő símogatná.
Órákig küszködnek, arcuk merő verejték -
az ellenséges, fojtó lombozattal,
az ágak megnöttek, lassan fokozva
a szörnyű zűr-zavart. Később, a fönti
lombok miatt sötétebb lett az este
s ültek, némán, rettegve, mint a majmok
ketreceikben, éhesen, - aléltnak.
Éjjel csak nőtt az ág-bozót. A hold sütött még
tán s láthatták egymást az enyhe fényben.
Reggel mindent beszótt az ág-szövet már
s halálukig nem látták többé egymást.

Másnap dal szállt az erdőből az égre.
Tompán és elhalón. Egymásnak énekeltek.
Éjjelre csönd lett. Hallgattak az ökrök.
Állatbögés hallatszott virradatkor,
de messze-messze már. Később az órák
teljes csöndben teltek. S fölfalta lassan
az erdő a napperzselt-könnyű szélben
a mezőket, még egy hónap se kellett.

ÉS MIT KAPOTT A HARCOS HITVESE?

És mit kapott a harcos hitvese
az ódon Prága városából?
Kapott Prágából túsarkú cipőt.
A csókja jött s a túsarkú cipők.
Ezt kapta Prága városából.

És mit kapott a harcos hitvese
a lengyel Varsó városából?
Kapott Varsóból vászon kombinét,
egy sárga, kék, s zöld lengyel kombinét,
ezt kapta Varsó városából.

És mit kapott a harcos hitvese
a norvég Oslo városából?
Oslóból jött egy szép szőrmés bekecs,
egy csupa kecs, szép szőrmés bekecs:
ezt kapta Oslo városából.

És mit kapott a harcos hitvese
gazdag Rotterdam városából?
Rotterdamból mi jött? egy kis kalap.
Tetszést arat egy ily holland kalap!
Ezt kapta gazdag Rotterdamból.

És mit kapott a harcos hitvese
a belga Brüsszel városából?
Kapott egy régi csipke kézelőt,
egy délelőtt egy csipke kézelőt -
ezt kapta Brüsszel városából.

És mit kapott a harcos hitvese
Párizsból, a fény városából?
Kapott Párizsból egy selyem-ruhát,
pukkad, ilyet ki lát - selyem-ruhát!
Ezt kapta Párizs városából.

És mit kapott a harcos hitvese
délről, Tripolisz városából?
Tripoliszból kapott egy sárga láncot,
min amulett táncolt, egy sárga láncot,
ez jött Tripolisz városából.

És mit kapott a harcos hitvese
a távoli Oroszországból?
Oroszországból az özvegyi fátylat,
jelét a gyásznak, az özvegyi fátylat,
ezt kapta ő Oroszországból.

MIKE SZÉN-GÖRÖNGYEI

1

Hallottam egyszer, hogy Ohio-ban
- még gyerek-cipőben járt e század -
lakott egy asszony Bidwell közelében
bizonyos Mary McCoy, egy bakter özvegye,
Mike McCoy özvegye, s hogy nagy nyomorban élt.

2

De minden éjjel a dörögve vágató
Wheeling Railroad kocsijairól
a fűtők-fékezők egy széngöröngyöt
dobtak át a rács fölött, a konyhakertbe,
s rekedt hangjuk sietve harsogott:
Mike-nak! Baráti ajándék!

3

És minden éjjel, mikor Mike szén-göröngye
koppant a kunyhó hátfalán,
fölkászálódott előzvegyült anyókánk,
álomtól részegen szoknyába bújt és
elrejtette gondosan a szén-göröngyöt,
a fékezők Mike-nak szánt ajándékát, ki meghalt,
de emléke mégis élt.

4

Jóval hajnal előtt felkelt az anyóka és a világ
szeme elől elrakta ajándékait, hogy a
Wheeling Railroad
fékezői-fűtői miatta bajba ne jussanak.

5

Ezt a költeményt Mike McCoy fékező-fűtő
barátainak dedikálom,
(Mike McCoy gyöngye tüdejét
felfalták az ohio-i szenes vonatok)
bajtársi összefogásukért nekik ajánlom.

EGY OLVASNI SZERETŐ MUNKÁS KÉRDEZI

Ki építette Thébát, hét kapujával?
A könyvekben csak a királyok neveit találjuk.
Talán a királyok cipeltek oda minden kődarabot?
S a többször lerombolt Babylont
ki építette fel annyiszor? A tündökletes
Lima melyik házaiban laktak a kőművesek?
S esténként hova mentek a Kínai faltól aludni
a malterozók? A hatalmas Róma
tele van diadalkapuval. Ki emelte? Kiken
diadalmaskodtak a császárok? A nagyhírű
Bizánc lakói mind palotákban aludtak?
A mondák szigetén, Atlantiszban is egyre
rabszolgáikat hívták bögve az éjben a vízbefulók.
Nagy Sándor ifjan elérte, legyőzte India földjét.
Ő egyedül?
Cézár leverte a gallokat.
És nem volt vele ott legalább a szakácsa?
Spanyolországi Fülöp zokogott hajóhada
pusztulásán. És más senki nem zokogott?
Második Frigyes a hétéves háború
hőse. Más nem volt e háború hőse?
Ahány oldal, annyi győzelem,
és annyi nagy lakoma. De kik voltak a kukták?
Sose látott nagy egyéniségek - évtizedenként.
De ki fizette költségeiket?
Ahány az adat,
annyi a kérdés.

GONOSZ DÉMON-ÁLARC

Falamat japáni faragvány díszíti,
gonosz démon-álarc, arannyal bevonva.
Sokáig elnézem
kidagadt ereit, tűnődve:
mily fárasztó lehet az örök gonoszság!

HAZATÉRÉS

Hogyan találom meg a régi várost?
A bombázó-rajok nyomát követve
jövök hazafelé.
Jaj merre van? Hol roppant füst-hegyek
ormai magasodnak
a szárnyas tűznyelvek között:
ott áll romokban.

A régi város, ó, hogyan fogad majd?
Előttem bombázók. Halált-hozó rajok
jelentik visszatértem. Láng-folyók
és tűzvészek előzik meg fiad.

ALBRECHT HAUSHOFER

A FOGLYOK KÖRBEJÁRNAK

Egy festményt láttam én Moszkvában egyszer.
Van Gogh-kép. Mocskos kocka-épület.
Börtönudvar. Szürkés fogolyfejek,
egymás mögött reménytelen menetben.

A rács mögül, - ahogy kinézek innét -
most ezt látom én is. A hallgatag
rabokat úgy hajtják, mint barmokat,
mielőtt még a vágóhídra vinnék.

Egy mindig kívül áll - a szürke nyájnak
ura - és arcán látni a gyönyört,
hogy mások szenvednek. Egy még üvölt,

mások némák s a változásra várnak,
mely erjed már a sírok mélyiben
s lassan kicsap: vérszínűn, vörösen.

KARL KROLOW

SZERELMES VERS

Suttogva szólok hozzád most az éjben:
meghallasz-e még akkor is, ha széthullt már a hold
fanyar káposzta-arca?
Ha fölöttünk a levegő égi szépsége szárnyal,
ha megint eljön a nappal
s ha a hajnal - rőt-színű hal - uszonyai újra megremegnek?
Oly szép vagy.
Megtudják tőlem a zöld pasztinákkal teli földek.
Hűvös és száraz a bőröd. Ezt mondogatom
a város háztömbjei közt, itt, ahol élek.
Mint egy madáré, oly szelid, oly biztos a tekinteted.
Elujságolom a lengedező szélnek.
Nyakszirted - ugye hallod a hangom - gyöngéd fuvalom csak,
mely galambként surran a kék lomb résein át.
Fölemelkedik az arcod.
Mégegyszer látom a téglafalon: suhanó árnyék.
Szép vagy nagyon. Nagyon szép.
Mint a patak vize, oly hűvös volt melletted álmom.
Suttogva szólok hozzád, hangtalan szavakkal.
És az éj, szikrázó szódaként, szétveti fekete üvegjét.

PÄR LAGERKVIST

TORZÓ

Csak te maradtál meg, - ó, mellkasom,
te, ki tudsz szenvedni még,
te, ki még megismerheted: milyen mély
a szenvedés, de kinek már panaszra nincs szava.
A szám, szám: puszta por csak,
mely ismeretlen földbe szerte mállott,
a gégem is por csak -
minden fáj, de hogyan, mivel sikoltsak?
Összetört cserép
minden tagom, az út kövei közt
heverek s rámtapos,
ki csak átsuhan fölöttem.

Hiú örömök után
nem emelkedik magasba karom,
hogy köszöntse a szálló, isteni napfényt,
és győzelmi koszorúért se eped már.
Nem emelem fel homlokomat sem,
hogy szembe szálljak a sorssal,
gondolatom erejével.
És a szemem se nyitom fel,
hogy megbámuljam a fényt, a világot,
hogy megkeresselek nyugalom s bizonyosság.

Csak te maradtál meg, - ó, mellkasom.
A szenvedésre megcsónkítva
fogva tartod magadban lelkeket.
Csak te maradtál meg, belőlem, - ó, mellkasom, -
melyben az élet úgy fészkel, mint a madár,
s mely még most is reszket-inog,
bár messze szárnyalt a madár már
belőle réges-régen valamerre.
Csak te maradtál meg, - ó, mellkasom
határtalan, kínzó, vad szenvedésre.

GUNNAR EKELÖF

NON SERVIAM

Én idegen vagyok ebben az országban,
de ez az ország nem idegen a szívemben.
Én nem vagyok itthon ebben az országban,
de ez az ország otthon érzi magát a szívemben.

Furcsa a vérem; van benne elég folyadék,
mi nem tud elvegyülni ereimben!
Zsidó vagyok, lapp, művész s ez mind keresi messze köröttem
a vérrokonát: kacatos írásokat kutat és
lapp bálványokat táncol körül az erdők vadonában,
valami rég elfeledett szót keres egyre
s beleüvölti a szélbe: mi vagyok itt? Néger! Kanibál!
Panaszolja sírom a kőnél: Zsidó! Kanibál!
Fogoly vagyok: a fehérek törvénye nem enged -
áldott-átkozott törvény - és nem különb az enyém sem!

Igy vagyok én idegen ebben az országban,
de ez az ország befészkelte magát a szívembe!
Én nem tudok élni ebben az országban,
de ez az ország mérgezve, gyötörve él a szívemben!

Hajdan, még a szegény századokban kicsi, szelíd
s kopár volt ez a föld,
itt volt a hazám, - mindenfele itt volt!
Ma azonban a nagy bőséges korszak
termékeny talajú Svédországa nekem oly idegen már -
nincs benne huzat, nincs levegő, - földjén elzárva didergek...

GYÖNYÖRŰ SZÉP EGEK

IVAN BUNYIN

TÁJ

Ón-színű téli napra darvad
a felleghajtós szürke ég.
Egy hópólyálta csöppnyi falvat
ringat karján a hegyvidék.

Ez a hó örök birodalma:
pillérei ködoszlopok, -
s a fájdalom selyme takarja.
Alatta meg titok, titok...

EGY MESÉBŐL

Erdő, erdő. Leszáll a bércre
az éj, mint szürke füstgomoly.
A fűvön harmat gyöngyfüzére.
Huhogva virraszt egy bagoly.

A fenyvek pontos, zárt sorokban
nyugatra húznak. Télre jár.
A napfény is lassan kilobban,
mint egy haldokló tűzmadár.

VALERIJ BRJUSZOV

SZOMORÚ ESTE

A tölgyek közt suhogás - bús alkony, bús széllel.
Az este régi álmokat idéz fel.

Suttog a szél, - egy név: ezt súgja búsan-halkan.
Hajléktalan csillagok a magasban.

A szél, az őszi vendég, elvitt minden álmot.
Az alkonyban árnyak a nyírfa-lányok.

Lehull a szürkület, gúzsbakötvén a lelket.
A csendben így szól valaki: szeretlek!

Más álmokat hoz most az éj világra.
Csillagvirágot vág a hold kaszája.

Meghalt a szél, elült a susogás is, éj lett,
Gondolj az álmokra, mik elenyésztek...

SED NON SATIATUS

Ó, mit tegyek, ha nem kaptam csömört még
Tőled, pezsdítő élet!

Ó, mit tegyek, ha nem kaptam csömört még
Tőletek, tavaszi fények!

Ó, mit tegyek, ha nem kaptam csömört még
Tőletek, magasok, mélyek!

Ó, mit tegyek, ha nem kaptam csömört még
Tőletek, szenvedélyek!

Mi volt: újra akarok élni mindent:
Jöjj, remegés azúrja!

Mi volt: újra akarok élni mindent:
Szívem, légy kész a búra!

Mi volt: újra akarok élni mindent:
Mely szívem, vérem dúlta -

Mi volt: újra akarok élni mindent:
S mi nem volt: azt is újra!

Sóvár kezem megint, megint kitárom
A napba és homályba!

Sóvár kezem megint, megint kitárom
Zengjen a húrok árja!

Sóvár kezem megint, megint kitárom
Éhesen a világra!

Sóvár kezem megint, megint kitárom
Feléd, feléd, te Drága!

ASSZÁRGADON

Császárok császára vagyok, Asszárgadon.
Így szólok: jaj néktek, ti főpapok s vezérek!
Hatalmam elején, hogy fölláزدt Szidon:
Levertem és minden köve a tengeré lett.

Minden szavam törvény - tudja ezt Egyiptom,
Szemem villant s Elam tudta: ez végítélet!
Ellenségeimen emeltem trónusom.
Így szólok: jaj néktek, ti főpapok s vezérek!

Ki az, ki felülmúl, ki egyenlő velem?
Jaj, minden tett csak árny: álmok közt rejtelem,
Minden hőstett magán hordja az álom gőzét.

Fenékig ittalak, földi hírnév, dicsőség!
De hiába nagyság; magam vagyok nagyon -
Császárok császára: roppant Asszárgadon.

A KALDEUS PÁSZTOR

Azóta, hogy éltél, sok század tovaszállt már,
S ma rólad álmodom, nemismert jóbarát!
Látom a vad rónát, a halmot s éjszakát -
Az ünnepi éjt a csendes csillagvilágnál.

Ismered, követed az összes csillagot:
Magas halomról mohón távolba nézel:
Csillagkörük, útjuk elgondolod sok éjjel. -
S a világok titka egyszerre felragyog.

Ó, isteni pásztor, te csend, s árny ihletettje!
Sugallataidban láttad a mennyeket; -
S planétái útját lerajzolván kezéd:
Neveket találtál a szép csillagjelekre.

És bár vad róna volt körötted s pusztaság,
Roppant vakmerőség töltött el akkor éjjel -
Emlékére lelkem most összeforr tiéddel,
Te ismeretlen és őszinte jóbarát!

ALEKSZANDR BLOK

RÉSZEGSÉG

Részeg vagyok. Egy kocsmapultra
dőlök. Minden mindegy nekem.
Boldogságom ködökbe hullva
egy trojkán száll rejtelmesen.

A messzi századok havába
száguld és eltűnik vele.
Lelkemet a lovak patája
ezüst ködökkel hinti be.

Távol: szikrák a zord sötétben -
az éj kigyullad mindenütt.
A csengő síró szavát megértem:
boldogságom már messzetűnt.

Aranykantára cseng fülemben;
azt látom át az éjeken.
S te, ó, én lelkem, néma lelkem,
vele száguldasz, részegen...

VLAGYIMIR MAJAKOVSZKI

ÉN

Megmart lelkemnek
az úttesteken
tébolyult léptek
harsogják cipők kemény szavait.
Amerre lengenek
a felkötött városok
s a fellegek hurkaiban
a tornyok
megdermedt
ferde nyakai -
megyek
magamban sírva:
hogy minden keresztútnál
egy rendőr áll,
megfeszítve.

1913

KIKÖTŐ

Hajók hasa alatt víz lepedője.
Fehér fog tépte hó-habokra már.
Egy kürt üvölt, - mintha gyönyört gyönyörre
öntene ki rézből a kürti száj.
Vas-anyjuk kebléhez tapadnak éppen
a víz bölcsőjében a csónakok.
És a megsüketült hajók fülében
horgonyok fülbevalója ragyog.

1912

SZERGEJ JESZENYIN

ESTE

Az azúr-kék égi kelmét
átszötte már az esti pír.
Fölverve az erdő csendjét
egy csengettyű nevetve sír.

Ködösülnek már a lankák,
ezüstöt ölt a zöld moha -
s kidugja csöpp aranyszarvát
a fák felett a hold-csiga.

Az úton egy trojka vágat,
habos tajtékot hány a ló, -
híre ment a vigasságnak,
oda száguld, - hahó! hahó!

Az udvaron pajkos lányok,
az úton egy szép szál legény, -
hetyke-módon félrevágott
sapka csillan meg a fején.

Rózsaszínű ing van rajta -
az égen bíbor fellegek.
A csengettyűk édes hangja
megcsiklandozza a szelet.

RÉGI MOSOLYOD...

Régi mosolyod, ó, ne villantsd felém,
mást szeretek én már, mást már régen én.

Szerelmem, tudod jól, bizony nem örök -
meg se látogatlak, nem hozzád jövök.

Elmegyek előtted: szívem se dobog!
Csak benéztem épp... mert tárt az ablakod...

HUSVÉTI HARANGSZÓ

Álmatag harangszó:
ébred már a rét -
rákacag a napra
az álmos vidék.

Felröpül az égig
bim-bam, a harang -
erdők üstökén át
zengve száll a hang.

A folyó vizében
rejtőzik a hold -
csengőn betakarják
a fürge habok.

A völgy ébredéz már,
lassan, csöndesen.
Elhal a harangszó,
megáll a szívem.

MENTEM A PATAKHOZ...

Mentem a patakhoz és a partján
erdei százszor-szépet szedtem,
s kedvesem gyűrűjét a hullám
tajtékos árjába ejtettem.

Pukkantak nyomában vízgyűrűk,
megbontván a csengő víz selymét -
egy csuka elvitte a gyűrűt,
s vele a kedvesem szerelmét.

Elsurrant, eltűnt a víz alatt.
Búsongva mentem a mezőre,
s utánam kacagott a patak:
„van néki már új szeretője!”

Nem megyek táncolni azért sem,
a számon még égő csókokkal...
Eljegyzem magamat az éjben
a hullám-bóbitás habokkal.

HÓBUNDÁS TÉLI TÁJÉK

Hóbundás téli tájék, ezüst-fehér a hold s
a tájon szemfedőként puha halotti gyolcs.
Száz nyírfa sír fehérben az erdők hajlatán.
Ki halt meg itt, ki halt meg? Ó, én voltam talán.

NYIKOLAJ ASZEJEV

A MURADZSI VÍZESÉS

Egy asszony áll a vízesés előtt,
s örül, örül, hogy őt
tetőtől talpig fénybe és
halk zúgásba öltözteti a vízesés.
E vízesés kedvence rég,
s így szól hozzá most, megnyitván szívét:
„Ó, vízesés, szeretlek és megértlek,
s ha akarod, szülök tenéked
egy kisleányt, csöppet, fitoskát,
csodálatos kis patakocskát,
olyan lesz éppen, mint milyen te vagy:
szép szöszke, ugri-bugri kis patak!”

A FELHŐ SZÜLETÉSE

A kisdéd felhő
kibújik
a nagy hegyek pólyáiból.
Aztán nyújtózva egyet, mint ki ásít,
a bércfokokra dől pihenni.
És hol madárrá változik,
hol vágató paripaként lebeg, -
repül, felágaskodván a magasba,
ahol a hegyeket fojtogatják a fellegek.
És kékség, szigorúság és fény van alatta.

NYIKOLAJ ZABOLOCKIJ

MIKOR KIHÚNY A FÉNY...

Mikor kihúny a fény a messzi tájakon,
s a házikók fölé lehajló lomha ködben,
mint egy kolosszális, roppant, mozgó atom,
a bársony esti ég feltündöklük fölöttem,
ó, mennyiszer gyötör egy régi gondolat -
hogyan valahol, a földkerekség másik pontján,
van még egy épp ilyen kert és a fák alatt
homály s fölöttük csillagok, ily ősi-lomhán,
s hogy valamilyen bosszús költő áll talán
a kertben és a messzeség felé kering el
tűnődve rossz szeme: hogy élte alkonyán
mért kell zaklatnom őt, ködös érzéseimmel?...

ÉJI KERT

Ó, éji kert, rejtelmes szervezet,
kürtök erdeje, hegedűk menedéke -
ó, éji kert, te lassú gyászmenet:
fák bús karavánja az éj szívébe!
Zúgott a kert a nappal fényinél:
jegenyék rázkódtak, tölgyek csatáztak.
Száz ezer testként száz ezer levél
fonódott össze: bíbor őszi szájak.
A vas-augusztus már csizmában állt
messzebb, egy nagy tál vadhússal kezében.
A réten lövések cikkantak át,
s madártestek villantak át az égen.
A kert elnémult és kibújt a hold.
Hosszú árnyak száza feküdt a földre -
emelgették kezük a hársalakók,
a kis madarakat védőn befödve...
Ó, éji kert, szegény kis éji kert!
Ó, élőlények hosszú, téli álma!
Fejem felett fellobbanó ijedt
csillagparányok pillanatnyi lángja!

LEONYID MARTINOV

GYÁRAK

Hűvösödik a levegő,
poros viharok kocognak elő,
s lehajtja már fejét a nap, -
a letarolt szántókon erőtlenedő
napsugarak.
Rozsdaszín víz didereg az árkokban,
a sok kis tó is lassan fagyba dermed -
de túl, túl a sorompón
hatalmas, roppant
gyáarak zúgnak-zizegnek,
akár a kertek!

NYOM

És te?
ha bármilyen házba mész be,
akár szürkébe,
vagy égszínkébe,
és felmész a lépcsők során a
fényárban tündöklő szobákba,
honnan mindenünnen zongora szól rád -
te mit válaszolsz, ha így szólnak hozzád:
Hát mondd csak:
miféle nyom marad mögötted?
aféle nyom csak,
amit utánad nyomban feltörölnek?
melyért valaki dühösen pörölhet?
vagy
tartós lesz - bár külsőleg észrevétlen -
mert megmarad embertársad szívében?

JAROSLAW IWASZKIEWICZ

ESŐK

Fényes pászmák, ezüst pászmák, üveg pászmák,
ezüst szálú, ezüst-dalú pici mátkák.

Víg virágok csorgó méze a hangotok;
eső pászmák, üveg-golyók, üveg dalok.

Ha víg vagyok, ha bús vagyok, szerelmesen
hallgatom csak, hogy susogtok, mily selymesen.

Esők, kiknek arany szövi minden szálát:
fényes pászmák, apró cseppek, pici mátkák!

IFJÚSÁGOM TÁJAI

Fekete fenyvek és arany homok,
Meleg ősök és hideg tavaszok,
Zöld felhők az ég kristályívein,
Én áldott, áldott ifju éveim.

Őszi virágok, miket szél sodor.
Boldog rét, ringó mogyoró-bokor,
Arany csillag-fürt barna földeken,
- Én feleségem, én kis kedvesem.

JULIAN PRZYBOS

FECSKE

Asztalomon megállt az idő,
az ég messze repül, elszokott tőle az ablakom is.
S egy hete már, hogy e falak közt cipelem
ihletemet, meg-megmoccanó versfiamat.

Minden idegszálam feszül, mint a zongora-húr,
hogy a pillanatok mikor kerekednek egészsé?
Ó álló-szálló pillanat,
füttyents a fülembe, segíts fürge madárként!

Még ábrándjaim üzőm, de elámul már a szemem:
látom a hangot,
csörren az ablak
s a megrianó résen a szobámba fecske repül!
Mintha csak élne, oly eleven s oly ragyogó!
A dobogó ritmus bátorít engem, úgy hatolok
az időbe viharzón-fürgén, mint a másodpercmutató!

S a szálló látomást tenyerembe fogom; melengeti, mint puha fészek.

TAVALYRÓL ISMERLEK MÁR

Az első neonfény vörösen kúszik szőlő-indaszerűen föl a magasba,
ez az ősz már,
a másodszor látott dolgok-életek össze,
s azoké, amiket múlt év tavaszán vetett el a tekinteted itten.

Megyek és megyek, a város ugyanaz, de más vagyok én már,
magamtól elmenekülten,
messze kerülten
az utcák sorain, mint végtelen és pusztá mezőkön
hajszolom egyre a lomha motort.

Fürge gépek puha mozgással varrták végig tavaly is még,
ma pedig minden széthull a szememben,
egyetlen száguldó autó-húzza barázda
varrata tartja csak össze a bulvárt,
az úttest anyaga elkopott.
Párizs sóhajt, sóhajt a tekintete, lelke.

A Diadalív körül a sárgán gunnyasztó fák levele
a környező járdák szigetét beterítve lehullott,
a Champs Elysées-n a fényeket immár kévébe kötötték,
a gépmadarak melegebb dél-táji vidékre repültek,
mert ott a hazájuk...

Távoli kertedből
kihajoltam előbb, hogy leszakítsam
a fényes, a tükrös
aszfalt buja bokrairól
a villanyragyogású csillagokat,
hogy harmatos csokrot kötözzek össze belőlük.

(Párizs, 1938)

SZÁLLOK A MAGASBA

Körülragyogtak az alkonyi fények, mikor ellöktem a parttól a csónakomat,
a tóba merült evezőm, a tóba, mely mintha a nap könnyeiből volna egy kis csepp.
S mint villám a derült ég magasából,
egy szempillantás úgy sugarazta elém
a Tátra sötét vonalát, váratlanul
felcsillogó fekete konturjait az Alpok fehér háttere előtt,
s aztán vonaluk elmosódott a lejtőkön, a völgyek mentén elhaloványult
s a tengerszem is Lemanban a Semmi ölébe merült.

Fönn a magasban éreztem magamat,
mintha
emelkedő vállaimon
tartanám a lángokba hanyatló horizontot,
s az evezők ritmusa ragadott egyre magával,
ernyesztve-feszítve karom,
mintha a hegyek láncolatát téptem volna, szét búcsúzóul!
Eveztem mind szaporábban,
egyre előre,
a távoli célhoz.

Odáig úsztam, hol a tarka szivárvány pezsgett a habon,
a színek mélyéig eveztem,
az ultravörösre s az ibolyántúli sugárig,
a napba felúszó tó
utolsó cseppjéig!
És beugrottam volna a hullámok ölébe,
hogy tovább kövessem az utat,
hogy elérjem a víz
lebegő végét,
hogy megérintsem az ég
meg a víz közös vonalát, amikor
eltűnik-felragyog-eltűnik újra...

S búcsúzva a földtől,
ottan és itthon,
a tátrai bércek alatt, s svájci hegyek közt,
pillantásom szárnya repített,
vitt-vitt, szálltam föl-föl a magasba,
s fénysugarakból építettem házakat álmainnak,
én, a végtelen úr meg a tér betervezője, a költő!

A MESSZE LEVŐ KEDVES

Te messze levő kedves, kit egyre közelebb hoz az éj és egyre távolabb visz a nappal,
ma az álmom, mint valami vegyszer, előhívott az éji sötétből.

Az Emlékezés.

tele holdja alatt

lebegtél könnyedén, mint tudóm ágain átlebegő

oxigén selymes puhasága,

majd visszavarázsolt, bekapott megint a sötét.

Hajnalhasadáskor

a kakukkok fecsegve-dalolva megszólaltak a völgyben,

visszhanggal visszhang feleselt, betöltve a tájat,

megtelt a hús levegő újra veled, árny-alakod

ragyogó tüneménye megint fellebegett -

s midőn képed újra eloszlott, száz nélküled árva,

magányos éj mélyeiből fényképemen újra

felragyogott alakod

meztelenül, mint két éjszaka közt a Nap íve.

S a bimbós nárciszok ajka kifeslett, puha csókjuk

ellebegett, lépteidet felidézve

a nap fele szárnyalt.

LÉGVONALBAN

Légvonalban a legközelebb
egyik emléktől eljutni a másikig.

Már meghajlott és süllyedt a horizont,

tünedeztek el egyre a vén hegyek is. - Mintha csak összecsukta volna szárnyait,

elcsöndesült a vidék

s úgy húzódott a nyomomban, mint síkság puha fodra.

A repülőből az ég alacsony, egy a szintje a földdel,

útvesztőkbe torkollik itten a síkság.

Leszaladt, lesuhant egy csillag emlékül a földre,

egy sírra esett,

ott ragyog, vijjogó gépmadarak útjelző műszereként.

De az erdő mélyeiben, mit idén ősszel pepecselt össze

a szivárvány színkeverő táblájáról az eső szürke ecsetje,

ágyuhang vonít s a ledöntött fákat összeszámolja.

A szálló gránátok után csend születik

s Niké száll,

tolla ragyog.

Én meg a multbatünő front síkja felett

bajtársam arcát keresem, ki velem volt a légi csatában.

(1944)

SZÉN ÉS MÁRVÁNY

A vágató vonatok füttye fülembe hasít, számolom egyre,
széntonnákra számolom át a futó napokat, halomra gyűlnek a számok,
s a bennük szunnyadó lángok lobogását számolom,
a bányászok küldik el így az üdvözlüket
tovagördülő tengelyeken... ritmusukat számolom egyre...

Vajjon a sziléziai bányász, aki sok koszorút leszakít
a hegyekké feketült
földmélyi babérból,
meg a scarpellinók, az olasz kőfaragók serege
vájta be magukat a sziklák fekete-fehér tömbjeibe?
Vagy a völgy öble felett ragyogó
márvány vájta ki arcukat,
a koromszínű márvány?
Számolom a tengelyeket, suhanó ritmusukat,
amelyek robogva viszik tova, görgetik egyre
a csákányok és kalapácsok
távolbavesző visszhangjait át a világon...

Ő az, a bányász, a kőfaragó, a mozdonyvezető, s az, aki épít:
a Milliókarú ember, ki
megmozdította e századot, úgy, mintha csak sziklákat lódított volna odébb,
ő az, ki elmozdította helyéből Carrarát, s valamennyi hegyet,
melyek oszloppá alakulnak-magasodnak, ha int a kezével,
egy pillanatra vakult csak el a szeme
s a Milliókarú ember, a dolgozó seregek
összefonódó óriási keze
előhívta a lángot,
a szépség valamennyi nemét
s dobogja egyre vadabbul a forradalom tűzgyújtó dalait, át a világon.

(Milano, 1949)

ANTONIN SOVA

SERKENTŐ KÖNYÖRGÉS AZ ÉJHEZ

Én mindig szerettem beszélni az éjhez, az augusztusi éjhez...
A csillagok mint csodálkozó szemek gyúltak ki az égen.
Dal suhogott a réteken át: a szunnyadó fű susogása...
Smaragd békák ugráltak a vad sóska között és
az éjszaka árnyai halkán suttogva neszezték...

S én így szóltam az éjhez ilyenkor: takard be puhán
a vándorok nyomait és gyűjts ezüst tüzeket,
bugyoláld be a város zajait, zuhanó álomba merítvén.
Csobogtasd a csend vizeit a megtisztult világokon át
s hadd bomoljanak ki az álmok komor orchideái szívünkben...

Ó éj, csöndes, hallgató éj, sötét fenyveid úgy
nyúlnak fel a tiszta, világos égre, akár
a kikötőből kifutó hajók árbócai:
csak nincsenek rajta jelzőlámpák s mozdulatlanul
állnak, méltóságteljesen, árnyas kikötőben.
Ó éj, köszönts azokat, kik akárcsak én, valahol
elnézik fenyveid árbócait, ahogy a magasba mutatnak,
kik eltűnődnek a szél puha csókján, kik a csillogó
tavakat figyelik a sötét partszakaszokról, ahol
ily kései órán a köd könnyű hajója lebeg...
Köszönts ó éj, mindenkit, ki többre vágyik a földi szerelemnél,
ki szemekre vágyik, fénysugarakra, kit dallamok árja kínozt,
kit árny ölel át, kik messze hegyekbe, messze mezőkre
vágynak távoli tájakat, új világokat adni nekünk, -
köszönts ó valamennyit, öleld a szivedre, augusztusi éj...

KIS CSEHORSZÁGI TAVAK

Piciny tavak fény-árny ezüstje csillan,
amerre látsz, a rétek zöld kötényén.
Kis fellegárny száll csipkehabjaikban.
Minden tó szem s pislog, az égre nézvén.
A nádas mélyén sír-sír a szalonka -
szivárványszínű vadrucák az égen -
nyakuk réz-zöld tollszallagocska fonja
körül, ott fenn az izzó messzeségben.
A nád is lélegzik és sarju-illat
terjeng a lassan lehülő levegőben.
A hűs hullámok háta csendet ringat,
de lent, a mélyből fájó sóhaj röppen.

S. K. NEUMANN

ÉJSZAKA KISKUNDOROZSMÁN

Ó éj, te lebegve libbenő táncos magyar éjszaka,
éj a hatalmas ég sátra alatt,
mit milliónyi roppant tűhegy verdes át meg át,
nehogy a sóvárgás fullasztón bennünk rekedjen,
nehogy irdatlan sötét verjen itt tanyát -
hányan láttuk suhanó szárnyad! Én,
kit őrségre az állami ménes ideküldött,
meg a honvéd,
ki világos ablaka mögött elkezdett levelén elaludt már,
egy férfi, ki az éjben lámpást himbálva botorkál,
míg a lámpafény lassan imbolyog át a piac kövein,
s lehet, hogy Hoyos gróf is, a csinos kapitány
és Dorozsma szépe is, ki talán
nekivetkezett már, hogy találkozzék teveled, sebes álom!

Ó éj, te lebegve libbenő táncos magyar éjszaka,
suhogva leng a szárnyad,
érezni mindenütt nyomod,
mely a szűzi pirkadatban ritkás és csillogó.
Akácok, eperfák, kőrisek susognak
s beszédüket ezüst szálakkal szövi át
a szökökút nem-szűnő csobogása,
s ide-ide tereli, talán a tisztikaszinóból, a cigányok
halkan síró hegedűinek foszlányait is a szél.

Ó éj, te lebegve libbenő táncos magyar éjszaka,
te zsongító, te bút, - te bajt felejtető!
Ránk fújsz, s az elfáradt test súlya elvész,
s fájó, zsebongó agyunk is megszabadul roppant terheitől.

Ó szálló percek! örök pillanatok!
s te ég, te hatalmas, végtelen, előlem fellengsz a semmibe!
de azért rám hullatod halvány kék színeid árját!
Ó, idegen ország, te szabad, te nehéz, elteltem veled én már,
miként boraiddal, melyeknek ízét ínyemen őrzöm!
Ó, bűvös-mágikus éj, boríts be varázsló köpenyeddal!

Ki az, aki ott szundikál a világos ablak rácsa mögött,
párnák fehér habjai közt, az a picinyke kisasszony?
Az én kicsi lányom, ki olyan egyszerű,
mint egy színes, tarka csokor, réti virágból.

Ki ül itt a poros padon, itt
a széllal fecsegő, csacsogó akácok puha árnyán?
Te vagy, én asszonyom,
utolsó szerelmem gyönyöre-szenvedése,

te, aranykorona szürkülő fejemen,
az ember töviskoronája
s a költő örökzöld babérkoszorúja között.

Mialatt árnyékom őrségen áll a kapu előtt,
drága öledbe hajtom fejemet, arccal az égnek,
hogy megteljen az égbolt halovány fényeivel,
s borcsepp- emlékekkel a számon ismét tetszik e táj,
e vidék, melyet Petőfi úgy szeretett valaha.
Ölelj át, szívem szerelme, karolj át szorosán,
félálomban hadd suttogjak neked édes, furcsa szavakat,
símogasd, csókold a homlokomat -
tehozzád beszélek!

Széles, nedves, agyagos fenyéren,
mint hűséges asszony, ül itt a Szabadság
telt öllel és telt idomokkal
s a messzeségbe tekint, szeme elé emelve kezét
és mosolyogva.

Heves és hangos vidéki beszéd,
vizimadarak rikoltozása, a békák kórusa, nyájak
bögése, kolompok ezüst dala
szunnyad e föld himnuszos éneke mélyén
és száll, száll mocsarak, rozstengerek és búzamezők fölött,
át a tengeri- s a paprikaföldek hosszú szalagja fölött,
el a szőlők s a gyümölcsösök enyhén szétszórt házai mellett,
miket álmosan őriznek a nyárfák.

Anyás mosollyal nevet a tiszta ég alatt ez az ország,
melynek egén sirályok, vadkacsa s vadlibanyájak
úsznak, s hol táncosléptű gólyák kelepelnek.
E földön szélalmok vitorlái lebegve motoznak
s tele van füstszerű komor bivalyokkal a táj,
- pár lépésnyire innen, fejük fölemelve
ténferegnek az úton, szimatolva a szélbe...

Ó drága szerelmem, ölelj magadhoz erősen,
e hatalmas égbolt előtt, mely halovány, mint a szerencse,
e távoli országban, mit annyira szerethetne a szívem...
Mért változik át a karod füstgomolyaggá,
mialatt összefonódik bennem most a remény s a szorongás,
mért menekülsz, drága szerelmem?
s miért nem Szonja van itt a világos
ablak mögött, miért ez a honvéd? -

A határtalan égen
átkúszik az őrség fényszórója vakítón,
mintha egybe akarná mosni az ég ragyogó foltjait és
mintha el akarná égetni az éjszaka hamvát,
járkál ide-oda - a lebegve libbenő táncos magyar éjben.

KAREL TOMAN

HONVÁGY, IDEGEN FÖLDÖN

A hold ezüstlő fénye ring a padlón.
S itt bent forró fejem kezembe hajtom -
hazámra gondolok.

Macskák kurrognak kint, bent minden álom.
A tűz szárnyán ott táncol ifjuságom -
szótlán-némán lobog.

Ó jaj, hazám! egyetlen kis barázda
nincsen, mit vontam ott, földedbe szántva
nem hullattam magot...

Régen még nem fájt így: egy-egy paraszt ha
ugaraid fölött fejét lehajtva
búsult csak s hallgatott.

De most e fájdalom felsír szivemben,
én késő bánatom - s egyre kesergem:
hazám, mily messze vagy!

Lelkem szomorú dalaidra vágyik -
fajtam-véreim közt ott lenni áhít
tékozló, hű fiad.

SUR LE PONT D'AVIGNON

Az avignoni hídon
ma tánc van,
az avignoni hídról
ma dal száll,
de jaj, a dal oly kurta,
és jaj, a tánc is kurta,
csak a víz zúg örökké.

Az avignoni hídon
járt pápa -
az avignoni hídon
sok év járt -
s ma sírva egy cseh költő
itt búcsúzik Provence-től -
csak a víz zúg örökké.

Az avignoni hídon
- ég áldjon -
az avignoni hídon
- au revoir! -
olajfa áll és ciprus
édes, tündéri tájon.
Csak a víz zúg örökké.

Az avignoni hídon
beh jó itt,
az avignoni hídon
misem fáj -
s eszembe jut, hogy járt itt
jó Károly cseh király is.
Csak a víz zúg örökké.

Az avignoni hídon
ma tánc van,
az avignoni hídról
ma dal száll,
mint a prágai hídról -
sok zengő, hosszú ének.
S csak zúg a víz örökké.

FISCHAMEND, A DUNA PARTJAIN

Egy régi júniusra gondolok ma:
emléke fölragyog. Fehér országút
villan s két oldalán porlepte fű,
szelíd, alázatos cikóriákkal,
s mögötte alkonyul a messzeségben.

A dicső folyam hűvösen lehel rám,
a zöld Duna. Zümmög-zümmög fejemben
sok bánat, sok dal, ódon ballada -
egy arc, egy mozdulat, lányok, fiúk
tűnnek föl, kik tebenned bíztak egykor -
te voltál hősük, kedvesük, folyam.

Tünődve ballagok, halkán dúdolván
egyszerű soraim. S váratlanul
szemem szikrázva és káprázva botlik
egy temető fehér falába, mely lent
egy völgyben alszik. Méla ciprusok
lobognak itt az ég felé, akár
áldozati tüzek hús lángjai -
fejüket lehajtván a könnyű szélben.

*„Ti névtelen, ti víz-sodorta holtak,
nyugodjatok békében.”*

Egy régi júniusra gondolok ma,
és annyi év után ott járok újra,
a sírok közt, hol nincs egy sírkereszt, - sem
márványemlék, csak fű zöldel buján,
és itt-ott felvillan sárgán a pitypang.
Szívemben annyi hála van irántad,
ó, édes anyaföld, te jó, szelíd -
egyként igazságos mindenkivel, óh,
mindenkivel a szálló ég alatt.

FRANTIŠEK HALAS

ÉJI LÁTOMÁS A MALA STRANÁN

Tűz-bimbó valamennyi neon
kibomlik minden éjszaka
felgyúló fényük vakítja a nem-alvó szemeket
A kapu fölött kopott címer busong
lelép belőle a lovagúr
s az aszfaltról hervadt rózsát tép le
Lengeti dudolva és rámosolyog
az éjszaka-szülte leányra
kiben már a bűn nagyszerűsége kibomlott
Meg-megcsörren a páncél ahogy lépeget
és vastalpai alatt szétfoszlik a rózsza
aludni siet a családi sírból kőlapjára tér meg
A tavaszi parkban rékviemeznek a sárga rigók

AMUNDSEN

Vas-rózsza a hidroplán összezúzta a tenger süllyed a mélybe
a halál lábnyomait söpri széles talpával a medve ahogy fut
a sarki fény a jég hallgató királynője odasöpri
legyezőjével a csillagokat hol a repülőgép e vas-rózsza vízbemerül
A halott méltóságteljes arca nem engedelmeskedik a halálnak
A roppant fehérség orkeszterében sose-hallott csönd zeng
Hócsillagok szövik a szemfedőjét
Hirtelen áramlat ragadja magával a rózsát körötte olajtócsák és úszik a sark felé
egy emberi test mit nem falhatnak föl a férgek
Mérhetetlen e halott hatalma benne rejlik az örök éj
kék szeme ím már befogadta örökre
csöndesen alszik
a lába alatt fut össze valamennyi délkör
egykedvűen bizseregnek a csillagok
a vihar titkos moraja se zeng már
a havon fekszik széttárva a karját
fenn a világ tetején
Az erek kriksz-kraksza furcsa írást őriz az arcán
nincs rejtjel-kulcs megfejteni többé
A sírra a fagy szövi csokrát
és szomorúfűzként hajlong fölötte a csönd

CSENDESEN

Sovány kalászhoz hasonló a tested
mag-hullatta kalász mely többé nem fogan meg -
sovány kalászhoz hasonló a tested

Orsók selyméhez hasonló a tested
mit keresztül-kasul firkáltak a vágyak -
orsók selyméhez hasonló a tested

Kihúnyt egekhez hasonló a tested
szövevényében ott leselkedik a csontváz -
kihúnyt egekhez hasonló a tested

Ó mily csendes a tested -
szemhéjamon sírása átrezeg most -
Ó mily csendes a tested

ESTE ARLES-BAN

Valaha Arles-ban estetájt
a küszöbön üldögélt
egy öregapó és öreganyóka
s köztük az ajtónyílás úgy sötétlett
mint fekete sírkő lomha tömbje
s ők ketten gyertyákként
pislogtak itt is ott is a sírhant két oldalán

Majd hirtelen fölkeltek öregapóka
leakasztotta a kanári-kalitkát
s oly gyöngéd szavakat gügyögött
hogy öreganyó csodálkozva tekintett rá üres szemével
mintha a sok régi év felgyúlt volna szívében
mikor még fiatal volt s őt becézték ily gyöngéd szavai

Aztán az este éjbe ívelt
az ég festőpaletta lett az éj kezében
tele sárga pöttyű csillagokkal
valaki lelopta az égről s tovatűnt vele messze
Vincent van Gogh
volt ez az ember

TENGERÉSZEK TEMETŐJE

Lehull a tengerész arca az éjbe olvad
lehulló csillagok ívelnek az égre
s ők ott barangolnak a tenger fenekén
a zöld-színű éjszakában
mellükön csodálatos kitüntetésekkel és rendjelekkel
Némo kapitány tűzte a zubbonyukra
kinek hajója bús ifjuságunkkal bolygott minden tengereken

A szétpukkadts hasból szivárványos állat ugrik elő
mint egy tigris olyan bajusszal feje négertáncosok maszkjához hasonló
sarat köp - színes moszatot érintesz ha alábuksz
tűnődsz a születő asszonyok bőre milyen lesz

A víz alatt körbe futnak az áramlatok
a szétesett csontok egybefonódnak nem tudod őket
megkülönböztetni a vak halaktól és meduzáktól
a halott olyan mint egy bolond szembogara
elpusztult csillagok és széthullt egek fényei benne

Köztük óriás rákok alusznak mind olyan mint egy számtani képlet
páncéljukon az özönvíz története ott van de nem tudja megfejtetni senki

A vízbefult tengerészek lelkei vijjogó sirályként
visszakacagnak az élőkre a bukfencező pajkos delfinek is
aludni mennek A víz színén a repülőhalak
kiterítik a hold ezüst köpenyét

Álmodban édes-hívogató hang szólogat
hogymenjen menj le a mélybe
halott hugaid hangja -
az ő szemüket látod ha a mélység fölébe hajolsz
megismered szemüket nemcsak a tiéd minden testvéredé olyan éppen -
századok óta verseng színük az éggel
Halottak napja van ma s a mélyből
fölszva fölöttük világító halak lebegnek
tüzek örök lángjaiként

NOVEMBER 7.

Levélhullajtó őszi fák
ti élő homokórák
kiket mennydörgés altatott
és mennydörgés ébresztgetett

Ez volt ez volt november.

Lenin fölkelt a föld alól:
egyet hunyorított a szemével
szólt s eliszkolt a sötétség
sarkantyúit bevágta mélyen
duzzadt ágyékába a lónak
mely Nagy Péter alatt kapálta
patáival a szárnyaló időt

És fölugrott Lenin
Mindenkinek Mindenkinél Mindenkinél
Lenin fölugrott
a hit sarkantyúit bevágta
s a tömegek zivaja közt
ágyúk ólmával éhínséggel
rohammal elfoglalta azt

A Szovjetnek minden hatalmat
A történelem lélegzett hallotta a világ
Tüzet faló éj
kapált a ló
lába alól csakúgy röpült a hús
Oroszország élő húsa
a tegnap állatjainak
Látni lehetett
a föld rossz gödreit
A kíváncsi nyomor
csizmákból kikukkanó ujjait
A bizonytalanság szemétjét
A fojtogató árulást
Az öklendezők
vak gyűlöletét
Másutt könnyek csorogtak
s berozsdásodtak ott az emberek
Ez volt ez látható
Szerelem-szaga volt a Szabadságnak
foga közé kapta a holdat a sötét
Cseppenként folyt a higany
és Majakovszkij
dobbantott egyet verseivel
és felmérte Világunkat
Vlagyimir Majakovszkij
Levélhullajtó puha őszi fák
dübörög alattuk a tömegek
dobaja Igazság mindenütt
homéri felvonulás
Az volt november Ágyúdörejeidre
pontot tett az a Szmolnij
Ó Európa

JAROSLAV SEIFERT

GUILLAUME APOLLINAIRE

Nem szívesen idézzük a multat Ne is emlékezzünk
Az utca mélyéből kitekintve az égre meredtem
És Önre gondoltam mégis költöm Guillaume Apollinaire
Amint évekkel ezelőtt elhaladt erre és így szólt mosolyogva: Ó pásztor-lány Eiffel-torony
Ősszel a városon hajók húznak át mint lassan tovaszálló évek
Múzsája hova tűnt mikor ön itthagyta e várost

Az utcákon ezer nő jött szembe velem de egyik sem volt ma olyan szép
Az Étoile a betlehemi csillag azonban úgy ragyog ma is éppen
Úgy tanulok verseket írni ahogy a katona trombitálni tanul
Mikor a kaszárnya ablakban levegővel teli arcát belenyomja az aranyszínű fémbe
És a nehézkes hangok esetlen szárnyukkal verdesnek az utca fölött
Párizs Európa tükre Látom benne az Ön mosolyát
A hangok létráján fölmegek föl föl a csillagokig
A vas ágak között rózsaszín táncosnő gitározik
Hajában rózsák rájuk fáradt lepke ül le
A nappal azonban nem elég nagy hogy átfogja az egész várost
A Trocadero ablakából kiugrott a hold fintorog öngyilkos arca
Olyan mosolyogni való mert hisz minden minden szép a világon
A Louvre-ban a földszinten szfinxek melleit símogatom
És az Ön kedvesére gondolok éppen egy verseskönyvre borul sírva-zokogva
Az aranysárga rakéta azonban gyorsan elenyészik mint ahogy feltűnt
Bárcsak ne élne túl szépségben egyetlen vers sem e verset
Ó hogy szerette az estét s estéi városa felett ma
Az Ön megsebesített s bekötött feje lebeg egyre előttem
Olyan mosolyogni való Egy kimustrált ágyútalpra dőlök
A sötétség becsukja előttem útikönyvem nem látlok ó Párizs
Az Eiffel-torony eolhárfa Halld csak a jövő s a szépség viharos szele
Messzerepíti a művészet dagadó vitorláit ó halott kapitányunk

LIDICEI HALOTTAK

A galamb nem találta meg ducát:
a rom fölött riadtan repked -
és mint kettétört jogarak, a fák
ma is a földből meredeznek.

Az út alatt roppant örvény kiált.
Lent sorakoztok, zárt sorokkal.
És csak mentek a sötétségen át,
mintha vetnétek, tárt karokkal.

Pacsirta szállt csupán a táj felett,
megértvén - holtak közelében -
amit csak a madarak értenek.
Még hallani tán énekében

a föld dalát, a földét, mely lezárt
szátok fölött szörnyű pecsét lett -
a fejetek őrző kő-dalát,
a rátok hulló csöndességet,

a kétségbeesés dalát, mikor
fiaiokat elrabolták -
a sírás dalát ajkaitokon -
apák, anyák megtévelyodtát,

a szemekbezárt borzalom dalát;
s hogy nők kilincsekbe fogóztak, -
ahogy végső remény egy szalmaszál
az örvényekben fuldoklóknak, -

az iszonyú csend percének dalát,
mikor a végső sóhaj lobban -
a nép szépségének diadalát,
itt lent, a jeltelen sirokban.

Ma a síkság örök, nyugodt dalát
zengi itt, mint rég, a pacsirta.
S betaposták akkor a katonák
az összes rózsát is a sírba...

LENIN VÁROSA

Az admirális egykori palotája
empire kagyló: belőle lépett ki Vénusz, haján
tengerész-sapkával.
Kicsit mindenki csodálkozott.

Ez történt csupán.

A kikötő parancsnoka köszönti a kínai kapitányt.
Kézét szorítanak: egybefonódik a sárga és fehér.
A mozdulatlanul horgonyzó hajók rakománya
sok-sok tea, vaj, csokoládé, - meg az éj.

Mert éj van. Mint egy részeg pók, hátán kereszttel:
úgy botorkál a templom szörnye az éj árnyai között.
Az oszlopsor tele van fekete ikonnal;
köztük a forradalom vad lármája dübörög.

A Téli Palotát vörösre színezte a vér.
A márványoszlopok megbüvölték a holdat.
Vér folyt itt. És hull rá a hó. Vörös, fehérrel.
Mitől éjszaka az emberek megborzongnak.

Város a Néván. Költők fővárosa, Te.
Hány kard rótt itt vörös verseket a házak falán!
S a szerelem szép szavai helyett ágyúk dörögtek:
hiszen forradalom volt.

Ez történt csupán.

ÜDVÖZLET A MADRIDI BARIKÁDOKNAK

Hazai földben fekszik, mésszel leöntve
García Lorca, a harcos, a költő
lövészárók-sírában, összezsugorodva,
és nincs nála se puska, se lant, se lőszer.

Vértócsákból szőtték a napok szőnyegeit -
s rajtuk a mórok járják táncaikat
és íme az Alpok gleccserein, a Pireneusok ormain át
a Hradzsín lépcsőiről
szól vele most egy másik költő,
ki ma még él -
és ökölbe szorított kézzel küldi a sírhoz
gyengéd, puha csókját,
költők olykor így csókkal csókolóznak.

Nem gyilkolni akar,
a béke napjáért zeng
az édesdallamú ének,
meg a csendes játék, játéka szavaknak, rímeknek, zenéknek,
melyekre kedveseink szíve alatt
s a virágzó lombok árnyain vadásztunk,
hogyan verssorokká növe
mind oly zengzetes legyen, oly gyönyörű,
mint a harang, mint a nép száján a szavak zenéje.

De mikor a toll puskává változott,
ki menekült el?
Szuronyokkal is lehet emberi bőrre írni,
s hogy lángol az írás! mint e vörös levelek
halmaza, melyen e nehéz percekben gázolok, úgy ég.

De azt tudom, én halottam,
hogyan Madrid körútjain
újra járnak a munkások majd és éneklik
dalaid, költő,
ha puskáikat, a győzelmet kivívva
felaggatják, hálájuk jeléül, a fákra,
mint eldobott mankóikat a bénák
a messzi Lourdes városában.

ALTATÓ PETIKÉNEK

Ideszökik tüstént a kis juhocska;
nyakában rózsaszín szalag lobog,
ha majd elalszol - szarvacskáját fogva
álmodban néha símogathatod.

Hozzásimul bundácskájához arcod:
a szőre oly puha s olyan finom -
egy-kettő az igazak álmát alszod:
s hipp-hopp, máris túl vagy a kék folyón.

De most, most még nem bízok ám szemedben!
addig kint vár, amíg be nem csukod -
a kulcslukon keresztül engedetlen
fiút látott s bégetve elfutott.

Virágok közt fut, füvecskét harapva,
csak te tudnád őt megállítani.
Felvillannak nyomán egy pillanatra
a kutyatej pici csillagai...

ÉNEK A CSÍKOS VÁNKOSRÓL

A göről, hogy van-e, még azt se tudtam,
gyermekszívemben gőg nem égett.
A gazdagoknak fehér vánkosuk van,
s csíkos vánkosa a szegénynek.

S nem tudtam azt se, hogy mily szép a dal, ha
anyácska az, ki énekelget,
mikor csöpp magzatát ölébe tartva
álomba szenderül a gyermek.

Nem ő altatgatott: az órainga,
dalolt a perc: az óra lelke,
magam tanultam elaludni sírva,
színes párnámat átölelve.

Még álmomban is hősöm járt eszemben,
a kis lombard-fiú - ő járt ott:
azt álmodtam, szent zászlóink közt fekszem,
s a mellemen seb és virágok...

ÉNEK A KENYÉR ILLATÁRÓL

Ó, mennyit leskelődtem én
az ablaknál a mélybe le,
hogy gyúr-dagaszt a péklegény,
hogy száll a liszt, mint hópihe.

A kemencéből estetájt
áradt a zsongító meleg, -
a szívem egyre-egyre fájt,
azért hogy én is pék legyek.

Fehér kötényre vágytam én,
vonzott a sok-sok kis kosár -
a tészta, mely a tűz ölén
kenyérré válni mélybe száll.

Ó, hol van az a kisfiú?
Még annak lenni volna jó!
S a tél, a kenyérillatú?
Befűtta sok-sok évi hó.

A hű kemence öle hí,
álmodni vár a langy meleg -
hogy mint egy angyal szárnyai
a szagok dédelgessenek.

... Köménymag kis félholdja volt
csupán mi ínyemen tapadt -
s most tőle fölszakadt a mult:
sok bűvös, régi pillanat...

JÍŘI ORTEN

MIT MONDOTT NÉKEM A KANÁRI

Idegen vagy. Rettentő falba zárva.
Emlékeimmel. Ott. Egy más világ-
és más korszakért vannak. Tagadásra.
Születésnap iáriák.

Miért? Te énekelsz? Várj meg, lapítva.
Majd én is megtanulom ezt talán.
Aludni szeretnék. De nincs ki hívna,
félek. Hallgatok. Nincs anyám.

A szabadságra gondolok. Ez rács itt?
És ez te vagy? mit írsz? Egy más világ-
és más korszaknak, míg húsom leválik?
Születésnap iáriák?

AMIT A KANÁRINAK FELELTEM

Kérlek, hallgass. Semmit, semmit ne kérdezz.
Lágy légyzümmögés csak, nem ének ez.
Feküdj halkán. Koporsókészítéshez
kis karmod nem elég ügyes.

Én huszonegy éves leszek holnapra.
Ezért nem létezhetsz te már.
Nekem olyan idegen a: venne-adna.
A testem zsákba-varrva fáj.

Segíts. Vigyáznunk kell a szóra-rímre.
Vigyázz, a fal nem puha, mint a hó.
Én is Kanáriából jöttem, mint te.
Életem hiábavaló.

ÖRÖKKÉ

Térdre hull az éjszaka,
elesik s nem tud remélni.

Az élethez engem semmi se köt már,
elhallgatok hirtelen,

míg a holtak anyái
másodszor készülődnek immár.

Sajnálatraméltóak vagyunk
mind-mind, kik hátramaradtunk.

Csalódni örökké, a tisztaságig.
Örökké.

Térdrehull az éjszaka.
Fogsz-e imádkozni ma este Desdemona?

DALFORRÁS

Hajak forrása, ha megrészegítene,
be jó, milyen jó lenne -
ha nem bántana a virágok erdeje -
a méz vízesését, ó, méhek
jó volna kiinni és az egészet
beletenni a szembe!

Ögyelgek, a háztetőkről eső csepeg,
érzi a szám, micsoda ünnep -
a még sose csókolt csepegő cseppeket,
szólni szeretnék: hogy elmerülök, hogy félek,
hogy mint holló, holló ki harang alá tévedt,
fájdalmam keresem, a hajnalba merültet.

Rosszfele folynak a könnyek, a fájdalom
így nem folyik el vele -
sírni szeretnék, hadd zokogjam ki a bánatom,
csak találнам meg a csókok forrását végre,
ide kötne talán, ha fölnézek az égre,
ha kinyitom számat, mit még nem csókolt senki se...

HÓPELYHEK

Símogassatok csak hópelyhek engem!
Az ereszről isten jégcsapja lóg.
Valaki most megcsókolt. Érthetetlen.
Tán tévedett, s nem nekem szólt a csók.

Ó, mintha körbe forogna a tollak
esője, a lágy, világos eső -
mintha megfenyegetné az alvókat -
bohón, az égből úgy kereng elő.

Ó, mintha hóvá válnék én is halkan,
símogatván, mi nem lehet enyém -
minthogyha lágyan olvadnék egy ajkon
mit nem illethetnék különben én...

KACSÁK A MOLDVÁN

A kiskacsák a Moldván dideregnek
nem hullt a hó mégis havas a tolluk -
hajók után úsznak szárny a motorjuk -
s ők mindent elhisznek bármit fecsegjek

Mondom a tengerig biztos elérnek
még mielőtt beáll a tél
s hogy nyoma sincs ott se fagynak se jégnek
s arra minden csupa morzsa levél

A Moldva úgy folyik ma mint az óbor
lassú léptekkel jó az éjszaka
- estétájt minden kis kacska a holdtól
aranyköntöst kap a vállaira

RADE DRAINÁC

MA BOHÈME

Lassan! lassan! A hold, az árnyék, meg én, - a manzárdon sok minden rohad ám.
Ó, utcák, kávéházak, esős őszi bulvárok!
Egy bank szárnyépületének négyszögű árnyában kicsi kedvesek ott a sarok mögött,
hejhaj, ihajom, la!

Nehéz botom is, meghitt barátom, más úttesten zúgolódik,
a hangja bariton,
beteges köhécselés megvető szerenádja
tüsszög a gazdagok lefüggönyözött ablakai megett,
fent pedig, három könnyű felhő - aranyos fogaton -
messze jár már, keresztül-kasul, a pók hálójának árnyékában,
a hazai hegyek felett,
és a katedrális tornyán az óra is ketyeg,
ó kedvesem, ó szemem, te el-nem-szenderedett!
Az öreg muzsikus elszűnyókált a beteg violinton,
üres a kávéház, hazament az utolsó bohém,
sötét lépcsők vezetnek az álmos manzárdhoz az égnek.

Szomorú falak! rólatok bolondul elvert napjaimra emlékszem én -
hazátlan barátokra, kik tarkák voltak, mint a leopárdok, ha beléptek!
A portás szobájában mécs ég, és hogy az éjt
elálmatlanítsa, bömböl egy kisgyerek.
Hol vagytok napjaim, ó napjaim, ti szertefútt levelek?

A hold a tetőn hasal, melyen mollban nyüszítenek
a távíró huzalok,
a nyitott ablakokon be csillagos kocsi remeg,
az utcákon, furcsa-furcsa éjszaka ódalog,
az arcom és szemeim a fájdalomtól s a csavargástól felismerhetetlenek!
Az asztalon versek, pár kusza sor az újságok sárga szélein -
vágyakozás az elérhetetlen messzeség után,
romantikus szerelmekért pár kósza rím...

És mint valami portré, úgy lóg egy kivénhedt kabát
a falon, meg a velúr-nadrág, a kitérdelt,
az ifjúi napok vagabundjának gyönyörű garderoobja,
mit látott az őszi Párizs, a tavaszi Firenze
és a téli Róma!

A nagybácsi elpattant-húrú vén hegedűje pedig
az ágy fejénél a holdvilág néma hangjával
és a távoli sárga fény-utakkal álmodik.

S a padlón keleti szigetvilágok térképei sóvárognak,
a tengerész asztronómia egy régi kézikönyve,
hajók indexei, melyek esős novemberekben
minden szombaton

Liverpoolból kihajóznak, ha a köd dagadva megnő,
s egy fenékgig ürített pálinkás-üveg,
és megszökött szeretőm fehér esernyője, mely most egyszerű lámpaernyő -
s ami a legfájóbb, ami méltatlan a közönyre:
az ajtó mögött, ahol egy buggyantós kancsó és egy lavór áll, mint két kéregető szegény -
ott rothad lírai álmom a melanéziai szigetvilágon és Fidzsi szigetén!
Mint az egyiptomi királysírokban, a mennyezeten, álmodozásokban meg van írva egész
életrajzom.
Ó, ha tudnád olvasni azokat a szerelmeket, miknek emléke itt lobog!
Gépírók voltak, idegesek, pirinykók, szeszélyes asszonyok -
sok emlékem van a szülői házról, mely a waterloo-i lírai ütközetben veszett el,
mint a Csád-tó, sok tiszta érzés, hófehér -
ha tudnál olvasni belőlük, láthatnád,
hogy itt egy költő töltött éveket, akinek
nem kellett soha semmit sem írnia,
s hogy Ádám-kosztümben élt, min nem volt fügefalevél.
Ó, jaj! örökkévaló refrének éltek itt egy
elérhetetlen költeményből.
Drainác barátom! csukd be az ablakot.
a manzárdon és a szíveden -
a nagy reggel, mely oly mocskos hajnallal jó, mint
a vászon-terítők -
halálodra lel itten, mint egy vízszintes vonalra,
melyet az időfeletti harang nyelve ütött.

KOSZTÁSZ VÁRNÁLISZ

A PREDESZTINÁLTAK

A kocsmánk lent a föld alatt van:
káromkodás, füst járja át,
(gyenge mécs pislog a magasban.)
S iszogattunk, víg cimborák,
tegnap, akárcsak minden este,
a mérgeket nyakalva-nyelve.

Lomhán szorongtunk egymás mellett,
volt, aki a földre köpött.
Létünk egyetlen gyötrelmek
íve, élet s halál között:
s bárhogya erőltettük eszünket,
jó napja nem volt életünknek.

Mert bár ragyogsz, te nap s te tenger,
az ég alatt s az ég felett -
s te hajnal, sáfrányszín szemekkel,
s rőt szegfűkkel, te szürkület -
távol húnytok ki, mint a holdak -
s e fény szivünkbe nem hatolhat.

Egyik apja tíz éve béna:
önnön maga kisértete -
másik nőjének tüdejét a
kór szedte szét ízeire -
Masi fia fegyház lakója,
s Jarvis leánya utca-rongya.

- Szomorú rossz sorsunk a bűnös!
- Isten, a minket gyűlölő!
- Gonosz, átkos fejünk a bűnös!
- A bor, eszünket elvevő!
Ki a bűnös? Egy agy se érti,
s egyetlen száj se mondta még ki.

Iszunk a vaksi kocsmá-mélyben,
hátunk görbe, mint egy hatos -
és mint férgek, nagy kevélyen
minden sarok reánk tapos -
gyáván ülünk, predestináltak,
csodát várunk talán, hazánkban.

ALI KARASU

A BARACKFA

Kershir mellett, Dinek faluban élek,
én, a barackfa, egy kis ház előtt.
Egyszer virágzom minden évben
s ilyenkor boldogan, szerényen
hordom a pompás virág-keszkenőt.
Gyümölcsöm nem sok, pár marék talán,
a gazdám mégis büszke rám.

Mert ha jó a gyümölcsöt érlelő nyár,
jó asszonyom megrázza törzsemet,
szelíd barackjaim a földre hullnak -
csöpp fia sikong, nevet
minden baracknak.
Ilyenkor oly boldog vagyok s vidám,
mint esküvőre készülő leány
és az se bánt, hogy nincsen lombom, mint a fűznek,
hiszen az életem úgy is derűsebb;
nem bánt, hogy nem nőttem fel oly magasra,
mint egy-egy jegenye sudár alakja -
boldog vagyok, hogy mint kicsiny barackfa
Kershir mellett, Dinek faluban élek,
mint gazdáim, szegények.

Falumból három embert szeretek:
az asszonyt, a férfit s a gyereket -
oly csendes és hallgatag emberek.
A legszebb hónap április:
puha a föld és üde, friss,
kivirít a kikirics,
zengi dalát már a csíz.
A jegenyék közt szél motozgat,
ide-oda hajladoznak
a faluban utcahosszat.
Április van - április,
fejem csupa virág:
záporozom üde-friss
szagát a légen át
azoknak, kiket szeretek.
Ahmednek hívják a kis gyereket,
az asszony neve: Fatima
és Ibrahim a férje.
Ahmed törékeny, sápadt, mint az anyja,
ki néha gondterhelten simogatja,
Ibrahim magas, de ő is sovány,
szeme szomorú, arca halovány.

Kicsiny, sivár agyagviskóban élnek,
még ablakuk is egy van: oly szegények.
Szobájukba olykor-olykor benézek.
Hálólhelyük egy ócska lószőrmatrac,
törött tükör hunyorog a falon,
öregen és szomorúan, vakon
és ha még sokáig kutatgatsz,
egy elnyűtt gyékényre is ráakadhatsz.
Ilyenkor óh be szégyenlem magam,
hogyan itt állok vígan, virágosan!

Megint sötétben ültek tegnap este,
mert hold sütött s ez pénzbe nem kerül -
ültek, szemük maguk elé meresztve
szomorúan és reménytelenül.
A vacsorájuk hagyma volt s kenyér -
mert a szegény ember szegényen él.

Itt kint fehérén csillogott az éj,
holdfénytől és virágtól volt fehér,
tavasz volt és boldogság mindenütt:
Fatima Ibrahim mellé feküdt,
de könnyes szép szemére nem jött álom,
csak forgolódott a matrac-ágyon.

A barackfa virága hull le először,
hullj hát le, virágom, hullj le a földre -
minthogyha friss hó hullt volna az éjjel,
köröttem oly fehér a pázsit zöldje
s ha lehull a virág fehérje:
zöld lesz a fák sörénye.

Eljő a június, tüzes a nap
és érlelő sugarai alatt
termésem egyre nő, nagyobb naponta,
a nap sugarát édességgé bontja
gyümölcsöm, és olyan lesz, mintha csak
lépes méz lenne, vagy cukorka.
Minden évben legboldogabb napom,
mikor érett gyümölcsöm átadom
a kis családnak.

Maroknyi csak, igaz,
és szinte csak vigasz
Ahmed vékonyka kenyeréhez,
ki - szegény - mindig olyan éhes.

Barackfa vagyok csak, kicsiny barackfa,
de nékem is van bánatom, bizony.
Ibrahim munka nélkül van megint és
hiába ödög kint a piacon,
az asztalára nem kerül kenyér,
az asztalára nem kerül olaj,
szegény ember szegényen él -
jövőre épp úgy, mint tavaly.

Sokszor tünődtem, mért rossz a világ?
az embert mért nem hagyják élni,
legalább úgy, akár a fát?
Ibrahim most munka nélkül ódöng
és a három ember most gyümölcsömön él -
én vagyok nekik a hús, a cukor
és olykor - a mindennapi kenyér.

Az elmúlt hétfőn történt kora reggel
- Ibrahim az ajtóban állt szegény -
hogy begurult egy hordóforma ember
s kegyetlenség villant át cvikkerén,
hogy meglátott engem a ház előtt.
Viszonzásul dühösen néztem őt.

Papírt kotort elő és rászegezte
fájó, kampós szögekkel a törzsemre.
Mindenkinek, ki arra jár, rikoltja
a nagy plakát ingerlő sárga foltja:
„E fát lefoglaljuk adóba!”
Sírok, jajgatok, könnyörüljete meg:
hisz egyszer virágzom csak minden évben!
egyetlen kincse vagyok szegényeknek!
ha nem leszek, még elpusztulnak éhen!

Jajunk s jajom nem hallja senki meg.
Nem messzire jegenyék lengenek,
hajladoznak a nyári szürkületben,
míg engem,
ki minden kincse voltam egy családnak -
hat liráért tűzifának kívágnak...

OKTAY RIFAT

FELESÉGEMHEZ

A heverők teveled hűvösek
És szobáim boldogok teveled
Vidámsággal hosszú egész napom
Ha reggel a te ágyadban ébredek

Egy a családunk házunk éjünk és napunk
Az alma fele te vagy fele én vagyok
Pázsit a boldogság ott nő amerre jársz
S ha elmész sötét van eloltod a napot

LÁTTAM A KEZEM

Vizet ittam és láttam a kezem:
rózsaszínű volt, áttetsző, finom, pelyhes -
örömmel üdvözöltem: szervusz, szervusz kezem,
tartsd szépen a poharat, villát, tartsd kecsesen,
s ha úgy fordul, akkor se pihenj meg,
fogd szépen a kardot, a puskát -
tarts ki vitézen, én két kezem, rettenetes és szép tigrisem

Vizet ittam és láttam a kezem:
csendes volt, szótlan, akár egy hallgatag ember,
épp olyan volt, akárcsak Ahmed, vagy Mehmed keze -
ujjongva üdvözöltem: szervusz, szervusz kezem,
és szervusztok valamennyi kezek,
kiknek egy mozdulatára kigyúl az áram a földön,
vonatok száguldoznak a vas síneken,
kik kőbe, acélba fogalmazták meg az Esmét,
kik fénybe, motorba szorították a víz erejét,
széppé cicomázzák a puszták világát,
bizony általatok zöld a mező,
s az ember is általatok nagy.

Vizet ittam és láttam a kezem:
él az egész, külön élete van,
bár nincs szeme és füle sem -
a hüvelykujj fenn hordja talán egy kicsit orrát,
de a mutatóujj az erkölcs, becsület szikár angyala,
a gyűrűsujj szemérmes, piruló leányzó
s a kisujj a maga világmindenségének istene-porszeme.

GYÖNYÖRŰ SZÉP EGEK

Az asszony a tűzhelyre tette a lábost
Benne bab rotyogott
A férfi meg gondolkodott
Hatvanötbe került a bab
A hagyma huszonöt
Ez annyi mint kilencven
Kettőszáz volt a zsír
Az összesen kétszázkilencven
De sok de sok
A férfi gondolkodott
Cipőt kell venni mondta
Ezek már nem cipők
A víz elviszi messze mondta
De hát honnan vegyem a pénzt az újra mondta
Kisfiuk golyóval játszadozott
A macska egeret fogott
S a macskafogta kisegéren
Halálveríték csillogott
Mégfőtt a bab pöfögve rotyogott
A kisfiú golyója
A szőnyegen gurult a sárgáról a kékre
A kékről a pirosra
Az úton emberek haladtak
Fejükben álmok lebegtek-suhantak
Az egyikén csárdák fürdők suhantak
A másikén cipők hagymák suhantak
És az égből felhők suhantak
A felhők mögött az ég kékje reszketett
Gyönyörű szép egek gyönyörű szép egek

SZABADSÁG³

Mit fecsegsz te áruló
Te taknyos te pizok
Te ocsmány mihaszna?
Szabadság van ebben az országban Szabadság!
Jenisehírben szabadság
Kavakliderében szabadság
Szabadság kívül szabadság bévül
Le föl sétál a szabadság
A lányok utcájában mármint a szépszemű Hürriet
Ha a dinnyét felhasítod köldökénél
Kijön belőle a szabadság

---

³ (Törökül „hürriet” szabadságot jelent, mely egyben leánynév is. Jenisehír Ankara gazdag negyede; Kavaklidere a gazdagok nyaralóhelye.)

Ha beleharapsz Gümüşháne almájába
Hát a nyelveden lesz a szabadság
S a füleid nem szabadok?
A madarak és a tyúkok meg a legyek mind szabadok
Országunknak minden legye
Országunknak minden legye szabad!
Országunknak értelmisége is szabad!
Nézd például Ali bejt
Amelyik borbélyhoz akar odalejt
Szépen megborotválkozik
Senkisem akadályozza meg ebben!
Ki merné mondani hogy ő nem egy szabad pacák?
Szabad ficsúr bizony szabad ha mondom!
Nos hát a mi Kara Memisünk
- Ne köpj be semmit Kara Memisről! -
Még az a nyomorult is szabad
Szabad ime nézz csak reá -
Tetveivel együtt szabad -
Maláriájával szabad
Mikor fiatal menyét igába hajtotta
A meggyötört földön szabadon hajtotta
A szabad kék ég alatt
Kék ég lelkem-szívem
Sok nekünk az ilyen szabadság!
Inkább áldással teljes
Malária nélküli tetvek nélküli
Az úr ökreiként kövér
S menyé melleiként teli
Nekünk illő
Nekünk megfelelő
Másfajta szabadságot küldj - erre vágyunk

ULUDAG UTCAI ÁRUSAI

Házam fülemüléi, ti utcai árusok, ó,
Jertek, lépjete be hozzám, nyitva a kertem,
Áruljátok szilvát, körtét, aranyalmát!
Ha kinyitjátok az ajtót, a hegy púpként hátatokon van,
Vállatokról kosaratokkal tegyétek a földre:
Gyümölcsseivel térjen be otthonainkba az évszak.
Ó, te hangyaszorgalmú fürge lap-árus!
Szájad széléről sóskalevél csüng!
Csupa játék kalandos szemed és szemöldököd íve!
S a sátán rémületes motollája biciklid!
Csupafolt csizmáddal, bársony fövegeddel
Ó, hozd a gyerekkor talányos éveit újra mihozzánk!

A kéményben lassan megőszül a füst, esteledik már,
Ti pedig mentek, elhaló dalként tovakúsztok,
Reggelből be az éjbe, nemszűnő éneketekkel!
Ti vagytok Isztambul szája: te harsány perces!
S te tejáros! csacsidon gyereket terelő!
Halil, Ibrahim! - áldás lapos erszényeitekre!

ORHAN VELI

TIÉRTETEK

Tiértetek: ember-testvéreim,
Minden tiértetek,
Az éj is értetek, a nappal is,
Nappal a napfény, éjjel a hold-láng,
Holdfényben a sok-sok levél,
Levélen a kíváncsiság,
Levélen az ész értelme,
Ezernyi zöldszín a nap fényében.
A sárgák is tiértetek, a rózsaszínek,
A test tenyérhez símulása,
Melegsége,
Puhasága,
A pihenés nyugodtsága,
Tiértetek az üdvözlések,
Tiértetek a kikötőkben ringó árbóc-ívek
A napok nevei,
A hónapok nevei,
A csónakok festékszaga,
Tiértetek a postás lába,
A bogarak csápjai,
A homlokokról patakzó izzadtság,
A frontokon a golyók süvítése,
Tiértetek a sírkövek, a sírok,
A börtönök, bilincsek, halálos ítéletek,
Tiértetek,
Minden tiértetek!

ÉLNI

I.

Már rég tudom, hogy élni mily nehéz -
A kedvesért szívem dalolva kínzom,
Ha jó az éj, csillagok íve alatt suhanok,
Nappal a nap fény-zuhanyába kifekszem,
S olykor időt szakítva, félnapig
Ledőlök Csamlidzsa dombjain,
A szorosokból hömpölyög árral a kékség -
Ezer azúr-pihe leng be és mindent felejték.

II.

Már rég tudom, hogy élni mível nehéz -
De azt is,
Hogy egy halottnak még sokáig meleg agya, szíve,
S egy másik karján még száguld a másodpercmutató -
Hej, testvérek, bizony nem könnyű élni,
De meghalni sem.
Lebegve leválni nehéz a világról.

A GALATA-HÍD

A hídhöz szinte odaragadsz,
Jó kedvvel nézdegelek minden embert.
Van, aki evez, ide-oda evez,
Van, aki kagylót szed le a pontonokról,
Van, aki teherladikot terel,
Van, aki a kötéloszlopra kötelet teker,
Van, aki madár, költőien csapongva,
Van, aki hal, csillogón csillogva,
Van, aki hajó, van, aki bója,
Van, aki felhő fent a levegőben,
Van, aki motorcsónak és büszkén halad
És sipogva húz el a híd alatt,
Van, aki síp, szépen fűtyülő,
Van, aki füst, kígyókat eregető,
De mindnyájatok, ó, mindnyájatok
Az élet gondja alatt hajladozik,
Csak én vagyok egyedül megelégedett,
Kisüt a nap, kisüt az én szívem is,
Egy verset zümmögök talán majd rólatok,
Üti a markom érte pár garas, lesz pár vasam,
És süttetni fogom tele hasam majd nyájasan.

KALAND

Kicsi, kicsinyke voltam,
Horgot vetettem ki a tengeren,
Egyszerre oda gyűltek körém a halak:
Láttam a tengert.

Csináltam sárkányt, díszeset-farkosat,
Szivárványszínű üstökűt -
Fölengedtem az égre, repülni:
Láttam az ég vizeit.

S hogy felnőttem, már nem tudtam ezt csinálni,
Gyötört az éhség, pénzt kellett keresnem,
Az emberek közé siettem:
Láttam az embereket.

Nem mondok le sem a kedvesről, sem az életről,
Sem a tengerről, sem az égről,
- Mondta a költő, de lehúzta szemét az égről a gond,
Mert szegény, szegény poéta
Az életből eztán csak gondot láthatott.

ALTINDAG

*(Altindag Ankara mögött húzódik, hatalmas nyomortanyákból
összetevődött szegénynegyed. Reggel felé egész Altindag álmo-
dik. Itt csak egy fiatal lány és egy csatornatisztító álmát fogják
olvasni.)*

A lány álma

Száz líra fizetésű előkelő ember
jelenik meg hajnal felé álmaiban.
Feleségül veszi s a városba kerülnek.
Címükre a postás sok-sok levéllel bekopog.
Lakásuk kényelmes; vidámság mindenütt.
Parányi fészkükben életük csupa ünnep.
Nem megy mosni, nem tisztít másnál ablakot,
s ha szennyesük van, az a saját szennyesük.
Gyereük lesz, köztük fénylapdaként lebeg,
vesznek egy szép, használt gyerekkocsit.
Kizilay Bahcesibe viszik sétálni kicsit,
hogy hadd játszon a kicsi Yilmaz a homokban,
akár az előkelő gyerekek.

A csatornatisztító álma

A csatornatisztító fürdő-álma
minden álma közül a legkedvesebb.
Elnyúlik, lefekszik a fürdő közepén,
felsorakozik mellette három markos legény.
Egyikük önti a vizet,
a másik meg a szappannal sürög-forog,
kezében kesztyűvel sorára vár a harmadik.
S mikor belép az új vendégsereg,
a csatornatisztító előttük épp ellebeg -
oly tisztán, akár a frissen szedett gyapot.

A SZABADSÁG FELÉ

Napkelte előtt indulsz,
Mikor még a tenger üstöke hófehér,
Az evezőfogás öröme ott bizsereg tenyeredben
Bensődben a munka boldog láza szökell
Evezel,
Evezel, zengnek körülötted suhogva a hálók
Halakat látsz, eléd seregelnék, fogadásodra kibukkannak a vízből,
Örülve teríted feléjük
Ki a hálót,
S a tenger felcsobog kezeidre pikkelyesen.
S mikor elnémul a sirályok lelke sikongva
Szirti sírjaikon,
Egyszerre
A láthatár alján áthunyorít valami.
S mit mondasz? hogy tengeri lány-e? madár-e?
Ünnep-e? séta? vidámság? móka? mulatság?
Menyecske-sereg? hajékek? fátyolok? felvonulások?
Hej! Haj!
Mire vársz? Vesd csak a tengerbe magad,
Hogy várnak-e otthon, azzal ne törődj.
Csak előre nézz, előtted minden felé a Szabadság,
Légy vitorla, légy evező, kormány, hal, víz, mi akarsz csak,
S menj, menj, merre a végzeted szólít.

HULLÁM

I.

Hogy boldognak higyjem magam,
Nem akarok én se papírt, se tollat,
Cigaretta az ujjaim közt,
Megyek, megyek belemerülve
Szemközti táj, azúr-kékségeidbe.
Megyek, megyek, hív-vonz a tenger,
A tenger vonz, de tart a föld, keményen.
Van-e italhoz hasonló a légből,
Ó, van-e valami részegítő a légből:
Hogy tőle megőrül, veszélyes lesz az ember?
Tudom, hogy hazugság, mind, mind hazugság,
Hogy nagy csónak, teknő vagyok, hazugság.
A vizek hűvössége bordáimban,
A csónak-padon zúgó szél-vihar,
A heteken át nem szűnő motor-hang:
Mind-mind hazugság.

De megint,
Megint ragyogó napokat tölthetek,
Tölthetek el az azúrban,
A víz színén úszik a dinnye-héj.
Ez vagyok én, szín, az égre-verődő,
A szilvákat reggelente bebugyoláló
Szerelem- és illat- és köd- és pára-háló.

II.

Nem elég semmi toll, semmi papír,
Hogy boldognak higgyem magam.
Amit írtam, mind-mind csak csacsiság.
Nem vagyok csónak és nem vagyok teknő,
Olyan helyen kellene élnem, hol szerepem megnő,
Olyan helyen kellene élnem,
Ahol nem dinnye-héj,
Nem fény, nem köd, nem pára-háló
Lennék, de ember, magára rátaláló...

INGYEN

Ingyen élünk, sejhaj, ingyen!
Ingyen a felhő, ingyen az ég is,
Ingyen a domb, a patak,
Ingyen a sár, az eső,
De nem ingyen a sajt, a kenyér,
És mindaz, az ember mivel él.
Ingyen csak a poshadt vizet adják
Sok koponyába kerül a szabadság -
Azt bezzeg ingyen sose adták. -
Ingyen csak a rabság -
Manapság
Ingyen élünk, sejhaj, ingyen!

ISZTAMBULT HALLGATOM

Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva;
Oly csendesen, oly lassan fúj a szél -
Oly halkán ring a fán ezer levél,
Minthogyha a szél nem is itt zizegne.
Valahol a távolban, messze-messze
Egy vízárus csengője cseng újra meg újra,
Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva.

Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva,
Fenn a magasban madarak
Sűrű-sűrű csapatja száll rikoltva,
Leng a szélben a hálók száza-ezre -
Egy asszony lábát a víz körbe zúgja,
Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva.

Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva.
Hűvös-árnyas Fedett Csarnok,
Fecsegő, locsogó Mahmut pasa,
Galambbal teli udvarok -
A dokkokban lent kalapács zeng,
Izzadság-illatom a levegőt bekússza,
Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva.

Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva,
Egy csinoska lány átlibeg a járdán,
Sok hang cseng, szerelmet, dalt, áldást, szitkot fújva,
A lány valamit leejt, egy rózsát talán,
Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva.

Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva,
Fejem mellett letűnt világok zengenek -
Egy villa áll, homályos csónakháza döng -
A déli szél felzúg s aztán lehalkul,
De még sokáig zeng a húrja -
Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva.

Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva,
Vergődve száll el egy szoknyás madár,
Homlokod, melled-e, vagy sem: tudom,
Ajkad nedves-e, vagy sem: már tudom,
A mogyoróbokrok mögött fehér a hold nagyon -
Isztambult hallgatom, ha szíved hallgatom:
Isztambult hallgatom.

NEDZSATI DZSUMALI

A TÖMEG DÍCSÉRETE

A mozikban tömegjeleneteket látsz
régi rabszolgapiacokra emlékeztet
Dél-Pacifikon vagy Afrikában egy kikötőben
óriás hajók farolnak a parthoz
a bennszülöttek közül kivirít néhány fehér ember
le-föl sétálnak a műhelyek közt

A piacon a bazárban naponta
számtalan emberrel vagy együtt
látsz csapatokban menetelő katonákat
kórházak börtönök előtt haladsz el
Mindenki belevegyült a tömegbe
egyik villamosvezető fáj a lába
a másik péklegény nehéz a karja
kiskoruktól mindenki szidja őket
mindenféle fájdalmak alatt roggyan a válluk
Egy nap úgy múlik el életük
hogy szemüket szinte ki sem nyitották

Te ki egy világ is lehetnél egymagadban
végül is csak a tömegből egy parányi rész vagy
s mindenkinek akit láttál a tömegben
szíve van mint neked gondolkodik érez
Lelke van mindegyiknek
S ha ismered ha nem ismered őket
bizony egyik se jobb tenálad
és bizony egyik sem rosszabb tenálad
Mint te vagy olyan ember hibáival együtt

VALAHOL SOHASEM JÁRTAM

EDGAR LEE MASTERS

CSÖNDEK

Megismertem a csöndet, sokféle csöndet: tengerek és csillagok
csöndjét, a nagyváros csöndjét, mikor egy pillanatra megáll,
a férfi és a nő közötti csöndet,
csak a zenével kifejezhető csöndet,
az erdők csöndjét, mielőtt zúgni kezd a tavaszi szél -
a betegek csöndjét,
ahogy körülpillantanak a szobában révedezve -
és most megkérdem: van-e nyelv, van-e szó
a roppant mélységeket kifejezni?
Az erdők vadja üvölt,
ha a halál megkaparintja a kölykét.
De mi szótlantul, hallgatag állunk a tények előtt, -
ilyenkor nem tudunk beszélni.

Egy rokkant katona üldögél a fűszeres előtt.
S egy kíváncsi fiú faggatni kezdi:
„Mi történt a lábaddal, apó?”
S a rokkant katona döbbsen, néma csendben ül,
mert cserben hagyják emlékei,
mert nem jut eszébe a gettysburgi csata.
De jókedvet erőltet és
csak ennyit mond: „Fölfalta egy medve!”
A fiú eltátja a száját, míg az öreg
szótlan-erőtlen újra éli képzeletében
a puskák fellobbanó lángját, az ágyúk dörejét,
a haldoklók sikolyát,
ahogy ott feküdt köztük a földön,
a sebészeket, csonkító késeiket,
véget-nem-érő napjait a kórházi ágyon.
De ha mindezt szavakba tudná önteni,
művész lenne, bizony.
De ha művész lenne, még mélyebbek lennének sebei,
miket végülis nem tudna szavakba önteni.

Megismertem a roppant gyűlölet csöndjét,
a halálos szerelem csöndjét,
a lélek végtelen-nyugalmú csöndjét,
a megkeseredett barátság csöndjét,
s a lelki válságok pokoli csöndjeit,
miknek gyehenna-tüzein megtisztul a lélek,
s eléri az élet magasabb birodalmát -
kifejezhetetlen látomásai szárnyán.
Tudok az istenek csöndjéről, akik szavak nélkül is megértik egymást
és tudok a vereség csöndjeiről,
az igazságtalanul elítéltek csöndjeiről.

A haldoklók csöndjeit is ismerem, ahogy
némán, rémulten kezünkbe fogóznak.
Ismerem az apák és fiúk közötti csöndet,
mikor az apák nem tudják megmagyarázni az életüket,
még ha félre is értik őket értük fiaik.

Megismertem a csöndet a férfi és asszonya közt.
Tudom, milyen az elbukottak csöndje,
s hogy micsoda roppant csönd borul
a leigázott népekre, a legyőzött vezetőkre.
Lincoln is ismerte a csöndet,
ha sanyarú ifjúsága eszébe jutott,
s micsoda csönd volt Napoleon csöndje
a waterloo-i ütközet után!
És az Orleánszi Szűz csöndje,
amit csak egyszer tört meg a máglyán: „Irgalmas Jézusom!”
S e két szóba belesűrűsödött minden bánata-reménye.
Tudom, hogy eljő az öregkor csöndje is,
mikor a bölcssek nyelve béna lesz, mert nem tudják
érthető szavakkal kifejezni az élet iszonyú áramát
azoknak, akik még át nem élték ütemét -
és tudom, ismerem a holtak csöndjét is.
S ha mi, akik élünk, kiknek megadatott a szó,
legmegrázóbb élményeinket nem tudjuk kifejezni,
ugyan mért döbbenünk meg azon, hogy a holtak
nem beszélnek nekünk a halálról?
Egyszer még sokat mond nekünk a csöndjük,
ha lefekszünk közéjük a sírba.

A DOMBOLDAL

Hol van, hol lehet Elmer, Herman, Bert, Tom és Charley,
a befolyásolható, az erős karú, a bohóc, a piás, a kötekedő?
Mind-mind a domboldalon alussza az álmát.

Egyiket elvitte a láz,
a másik a bánya mélyiben égett,
ezt, verekedve, megölték,
az a börtönben lehelte ki lelkét,
amaz meg gyermekeiért robotolva, a hídról lezuhant,
s most mind-mind a domboldalon alussza, alussza az álmát.

Hol van, hol lehet Ella, Kate, Mag, Lizzie, Edith,
a jószívű, az egyszerű lélek, a hangos, a büszke, a boldog?
Mind-mind a domboldalon alussza az álmát.

Egyik eltitkolt gyerekágyban
halt meg, a másik fonák szerelemben,
ezt kegyetlen kezek ölték meg a bordély fala közt,
azzal megalázott büszkesége végzett, míg hajszolta a vágyát,

amazt a távoli londoni, párizsi élet után
hozta ide, az isten háta mögé Ella, Kate s a kicsi Mag -
s most mind-mind a domboldalon alussza, alussza az álmát.

Hol van Isaac bácsi és Emily néni hol lehet,
s az öreg Towny Kincaid és Sevigne Houghton,
és Walker őrnagy, ki a forradalomról
beszélgetett a tiszteletreméltó öregekkel?
Mind-mind a domboldalon alussza az álmát.

A háború halott fiai,
a leányok, kiket összetiport az élet,
apátlan, sikongó gyerekeik
mind-mind a domboldalon alusszák álmaikat.

Hol van, hol lehet a jó öreg Jones, a hegedűs,
ki mind a kilencven évét végigmuzsikálta,
ki mezítelen mellél szállt szembe a széllel, az ólmos esővel,
kit csak a dáridó, az ivás vonzott, ki fütyült asszonyára, fiára,
a pénzre, az égre, szerelemre?
Lám-lám, régi halászsákmányairól fecserész ma is,
régire régi lóversenyekről Clary's Grove-ban,
s hogy mit mondott Abe Lincoln valaha
a springfieldi mezőkön.

LUCINDA MATLOCK

Chandlerville-be jártam ki táncolni,
s Winchesterben csillagnézősdit játszadoztunk.
Egyszer, mikor egy koratavaszi holdas éjen hazafelé
hajtottunk, mi lányok lovagot cseréltünk.
Ekkor akadtam össze Davis-szel.
Meggért, felesége lettem, hetven hosszú éven át,
rosszban-örömben, tizenkét gyereket nevelve, keményen.
Nyolc meghalt közülük,
még mielőtt betöltöttem volna hatvanadik évem.
Fontam, szőttem, szorgoskodtam a konyhán, beteget bagyuláltam,
tettem-vettem a kertben s pihenő napokon
csak kószáltam a réten, hol a pacsirta dalolt,
s a Spoon River partjain szedegettem a kagylót,
a virágot, a gyógyfüveket, miközben
átkiabáltam az erdei fáknek, a zöld patakoknak.
Kilencvenhat ilyen év elég volt, eleget éltem,
megszolgáltam az édes nyugalomra.
Ti meg bánatról, unalomról fecsegtok,
haragról, hogy elégedetlenek vagytok, reménytelenek?
Elfajzott fiak és korcs leányok:
nem tudtok megbirkózni az élettel?
Élni, élni kell, hogy az Életet megszeressük.

ELSA WERTMAN

Kékszemű és vidám, piros-pozsgás, erős
parasztlány voltam, s Németország volt előbbi hazám.
Thomas Green fogadott fel először.
Egy nyári nap, mikor felesége elment,
a férfi kilopakodott hozzám a konyhába és
karjába kapott s nyakamat csókolta vadul,
mert félrekaptam fejemet. Hogy mi történt,
nem tudta volna megmondani egyikünk sem.
Mennyit sírtam, hogy mi lesz velem!
Csak sírtam, sírtam s titkom lassan megmutatkozott.
Egy nap Mrs Green azt mondta, bízhatom benne, ne féljek,
nem csinál semmilyen patáliát
s mert nincsen gyermeke, örökbefogadja tőlem.
(Mr Green egy farmot adott hallgatás fejében.)
Ki sem mozdult a házból s úgy tudta mindenki,
hogy anyai örömeknek néz elébe.
Nem történt semmi baj, a fiú megszületett - jók voltak hozzám, mondhatom.
Aztán Gus Wertman megkért feleségül s telt-múlt az idő.
Olykor, mikor később kortes-gyűléseken ültem, s a mellettem ülők azt hitték, hogy sírva
fakadtam
Hamilton Green nagyszerű szavain -
bizony nem azért sírtam.
Ó, nem! alig tudtam magamban tartani, hogy fel ne kiáltsak:
Én szültem őt! Az én fiam! Az én fiam!

HAMILTON GREEN

A virginiai Frances Harris egyetlen fia voltam,
apám Thomas Greene volt Kentuckyból,
mindkettő tiszteletreméltó, derék családok ivadéka.
Mindent nekik köszönhetek, mindazt, mit elértem,
bíró voltam, tagja a Kongresszusnak, az állam egyik vezetője.
Anyámtól örökségbe maradt rám a szép szó adománya,
apámtól ítélőképességet örökölttem, akaratot és logikát.
Tisztelet övezze nevük, amiért
világra segítettek, hogy szolgálhassam a népem!

WALLACE STEVENS

KIÁBRÁNDULÁS, ESTE TÍZKOR

A házakban hófehér
háló-ingek kísértének.
Egyik se zöld,
vagy püspöklila zöld körökkel,
vagy zöld sárgás körökkel,
vagy sárga kék körökkel.
Egyik sem meglepő -
mondjuk: csipke-zoknis,
vagy gyöngy-öves.
Senkisem álmodik
páviánokkal, ehető csigákkal.
Csak itt-ott, egy-egy kivénhedt tengerész,
ki csizmában alszik, jól beszívva,
fogdos tigriseket
a rőt esőben.

PETER QUINCE A ZONGORÁNÁL

I

Mint ujjaim a billentyűzeten
zenét idéznek, úgy e hangok is
bennem megint zenét ébresztenek.
Tehát nem hang a zene: érzelem,
és most éppen ezt érzem én ma itt
e szobában, kívánva tégedet,
ahogy hallgatom kék selyemruhád
zenéjét. Olyan ez a hangulat
most, mint amit a vénekben Zsuzsanna
ébresztett: szép zöld este volt s meleg,
s kertjében fürdött épp, mikor mohó
szemmel figyelték a vének s szívük,
lényük mélyhúrja megrezdült belé
varázsos dallammal és lüktetett
fáradt vérük, mint szárnyaló hozsanna.

II

A zöld vízben, mely tiszta volt s meleg
feküdt Zsuzsanna,
kereste bőre
lehelletét a nyárnak
és rejtett
ábrándokra talált csak.
Hogy sóhajtott
ilyen zenékre.

Ott állt a parton az
eltékozolt érzelmek
hideg szelében.
A levelek közt
régi rajongások
harmata érte.

Sétált a fűvön
és reszketett még,
a szelek, mint szolgáló leányai
körüllebegték
s lábujjhegyen
vitték felé a leplét.

Kezén egy csöpp lehellet
s megváltozott az éj.
Most hátra perdült -
cimbalom pendült,
kürtök moraja.

III

Mint trombitaszó száll talán:
halkan jött két bizánci lány.

Zsuzsanna mért kiált, miért?
az ottan álló vénékért?

Szél vitte hangjuk íveit:
eső zuhog a fűzben így.

S hogy lámpáik fényébe lép:
látták Zsuzsannát, szégyenét.

Rohant a két bizánci lány:
így tamburaszó száll talán.

IV

A szépség pillanatnyi csak az agyban -
egy díszkapu szeszélyes rajza, nem több -
viszont a húsban-vérben halhatatlan.

A test meghal, szépsége él azonban.
Meghal, messze tűnik az este zöldje,
hullám, a végtelen felé ömölve.
Meghal a kert, s lehellete feléd
a tél szagát küldi s a bánatét.
S miközben lányok hajnali kórusa zeng
bizony meghalnak a lányok is idefent.

Az ősz öregek mohó húrjait
megpendítette Zsuzsanna zenéje,
de hogy elszökött, a halál lépett helyébe.
S most, hogy örök-időkre halhatatlan,
emlékének komoly brácsája zengi
dicséretét már minden pillanatban.

WILLIAM CARLOS WILLIAMS

NANTUCKET

Az ablakban virág van,
sárgák, levendulák és
a függönyök fehérje -
Terjeng a tisztaság itt -
Napfény a késő délutánban -
üvegkancsó a tálcán,
ivópohár előtt,
a szája lefelé néz,
mellette kulcs, - amott meg
szeplőtlenül fehér ág.

A JÁRVÁNYKÓRHÁZBA VIVŐ ÚT MENTÉN

A járványkórházba vivő út mentén
a hullámzó kék foltos felhők alatt,
mik észak felől rohannak
- fú a hideg szél. Rajta túl
széles, sárban-úszó puszta földek,
sudár és lekonyult barna gyomokkal
Állóvíz pocsolyák-foltok
karcsú magas fák szerteszórtan
Az út mentén végestelen végig bokrok,
pici fák lilás-vöröses, villaként
égremeredő gallyas szövete,
s lehullott barna levél halom alattuk,
levéltelen indák -
Külsőleg élettelenül közeleg
a kábult, lomha tavasz
Minden belép a születő világba, mezítelenül,
fázva, minden bizonytalan egyébként,
csak az nem, hogy belépnek. Köröttük mindenütt
a hideg, ismerős szél. -
Ma a fű, holnap
a vörös levelek merev göndörödése
A tárgyak egymásután kibomolnak,
meggyorsul a világosság, a levelek körvonala
Most még a kezdet határozott méltóság-
teljessége - a mélységes változás azonban
hozzájuk is elért - gyökeret eresztve
beléje fogóznak és kezdenek élni, ébredezni

E. E. CUMMINGS

szonett

esett, de jött a szél és elfűtt hirtelen
esőt, eget, elszállt velük minden levél,
állnak a fák, az őszt régóta ismerem
én is; - ezt így hiszem - (s te szél, te szél, te szél,
mit tudnál mondani - szerettél valakit
s valahonnan, a néma nyárból, szirmokat
gyűjtöttél szívedbe?

ó pillanatokig
táncolj nekünk, örült halál-apa s a vad
utolsó falevéllal kavarogva szállj
a levegő szívében!) hadd lássuk megint
az újabb végzetet... a szél elfűtta már
az esőt, levelet, eget - s helyette mind
fák, fák állnak.

s a fák a meztelen egen
a hold arcával szemközt állnak hirtelen.

valahol sohasem jártam

valahol sohasem jártam, ha boldog is
voltam nagyon - őrzik szemeid csendjüket:
egyet intesz és valami magamba zár,
nem védekezhetem, közel vagy, túl közel, -

de ha rám tekintesz, könnyen kitérülök,
pedig magamba zárultam, mint egy ököl -
sziromként kibontasz engem, mint a tavasz
az első rózsát (érintve sejtelmesen)

ha mellettem állsz, én és az életem
bezárulunk, csodálatosan, hirtelen,
mint mikor a virág szíve elképzeli
a gondosan mindenhová hulló havat,

e földön semmi sem hasonlít végtelen
törekenységed áramához - alkatod
tájaid színével magához kényszerít,
örök időkre szétszakítva a halált,

(én nem tudom; benned mi nyílik és mi zárul,
de valami bennem szinkronban van vele
szemednek hangja mélyebb minden rózsaszálnál)
s még az esőnek sincs ilyen piciny keze.

OGDEN NASH

ISABEL KALANDJAI

Isabel meglátott egy szörnyű nagy vadkant,
Isabel, Isabel, még csak meg se mukkant.
A vadkan éhes volt, éppen korgott a gyomra,
Nagy szája csattogott és tátogott a torka.
„De jó, hogy találkozom veled, Isabel,
Hogy vagy? - kérdezte - én most téged megzabel!”
Nyugodt volt Isabel, s látszott, hogy boldog:
Nem is sóhajtott, nem is sikoltott,
Megmosta kezét s máris, pattanva, mint a lapda,
Isabel a vadkant hamm! gondosan bekapta.

Éj volt, sötét, mint a kéményseprő torka,
S Isabellel jött szemközt egy vén boszorka.
Az arca gonosz volt, csupa zsémb, csupa ránc volt,
Elfonnyadt szájában egy mű-műfogsor táncolt.
Mint pléhdobozban vas - csörgött benne a hang:
„Csúf béka leszel most, utálatos varangy!”
Nyugodt volt Isabel, s látszott, hogy boldog:
Nem is sóhajtott, nem is sikoltott,
Csak halkan köhhentett, mint ki beteget ápol -
S varangyosbéka lett a zsémbes vén banyából.

Isabel rábukkant egy óriáslányra,
Isabel ment tovább, ment, még csak meg sem állva.
Ó, milyen ronda volt, szőr-mók a talpa-nyelve -
Egy szeme volt, azt is orra helyett viselte.
„Jaj, de jó - így szólt - hogy találkoztál velem;
Csontod összetöröm, s így lesz majd kenyerem!”
Nyugodt volt Isabel, s látszott, hogy boldog,
Nem is sóhajtott, nem is sikoltott.
„A füled épp jó lesz cicámnak valami levesbe,” -
Mondta - s az óriás fejét gondosan lenyeste.

Isabel beteg lett, s jött hozzá egy doktor,
Ki régóta szenvedett már mindenféle sokktól.
„Tulajdonképp már csak a vizsgálat van hátra,
De mégse vizsgálak meg, mert hátha nátha?
Mégis jó talán, hogy találkoztam veled,
Keverek néhány port és te meg lenyeled!”
Nyugodt volt Isabel, s látszott, hogy boldog,
Nem is sóhajtott, nem is sikoltott,
Összekevert szépen hatot-hetet a porokból,
S mindenféle sokktól legott meggyógyult a doktor!

JAMES WELDON JOHNSON

NÉGER PRÉDIKÁCIÓ A TEREMTÉSRŐL

És kilépett Isten az Ürbe,
és nézett erre, és nézett arra és mondá:
*„Olyan egyedül vagyok -
teremtek magamnak egy világot!”*

S ameddig csak elláthatott az Isten szeme:
sötétség lebegett mindenütt,
feketébb, mint ezer éjfél
lent, a ciprusos ingoványon.

És akkor elmosolyodott Isten,
és derengeni kezdett a fény,
és az egyik oldalon felgöngyölödött a sötét,
és a másik oldalon ott állt ragyogva a fény.
És mondá Isten: *„Igy akartam”*.

És akkor lehajolt Isten és kezébe vette a fényt,
és formálta, görgette tenyerében,
amíg meg nem született belőle a nap
s a lángsugarú napot fellökte az égre.
Maradt elég fény, nem pocskolta el mindet a napra,
ragyogó golyó lett belőle Isten tenyerén
s a sötétbe hajítván
az éj felékesedett a csillagokkal, meg a holddal.
És akkor a fény, a sötét íve közé
dobta a világot
és mondá Isten: *„Igy akartam!”*

És akkor az Isten alászállt,
és ott volt a nap Jobb keze mellett,
és a hold meg a Balján,
Feje körül a csillagok összeterelt serege
és Lába a földön nyugodott.
És Isten elindult és amerre megindult,
lépte alatt belapultak a völgyek,
s a hegyek fölmagasodtak.

És akkor körülnézve megállt és látta
a föld hogy meleg és pusztá, kopár.
És akkor Isten a világ peremére kilépve
kiköpte a hét tengereket;
megrebbent a Szeme, fellobbantva a villám tüzeit
összeütötte kezét s a mennydörgés tovagörgött,
vizek árja szakadt le a földre,
hűsítő vizek árja.

És akkor a zöld fű ezre kisarjadt,
sok kicsi rózsaszínű virág bimbója kifeslett,

a fenyőfa az ujját felbőkte az égre,
a tölgyfa kitárta a karját,
tavak kuporodtak a Föld sok homorú üregébe,
a tengerbe folyók iramodtak,
és Isten elmosolyogta magát
s fölragyogott a szivárvány
és Válla köré göndörödött.

És akkor Isten fölemelte a Karját, Keze a tengerek
fölött lebegett, amerre a föld kiterült
és mondá: „*Sokasodjatok egyre!*”
És gyorsabban, ahogy lehanyatlott a Keze,
halak és rovarok,
vadak és madarak,
lepték a folyókat el, meg a tengereket,
tele lettek az erdők velük és a rengetegek,
szárnyuk hasogatta a kék levegőt,
és mondá Isten: „*Így akartam!*”

És akkor Isten elindult
és megnézte mindazt,
amit alkotott.
Megnézte a napját,
és megnézte a holdját
és megnézte pici csillagait
és megnézte a világot
minden élőlényével egyetemben,
és mondá Isten: „*Még mindig egyedül vagyok.*”

És akkor Isten egy domb oldalába leült,
hogy magába merüljön,
széles, mélyvizű folyó csörgedezett el előtte,
s Tenyerébe temetve Fejét,
Isten egyre-egyre tünődött,
amíg kieszelte: „*Teremtek magamnak egy embert!*”

A folyó medréből
Isten egy marék agyagot kimerített,
s a folyó mellett,
a fövényre letérdelt,
és ott a hatalmas Mindenható Isten,
ki lángralobbantva a napot kitűzte az égre -
ki az éj legmesszibb sarkába kilökte a csillagokat -
ki Tenyere mélyedéseiben gyúrta a Földet, -
a roppant hatalmú Isten,
- ahogy egy néger anyácska babája fölé hajol - épp úgy,
a homokba letérdelt,
egy kis agyagdarabot gyúrt-gyömöszölt, egészen
addig, amíg föl nem vette az Arca alakját,
és akkor belefűtta az élet lehelletét az agyagba
és az ember lelket, testet, életet öltött.
Ámen. Ámen.

LANGSTON HUGHES

ÚTÉPÍTŐK FLORIDÁBAN

Utat építettem,
hogy az autók
tovaszálljanak rajta.

Utat építettem
a törpe pálmák sűrű bozótjai közt,
hogy a civilizáció meg a fény
tovagördüljenek rajta.

Utat építettem,
hogy a gazdag fehér öregek
tovaszáguldjanak rajta, nagy kocsiikban
s itt hagyjanak állni a szélén.

Ó, pedig
az út valamennyiünkért van!
Fehér emberek hajtanak el előttem
és néznem kell, ahogy hajtanak.
Még sohase láttam senkit
ilyen remekül hajtani eddig.
Hallod-e pajtás?
Nézz ide rám csak!
Mert Én építettem az utat!

FOLYÓKRÓL BESZÉL EGY NÉGER

Ismertem folyókat:
régiek voltak, mint a világ, s öregebbek,
mint az ereken az emberi vér áradata.

És mély lett a lelkem, mint a folyók.

Fürödtem az Eufrátesz vizében, mikor még fiatalok voltak a hajnalok.
Kunyhómat a Kongó partján emeltem s álomba zsongattak habjai.
A Nílus felett messze néztem, míg köveket cipeltem a piramisokhoz.

Hallottam a Mississippi dalát, amikor Abe
Lincoln New-Orleánsba hajózott s láttam,
ahogy iszapos öble aranyként csillogott a napban.

Ismertem folyókat,
ösi, feketén hömpölygő folyókat.
És mély lett a lelkem, mint a folyók.

ÉN IS...

Én is Amerikáról dalolok.

A fekete bőrű fivér.
Ha jönnek a vendégek,
a konyhába küldenek ki enni,
de én csak kacagok,
jó nagyokat falok,
s csak erősebb leszek.

Holnap, holnap már
az asztalnál fogok ülni,
ha jönnek a vendégek.
Senkisem mondhatja
nekem
akkor:
„Egyél csak a konyhán!”

Bizony akkor
láthatják, mennyire szép vagyok én is,
előnti őket a szégyen, -
Hiszen Amerika vagyok én is.

SÁRGARÉZ KÖPŐCSÉSZÉK

Tisztítsd a köpőcsészét, öregem,
Detroit,
Chicago,
Atlantic City,
Palm Beach.

Tisztítsd a köpőcsészét.
A gőz a szálló konyháiban
a füst a szálló előszobáiban
a nyál a szálló köpőcsészéiben:
része az életemnek.

Úgy ám, öregem!

Öt centes,

tíz centes,

egy dollár,

két dollár egy napra.

Úgy ám, öregem!

öt centes,

tíz centes,

egy dollár,

két dollár:

végig cipőt a gyerekednek.

A házbért is ez adja.

S vasárnap a papra.

Ó, istenem!

Gyerekek, asszonyok,

a vasárnap s a papja,
centekkel, dollárral
egybefolyt keverék:
a házbért is ez adja.

Úgy ám, öregem!
Istennek tetsző egy ragyogó rézedény.
Úgy ragyog a kipucolt sárgaréz,
mint a cintányér Dávid király táncosai kezében,
mint Salamon arany-kelyhei.

Úgy ám, öregem!
Egy tiszta köpöcsészét az Istennek.
Egy ragyogó tiszta, remekül kipucolt köpöcsészét:
áldozatul ezt felajánlom:
Jöjj, hát - öregem!

NÉGER VAGYOK

Néger vagyok:
fekete, akárcsak az éji sötét,
fekete, mint az őserdő mélyei Afrikámban.

Voltam rabszolga:
lépcsőket mostam Cézár parancsára
s Washington csizmáit is én pucoltam.

Voltam munkás:
a piramisok kezeim alól szöktek a magasba,
a Woolwort építkezéseknél én kevertem a maltert.

Voltam énekes:
Afrika messzi földjeiről Georgiába
áthoztam bánatát dalainknak.
S az én kezeim között született meg a dzsessz is.

Voltam áldozat:
Kongóban megcsonkítottak a belgák
s most Texasban üldöz a lincselés örülete.

Néger vagyok:
fekete, akárcsak az éji sötét -
fekete, mint az őserdő mélyei Afrikámban.

A MI HAZÁNK

Napfényes hazára vágytunk,
pompás, napcsókolta földre,
hol jószagú folyók hömpölyögnek és
hol rózsás, arany-szín keszkenő
a szürkület -
nem erre a földre,
hol az élet vacogtatón hideg.

Fákkal teli hazára vágytunk,
sűrű, magas fák dzsungelébe,
melyek meghajolnak a fecsegő papagályok alatt,
- mily tündöklők, akár a nap! -
nem erre a földre, hol oly szürkék a madarak.

Ó, mi boldog, örömteli földre vágytunk,
hol szerethetünk, kacaghatunk, énekelhetünk -
nem, nem erre a földre, hol mindez tilos nekünk...

FELISMERÉS

Oly egyszerű szeretnék lenni megint,
mint a föld,
az eső,
egyszerű, mocsoktalan;
ó, bár sohase ismertelek volna meg
sötét Harlem,
ó, bár idegen volna nekem
jókedved harsány nevetése,
gyötrő kínjaidnak
sósízű könnyzuhatagja.
Légy irgalmas hozzám,
irdatlan nagy, feneketlen város:
engedd, hogy elfelejtselek.
Nem akarok többé soha, soha
visszatérni kőbörtöneidbe.

NÉGER BÁNAT

Éjszínű volt valaha a bőröm
és jöttek a fehér emberek.
Fekete volt valaha a bőröm
és jöttek a fehér emberek.

Kiűztek az erdő mélyeiből
a dzsungelből kicipeltek -
nem voltak többé enyéme a fák,
s az ezüst holdat is elveszítettem.

Megfogtak és bezártak
a civilizáció cirkuszába -
sok-sok összeterelttel együtt
raboskodom most a civilizáció cirkuszában.

KENOSZE OTA

PÁR SZÁL TÉSZTÁT FALHATSZ...

Pár szál tésztát falhatsz a pincelyuknál -
holnapig érd be ennyivel, gyomor.
Előbb-utóbb úgyis megfulladunk már
a kiadagolt rothadt krumplitól.

Dolgozni kellene. Családod éhes.
- Munka nincs, hasztalan hajtod magad:
ma sem találtál, - pedig lassan éj lesz.
Szívünk fáj és nő bennünk a harag.

Egy olcsó könyv, még az se jut nekünk itt,
ha hozzá is jutsz, menten szétszakad:
hiába olvasod lassan, betűnkint -
mint az életed, rongy lesz és cafat.

A villanyod kikapcsolták a télen,
rossz bálnazsír-mécses pislog vakon.
Akár a holtak, hallgatunk keményen,
de kezünk ökölbe szorul a vackokon.

A KÖTET CÉLKITŰZÉSEIRŐL

Műfordítani a magyar irodalomban immár nemcsak hagyomány, de egyenesen kötelesség, annyi nagymúltú mester után. Kötelessége minden újabb nemzedéknek, hogy távoli tájakról, képzeletbeli utazásairól hírt adjon azoknak, akiknek nincs módjukban ezeket az utakat maguknak megtenniök.

A magyar műfordítási irodalom fő irányai a múltban a francia, német, angol nyelvterületek voltak. Az olasz és spanyol tájak felé jóval kevesebb utas akadt, már ezek is szinte egzotikus területeknek számítottak, nem szólva a török, a skandináv, a szovjet, a lengyel, a cseh és az egyéb irodalmakról.

Egy műfordítás kötet egésze többet kell jelentsen, mint egy-egy sikerült műfordítást. Többet kell hogy jelentsen az előzőekhez viszonyítva, ha nem is eredményeiben - ezt nem a műfordító hivatása eldönteni -, de szándékaiban. Minden költő- és műfordító-nemzedék részben az előző híradások óta beállott hiányosságokat igyekszik pótolni. A műfordítók általában - eddigi megfigyelésem szerint legalábbis - nem fordítanak náluk évjáratban fiatalabb költőket, vagy csak elvétve, éppen ezért Babits, Kosztolányi, Tóth Árpád, Szabó Lőrinc vállalkozásai óta majdnem ötven év hiányosság van - mindenki inkább a régmúlt vagy a korukat közvetlenül megelőző korszakokat tolmácsolta, a már irodalomtörténetivé kristályosodott költőket.

Új utazásokra, jelenkori felfedező körutakra egy-egy újabb műfordító nemigen vállalkozott. Pedig rendkívül érdekes feladat egy költő számára, hogy az ismeretlenül maradt, fehér területeket megpróbálja betérképezni. Gyűjteményem főcélja az, hogy - amennyire egy ilyen kisebb terjedelmű vállalkozás keretei megengedik - módszeresen próbáljam ezt a betérképezést elvégezni. Arra törekedtem, hogy minél több kortárs költőt mutassak be az eddig méltatlanul elhanyagolt nemzetek irodalmából. A verseket igyekeztem úgy összeválogatni, hogy lehetőleg a különféle irodalmi törekvésekről is tájékoztassanak egyben. Sok mindent fordítottam, sokféle néptől, hogy legalább valamelyes körképet adhassak a modern költészetről. Arra is törekedtem, hogy túlnyomó többségben olyan költőket mutassak be, akik eddig nem, vagy nem jelentőségükhöz mérten szerepeltek magyar gyűjteményekben.

A *Modern Orfeusz* nem a XX. századot valóban átfogó költői antológia - ha valaki annak tekintené, sok hiányolni és kifogásolni valót találhatna benne -, csupán huszadik századi költőkből készült műfordításaim válogatott gyűjteménye. Ez magyarázza, hogy arányaiban se mindig egyenletes, hogy általánosan elismert költőktől esetleg kevesebbet mutat be, mint a nálunk jóformán ismeretlenekből. Minden műfordító élt ezzel a szabadsággal a múltban és él a jelenben is; egyik érdeklődését ez a költő keltette fel inkább, a másikat amaz - az egyikkel volt alkalma behatóbban foglalkozni, a másikkal nem.

Egy valóban átfogó, minden nép költészetét arányosan bemutató XX. századi világirodalmi antológiához jó néhány tucatnyi vaskos kötetre volna szükség, az egész magyar műfordítói gárda bevonásával. A *Modern Orfeusz* csupán annyit ad, amennyit egyetlen műfordító érdeklődése felmarkolhat a XX. század roppant arányú költészetéből - 300 oldalon.

Egy műfordítói életmű is csupán a halállal záródik le. Kalandozásaimat szeretném tovább folytatni keresztül-kasul a XX. századi költészet ismeretlen tájain továbbra is; az itt mutatkozó aránytalanságok természetszerűen kijavítódnának a következő kötetekben.

Könyvek sokaságát lehetne összeállítani a régi magyar mesterek és kitűnő kortársak műfordításáról vallott nézeteiről. Ezeket most nem szándékozom megismételni, sem vitába szállni velük. Úgyszólván valamennyit ismerem, sokat magamévá tettem közülük, sok befolyásolta a

saját nézeteim kialakulását, sokkal ma sem értek egyet, de szinte valamennyi hatott egyéni felfogásom kibontakozására.

A legjobban azokat a nézeteket tettem magamévá, hogy a versnek magyarul kell hatnia, hogy a műfordítónak az idegen versről támadt élményét magyarul kell közvetítenie olyasvalakiknek, akik nem tudnak idegen nyelveken. Tehát a műfordítónak minden erejét latba kell vetnie, hogy minél tökéletesebben, minél nagyobb elhithető erővel szólaltassa meg őket magyarul, hogy szinte magyar versek legyenek az idegen versekből - mert csak így érheti el célját, csak így van értelme fáradozásainak.

Még csak annyit szeretnék hozzátenni, hogy a költők többségükben a múltban sem voltak univerzális nyelvzsenuk, és a jelenben sem azok. Tudták és tudják egy-egy nyelv alaptörvényeit, tudnak egy bizonyos szókincset, melyhez fáradságos munkával hozzákeresik a többit, és előbb-utóbb megfejtik a verset - nemegyszer barátaik nagyobb nyelvtudását segítségül kérve. Körülbelül ezt hozhatom fel a magam mentségére én is.

Az életrajzi adatoknak csupán tájékoztató jellegük van. Az értékelések az általánosan kialakult véleményeket tükrözik.

A központosítás, a sorok nagy- vagy kisbetűvel való kezdése általában az eredeti verseket követi, olykor azonban, az érthetőség kedvéért, eltértem ettől, nem tekintettem merev, áthághatatlan szabálynak - annál is inkább, mert többnyire költők sem következetesek, még egy könyvön belül sem, alkalmazásukat illetően.

ÉLETRAJZI ADATOK

ALBERTI, RAFAEL. Spanyol költő. (1902 - Puerto de Santa Maria.) Festőnek indult, de 1922-ben megjelent első verseskötetéért a Nemzeti Irodalmi díjjal tüntették ki. A spanyol polgárháborúban fontos szerepet töltött be a köztársaságiak oldalán, ezért menekülnie kellett hazájából. Kezdetben Párizsban tartózkodott, majd Argentínában kapott menedékjogot, s azóta Buenos Airesben él.

ALONSO, DAMASO. Spanyol költő. (1898 - Madrid.) A filozófia és irodalomtudományok doktora. Lektor és egyetemi tanár volt különböző egyetemeken (Berlin, London, Párizs, New-York), jelenleg Madridban él.

ALTOLAGUIRRE, MANUEL. Spanyol költő. (1905-1959 - Malaga.) Felesége, Concha Mendez, ismert költőnő. A spanyol polgárháború után emigrált.

APOLLINAIRE, GUILLAUME. (Családi nevén Kostrowitzky.) (1880-1918 - Párizs). Ifjúkorában végigcsavarogta Európát. Egy évig Németországban nevelősködött. A modern francia irodalom úttörő jelentőségű költője. 1914-ben önként jelentkezett frontszolgálatra. 1916-ban súlyosan megsebesült. A háború végén kitört spanyolnátha-járványt nem tudta legyőzni legyöngült szervezete. A fegyverszünet napján temették el.

ASZEJEV, NYIKOLAJ. Szovjet költő. (1899 - Lvov.) A moszkvai kereskedelmi akadémiát végezte el, s egy időben az egyetemen nyelvészettel is foglalkozott. Majakovszkij barátja és harcostársa volt irodalmi küzdelmeiben; hatása ki is mutatható művein. Népszerűsége a 30-as években bontakozott ki igazán, főleg az ifjúság körében. Legjelentősebb alkotása *Majakovszkij* c. elbeszélő-költeménye, mely egyben az utóbbi évtizedek szovjet irodalmának egyik legnépszerűbb olvasmánya.

AUDEN, WYSTAN HUGH. Angol költő. (1907 - York.) Oxfordban végzett. 1930-35 között Malvernben tanított, majd egy filmvállalatnál működött mint dramaturg. 1939-ben az Egyesült Államokba költözött, felvette az amerikai állampolgárságot, és azóta ott él. Több amerikai egyetemen volt tanár.

BARKER, GEORGE. Angol költő. (1913 - Essex.) A háború kitörése előtt rövid ideig az angol irodalom tanára volt Japánban. Első versei húszéves korában jelentek meg. Összes verseit 1958-ban adták ki.

BERNIER, ARMAND. Belga költő. (1902 - Braine-l'Alleid.) Nemcsak költő, meseíró és irodalmi kritikus is.

BENN, GOTTFRIED. Német költő. (1886-1957.) Orvosi diplomát szerzett. Hatása rendkívül nagy a fiatal nyugati költőkre.

BLOK, ALEXANDR. Szovjet költő. (1880 - Pétervár - 1921 - Leningrád.) Gimnáziumi tanulmányai után a pétervári egyetem jogi karára iratkozott be, de később történelem-filozófiaszakra ment át, melyet 1906-ban fejezett be. Az Októberi Forradalom után a Népművelési Népbiztosság színházi osztályán dolgozott, majd a *Világirodalom* c. folyóirat szerkesztőségében. 1919-től haláláig a leningrádi Nagy Drámai Színház igazgató-főrendezője volt. Legnagyobb hatású műve a magyarul is jól ismert *Tizenkettő* c. mesteri poémája, melyet a forradalom dicsőítésére írt, azonban új témájú, rendkívül szuggesztív hatású lírai költeményei is nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy világszerte a XX. század egyik legjelentősebb költőjének tartsák.

BRECHT, BERTOLT. Német költő. (1898-1954.) Számos darabját nagy sikerrel játszáknálunk is. A fasizmus uralomra jutása után emigrált. A német szocialista irodalom kiemelkedő költője, dráma- és prózaírója.

BRJUSZOV, VALERIJ. Szovjet költő. (1873 - Moszkva - 1924 - Moszkva.) Tanulmányait a moszkvai egyetem történelmi, filológiai fakultásán végezte. Utána különböző folyóiratok szerkesztője volt. Az Októberi Forradalom után a Népművelési Népbiztosság Állami Tudományos Tanácsában dolgozik, és a versírás technikáját adja elő a fiatal költőknek. Ő alapította meg a később róla elnevezett Szépirodalmi Főiskolát. Nemcsak mint költő volt jelentős, hanem mint regényíró, történész és irodalomtudós is. Lefordította Vergilius *Aeneis*-ét és Goethe *Faust*-ját. Válogatott költeményei 1959-ben magyarul is megjelentek.

BUNYIN, IVÁN. Orosz költő. (1870 - Voronyezs - 1953 - Párizs.) Egy ideig Poltavában volt könyvtáros. Költőnek indult, de mint prózaíró aratta igazi sikereit. Turgenyev egyenes folytatójának tartják, a széthulló cári világnak egyik legtokéletesebb ábrázolója. Gorkij szerint költészete és művészete - minden ellentmondásossága ellenére is - a XX. századi orosz irodalom egyik legnagyobb teljesítménye. 1933-ban Nobel-díjjal tüntették ki. Összes versei 1956-ban jelentek meg a Szovjetunióban.

CENDRARS, BLAISE. Francia költő. (1887 - Párizs.) Ifjúkora óta bekalandozta az egész világot - volt újságíró, riporter, katona. Első verseskönyve Moszkvában jelent meg 1909-ben. Óriási élményanyagát önéletrajzszerű regényekben dolgozta fel. Első versei nagy hatással voltak Apollinaire-re is. Tevékeny résztvevője volt az ellenállási mozgalomnak.

CERNUDA, LUIS. Spanyol költő. (1902 - Sevilla.) Sokáig spanyol lektor volt különféle külföldi egyetemeken (Toulouse, Glasgow, Cambridge), majd egyetemi tanár lett Londonban. A spanyol polgárháború óta emigrációban él.

CROS, CHARLES. Francia költő. (1842-1888.) Ő volt a fonográf és a színes fényképezés felfalálója. Versei egy időben rendkívül népszerűek voltak a francia kabarékban. Nagy nyomorban halt meg. Paul Verlaine írt róla tanulmányt az *Átkozott költők*ben. Tulajdonképpen csak a húszas években fedezték fel ismét, azóta egyre nő költői híre és hatása.

CUMMINGS, EDWARD ESTLIN. Amerikai költő. (1896-.) Az Egyesült Államok-beli Cambridge-ben született. Festő, költő. Hazájában sokra értékelik eredeti, furcsa költészetét.

DÄUBLER, THEODOR. Német költő. (1876 - Triest - 1934.) Életét nagyrészt külföldön töltötte - Egyiptomban, Nubiában, Palesztínában, Szíriában, Törökországban és Romániában. Főműve a *Nordlicht* című, hatalmas méretű, szertelen eposza.

DARÍO, RUBEN. Nicaraguai spanyol költő. (Eredeti nevén Félix Rabén Garcia y Sarmiento.) (1867 - Nicaragua - 1916.) Tizenhárom éves volt, amikor megjelentek első versei. Rövid idő múlva már az összes jelentős dél-amerikai spanyol nyelvű lap munkatársa. 1892-től sokat utazik. Párizsban, Madridban, Mexikóban, New Yorkban élt. Budapesten is járt. Ruben Darío a modern spanyol költészet első nagy alakja, hatása mindmáig rendkívül nagy a spanyol nyelvű irodalmakra.

DAY LEWIS, CECIL. Angol költő. (1904 - Írország.) Oxfordban végzett. 1927-ben Audennel együtt *Oxford Poetry* címen költői folyóiratot adott ki. Oxfordban, Helensburgban és Cheltenhamban tanított. Több regényt, rádiódramát írt, kritikai munkássága is jelentős.

DIEGO, GERARDO. Spanyol költő. (1896 - Santander.) A filozófia és bölcsészet doktora, egyetemi tanár. Sokat utazott. Két nagyhatású antológia szerzője - egyiket a spanyol arany század sokáig elfelejtett és mellőzött költőóriásának, Gongorának és körének szentelte, a másikat a modern spanyol költészetnek. Költészete sokban rokon Vicente Huidobroéval.

DIOP, BIRAGO. Szenegáli francia-néger költő. (1906 - Dakar.) Sokra becsülik meséit is, mely a szenegáli négerok lelkivilágát fejezi ki. Színes képzeletüket híven megörökíti sajátos, ritmusos prózájában.

DOWSON, ERNEST. Angol költő. (1867 - Belmont Hill - 1900.) Rövid élete nagy részét Párizsban, Normandiában és a Riviérán töltötte. Tüdőbajban halt meg.

DRAINÁC, RADE. Jugoszláv (szerb) költő. (Eredeti neve: Jovanović Radojko.) (1898 - Blace - 1943 - Belgrád.) 1920-ban jelent meg első verseskönyve. Sokat utazott, sokáig élt Párizsban is. A modern francia költészet hatása erősen meglátszik versein.

DZSUMALI, NEDZSATI. Török költő. (1920 körül született.) Orhan Veli után a fiatal költőnemzedék egyik jelentős egyénisége.

ELIOT, THOMAS STEARNS. Amerikai-angol költő. (1888 - New-England, Egyesült Államok.) Tanulmányait a Harvard-egyetemen kezdte, majd Oxfordban és a Sorbonne-on tanult. 1915-ben Angliában telepedett le, 1927-ben megkapta az angol állampolgárságot. Számtalan egyetem díszdoktora, megkapta az Irodalmi Nobel-díjat is. Rendkívül jelentős drámaírói és esszéírói működése is. A legnagyobb hatású jelenkori angolnyelvű lírikus.

EKELÖF, GUNNAR. Svéd költő. (1907 - Stockholm.) Kezdetben a modern francia költők befolyásolták költészetét, később a 20-30-as években kialakította egyéni stílusát.

GARCÍA LORCA, FEDERICO. Spanyol költő. (1899-1936 - Fuentevaqueros, Granada mellett.) Egyetemi tanulmányai után (Madrid) New Yorkban és Kubában töltött hosszabb időt. A spanyol polgárháborúban, 1936. augusztus 19-én, hajnalban, Viznarban kivégezték a francoisták. Hatása világszerte óriási. Őt tartják az új spanyol irodalom legnagyobb, legeredetibb tehetségének. Darabjai nálunk is rendkívül népszerűek.

GEORGE, STEFAN. Német költő. (1868-1933.) Francia eredetű családból származott. Sokat utazott ifjúságában (Anglia, Svájc, Olaszország, Franciaország). Később Münchenben telepedett le, és csak tanítványaival érintkezett. Rendkívül nagy a nyelv- és témaújító szerepe a német költészetben. Verseskönyvei egyéni írását utánzó különleges, nyomtatott betűkkel jelentek meg. Shakespeare szonett-, Dante- és Baudelaire-fordításai is jelentősek.

GILLIAMS, MAURICE. Flamand költő. (1900.) Líráján Georg Trakl hatása érezhető, tőle tanult a legtöbbet, azonban egyéni hangja miatt nem lehet epigonizmussal vádolni.

GOLL, IVAN. Francia és német költő. (1891 - Saint-Dié - 1950 - Párizs.) Édesapja elzászi volt, anyja francia. Jogot végzett Strassburgban, majd Berlinbe költözött, ahol németül írt. 1916-ban megnősült, és számos művét feleségével, Claire Goll-lal együtt írta. 1939-ben New Yorkba emigrált, és csak 1947-ben tért vissza Franciaországba. Közben angolul is írt. Hosszú évekig betegeskedett, fehérvérűségben halt meg.

GOVONI, CORRADO. Olasz költő. (1884 - Tamara - Ferrara közelében.) Parasztszülőktől származik, hosszú ideig ő is földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozott. Később Rómába költözött. Ma Olaszország egyik vezető költője, aki mint regényíró és drámaíró is jelentős. Munkásságáért számos irodalmi díjjal tüntették ki. A *Partizán halála* c. verse az olasz ellenállási költészet egyik gyöngyszeme.

GUILLÉN, JORGE. Spanyol költő. (1893 - Valladolid.) A filozófia és irodalomtudományok doktora lett 1924-ben. 1909 és 1911 között Svájcban élt. 1917-23-ig a spanyol nyelv lektora volt a Sorbonne-on. 1929-31-ig Oxfordban adott elő. A spanyol köztársaság bukása után emigrált. Költészetének kibontakozására Mallarmé és Valéry volt a legnagyobb hatással.

HALAS, FRANTIŠEK. Cseh költő. (1901 - Brno - 1949.) Munkás volt, majd tisztviselő, lektor és folyóirat-szerkesztő. Versein erősen érződik a modern francia líra hatása. A két világháború közötti cseh líra egyik vezető egyénisége.

HAUSHOFER, ALBRECHT. Német költő. (1903-1945 - München.) Sokat utazott. Részt vett az 1944-es Hitler elleni összeesküvésben - 1945. április 23-án kivégezték. Hagyatékából valók börtön-szonettjei (*Moabiter Sonette*).

HESSE, HERMANN. Német költő, (1877 - Calw - 1956.) Teológusnak készült, majd könyvkereskedő lett, és csak aztán kezdett írni. Körülutazta a világot. Számos regénye, naplója, elbeszélés- és tanulmánykötete jelent meg. 1923-ban svájci állampolgár lett. A második világháború után Goethe-díjjal tüntették ki - megkapta az Irodalmi Nobel-díjat is.

HOFMANNSTAHL, HUGO VON. Ausztriai német költő. (1874-1929.) Bécsben élt. Stefan George köréből indult el, alig néhány verset írt. Számos könyvdrámája jelent meg (*Tizian halála, A balga és a halál. Akárki*) és több antik drámát költött át (*Elektra, Ödipusz*). Híresek operalibrettói is, melyekhez Richárd Strauss szerzett zenét (*Salome*).

HUIDOBRO, VICENTE. Chilei spanyol költő. (1893-1948.) Életének jelentős részét Párizsban töltötte, itt számos francia nyelven írt verseskötete is megjelent. Creacionismo elnevezésű esztétikai elmélete nagyhatású volt az újabb spanyol költészetre, különösen Gerardo Diegóra.

HUGHES, LANGSTON. Amerikai néger költő. (1902 - Joplin.) Mint matróz áthajózott Európába, bejárta gyalog Franciaországot, Olasz- és Spanyolországot. Visszatérve hazájába, tányérmosogató lett, míg fel nem fedezték költői tehetségét.

IWASZKIEWICZ, JAROSLAW. Lengyel költő. (1894.) Gyerekkorát és ifjúságát Ukrajnában töltötte. Kijevben végezte el a jogot, és itt jelentek meg első versei is, csak ezután tért haza Lengyelországba. Plasztikus tájképei, hangulatos szerelmi versei a lehető legegyszerűbbek. Híres Chopin-életrajzregénye magyarul is megjelent. Jelenleg a *Wórczość* című folyóirat főszerkesztője.

JACOB, MAX. Francia költő. (1876-1944.) Apollinaire és Picasso barátja volt. Verseken kívül regényeket is írt. Zsidó származása miatt a németek elhurcolták. A drancy-i deportáltak táborában halt meg.

JESZENYIN, SZERGEJ. Szovjet költő. (1895 - Konsztantyinov - 1925 - Moszkva.) Szeretett volna tanító lenni, de anyagi eszközök hiányában e tervét nem tudta megvalósítani. 1912-ben Moszkvába ment, és a fiatal népi írók körébe sodródott. Itt került kapcsolatba a munkásmozgalommal is. Egy ideig nyomdai korrektor, majd A Nép Barátja c. rövid életű lap szerkesztőségében dolgozik. 1915 után Péterváron élt. A költő kitörő örömmel fogadta a Nagy Októberi Szocialista Forradalmat. Meghasonlításai ellenére is, páratlan nyelvi és képalkotó-tehetségeért világszerte a XX. század egyik legnépszerűbb szovjet költője.

JIMÉNEZ, JUAN RAMÓN. Spanyol költő. (1881 - Moguer - 1958 - Porto Rico.) Tizenkilenc éves korában két verseskönyvvel jelentkezett. A polgárháború idején a köztársaságiak oldalára állt. 1939 óta önkéntes száműzetésben élt, előbb az Egyesült Államokban, majd Porto Rico szigetére költözött. 1956-ban Irodalmi Nobel-díjjal tüntették ki.

JOHNSON, JAMES WELDON. Amerikai néger költő. (1871 - Jacksonville, Florida.) A Columbia-egyetemen tanult. Hosszú éveken át Venezuelában és Nicaraguában volt az Egyesült Államok konzula. 1938-ban halt meg.

KARASU, ALI. Török költő. (1910 körül.) Néhány verse franciául is megjelent, a *Les Lettres Françaises* közölte őket.

KEYES, SIDNEY. Angol költő. (1922 - Kent - 1943 - Tobruk.) Oxfordban tanult. 1942-ben behívták katonának, és 1943-ban Afrikába ment csapatával. 1942-ben jelent meg első, 1944-ben második verseskötete, melyért a már halott költőt irodalmi díjjal tüntették ki. 1945-ben jelentek meg összes versei. Az új költői generáció legnagyobb ígérete volt.

KROLOW, KARL. Német költő. (1915 - Hannover.) Német és francia irodalomtörténeti tanulmányokkal foglalkozott. Számos verseskötete jelent meg, sokat fordított régi francia költőkből is. Nyugat-Németországban él.

LAGERKVIST, PÄR. Svéd költő. (1891.) Egyetemi tanulmányai után csak az irodalomnak élt. 1916-ban jelent meg *Aggódás* c. verseskötete. A modern svéd költői nyelv megteremtője. 1951-ben Irodalmi Nobel-díjjal tüntették ki.

LAWRENCE, DAVID HERBERT. Angol költő. (1885-1930.) Apja szénbányász volt. Működése az irodalomnak majdnem valamennyi ágára kiterjedt. Költő volt, regényíró, novellaíró, drámaíró, történész, kritikus, útleíró, régész, fordító, pszichológus, egyszemélyben. Híresek irodalmi igényű levelei is. A legnagyobb hatást mint regényíró érte el, de egyre inkább hatnak és előtérbe kerülnek sajátos költeményei is.

MACHADO Y RUIZ, ANTONIO. Spanyol költő. (1876 - Sevilla - 1939 - Collioure, Franciaország.) Gyermekkorát és ifjúságát Madridban töltötte. Tanári diplomát szerzett, és mint a francia irodalom tanára működött Soriában, Segoviában, Baezában és Madridban. 1927-től a Spanyol Akadémia tagja volt. Francóék győzelme után emigrált. Röviddel utána francia földön érte utol a halál.

MACHADO Y RUIZ, MANUEL. Spanyol költő. (1874 - Sevilla - 1947 - Madrid.) Egyetemi tanulmányai után hosszabb időt töltött Párizsban. Könyvtáros volt, újságíró, a *La Libertad* című lapot szerkesztette. A Spanyol Akadémia tagja volt. Fivérével, Antonio Machadóval, számos Lope de Vega-színarabot dolgozott át mai színpadra.

MACNEICE, LUIS. Angol költő. (1907 - Belfast.) Ír származású. Oxfordban nevelkedett. 1930-ban a birminghami egyetemen klasszika-filológiát adott elő. 1936-tól Londonban, a görög tanszéken dolgozik. Sokat utazott (Spanyolország, Izland, Egyesült Államok), 1941-től a rádió munkatársa, számos hangjátékot is írt.

MAJAKOVSZKIJ, VLAGYIMIR. Szovjet költő. (1893 - Bagdadi, Grúzia - 1930 - Moszkva.) Már gimnazista korában bekapcsolódott a forradalmi mozgalomba. Illegális tevékenységéért tizenöt éves korában elfogják, és börtönbüntetésre ítélik. Kiszabadulása után a Képzőművészeti Akadémián tanul, ekkor jelennek meg első versei, egy futurista antológiában. A Nagy Októberi Forradalom első napjától kezdve a szovjethatalom lelkes hívének vallotta magát, s tollát a forradalom szolgálatába állította. A szovjetkorszak legnagyobb és legjelentősebb költője. Magyarul is számos könyve jelent meg, így 1957-ben válogatott műveinek négy kötete.

MARTINOV, LEONYID. Szovjet költő. (1905 - Omszk.) Tisztviselőcsaládból származik. 1921-től 1928-ig Omszk és Novoszibirszk területi újságjainak munkatársa. Első kötete 1930-ban jelent meg. Számos verseskötetet és történelmi témájú elbeszélő-költeményt adott ki. Az egyik legjelentősebb szovjet műfordító, többek között Petőfit fordított oroszra, nagy sikere volt Vörösmarty: *Csongor és Tünde*-fordításának is.

MASTERS, EDGAR LEE. Amerikai költő. (1869 - Garnett - 1950.) Jogot tanult, és Chicagóban ügyvédeskedett. Legjelentősebb a *Spoon River Antology* c. verseskötete - 1914-ben jelent meg -, melyben egy kisvárosi temető halottai rövid, epigrammaszerű versekben elmondják sorsukat, életüket.

MONTALE, EUGENIO. Olasz költő. (1896 - Genova.) Szülővárosában tanult. Részt vett az első világháborúban. Újságíró és kritikus. Milánóban él. Összes műve három vékonyka versesfüzet. Az úgynevezett hermetikus költők legnagyobb alakja, Ungaretti mellett.

NASH, OGDEN. Amerikai költő. (1903 - New York.) Hányatott életet élt. Egy ideig a Harvard egyetemre járt, majd biztosítási ügynök lett, de két év alatt - ahogy írja - csak egy üzletet tudott kötni - azt is a keresztanyjával. Végül filmíró lett. Eredeti humorú, csúfolódó hangú költő.

NEUMANN, STANISLAV KOSTKA. Cseh költő. (1875-1948.) A modern cseh szocialista költészet atyja. A whitmani szabadvers legnagyobb cseh művelője. A kilencvenes években részt vett a forradalmi cseh ifjúsági mozgalomban. Ezért az osztrák hatóságok börtönbe zárták. Ott írta első verseit. Rendkívül nagy hatással volt a fiatalabb cseh költőnemzedékre.

NIJLEN, JAN VAN. Flamand költő. (1884 - Antwerpen.) Karel van de Woestijne mellett a modern flamand költészet legnagyobb alakja. Leghíresebbek mesteri tájversei. A francia kultúra nagy hatással volt rá, a francia irodalom kiváló tolmácsolója.

ORTEN, JIŘI. Cseh költő. (1919-1941.) A modern cseh líra egyik legnagyobb ígérete volt. 1941-ben egy német teherautó gázolta halálra Prágában - sárga csillaggal a mellén. Verseskötetei a német megszállás miatt különböző álnevek alatt jelentek meg. Naplóját 1958-ban adták ki - ez tartalmazza egyben összes verseit is.

OTA, KENOSZE. Japán költő. (1910.)

PALAZZESCHI, ALDO. Olasz költő. (1885 - Firenze.) Kereskedelmi iskolát végzett. Részt vett az első világháborúban - háborús emlékiratainak idején nagy feltűnést keltettek. Úgyzólván csak ifjúkorában írt verseket, életének későbbi korszakában számos kitűnő regénye jelent meg.

PRÉVERT, JACQUES. (1900 - Neuilly.) Népszerű sanzoníró, költő, filmforgatókönyv író. (*Ködös utak, Szerelmek városa*).

PRZYBOS, JULIA. Lengyel költő. (1901.) Sokat utazott, sokáig Párizsban élt. Részt vett a spanyol polgárháborúban. 1945-1951-ig a Lengyel Köztársaság svájci követe volt. Hatása nagy a fiatal költőnemzedékre. A költészet esztétikájával is behatóan foglalkozott.

QUASIMODO, SALVATORE. Olasz költő. (1901 - Siracusa, Szicília.) Mérnöknek készült, de szegénysége miatt abba kellett hagynia tanulmányait. Húszéves korában görög-latin irodalommal kezdett el foglalkozni. Milánóban a Verdi-konzervatóriumban ad elő olasz irodalmat. 1958-ban a legnagyobb olasz irodalmi díjjal tüntették ki, a Viareggio-díjjal. A Béke Világtanács tagja. Az 1959. évi Nobel-díj nyertese.

RANAIVO, FLAVIEN. Madagaszkári francia-néger költő. (1914 - Arivonimano.) Hamar megszabadult a francia kultúra hatásától, és a madagaszkári néger népi ritmusok, hangszerezések befolyásolták döntően költészetének kibontakozását.

RILKE, RAINER MARIA. Német költő. (1875-1926.) Prágában született, itt töltötte gyermekkorát. Később Münchenben, Berlinben élt. Sokat utazott, járt Olaszországban és Oroszországban is. Huzamosabb ideig Párizsban tartózkodott, ahol Rodin titkára volt. Több francia nyelvű verseskötet is kiadott. A háború kitörésekor Bécsbe, a húszas években pedig Svájcba költözött. George mellett a legnagyobb hatású modern német költő.

RIFAT, OKTAY. Török költő. (1914.) Orhan Veli barátja és harcostársa.

ROUMAIN, JACQUES. Haitii francia-néger költő. (1907 - Port-au Prince - 1944.) Húszéves korában Európába került. Svájcban, Angliában, Franciaországban és Spanyolországban élt. Prózát is írt, lelkes harcosa a faji egyenlőség gondolatának.

SABA, UMBERTO. Olasz költő. (1883 - Trieszt - 1958.) Kereskedelmi iskolát végzett, majd könyvkereskedő lett. Egy ideig kisebb kiadványai is voltak. A fasizmus idején üldözni kezdték származása miatt. 1953-ban a római egyetem díszdoktorává avatta - ami eddig még nem fordult elő olasz költővel.

SALINAS, PEDRO. Spanyol költő. (1892 - Madrid - 1951 - Boston.) Filozófiából és irodalomtudományból doktorátust szerzett. Seville-ben volt egyetemi tanár, majd Cambridge-ben és a Spanyol Köztársaság bukása után különféle amerikai egyetemeken. Egész Európát és mindkét Amerikát beutazta. Jelentős tanulmányíró, kritikus és színpadi szerző is.

SASSOON, SIGFRIED. Angol költő. (1886.) Cambridge-ben végzett. Végigharcolta az első világháborút. Háborúellenes verseinek nagy hatása volt. Később főleg regényeket írt, félig-meddig önéletrajzokat.

SEIFERT, JAROSLAV. Cseh költő. (1901.) A fiatalon elhunyt Jiří Wolker barátja volt. A legnépszerűbb élő cseh költők közé tartozik. Verseskönyvei több tízezer példányban fogynak el.

SÉDAR-SENGHOR, LÉOPOLD. Szenegáli francia-néger költő. (1906 - Joal-la-Portugaise.) Dakarban kezdte tanulmányait, majd Párizsban, a Sorbonne-on folytatta. Az afrikai néger nyelvek és kultúrák tanára. A legnagyobb hatású francia-néger költő.

SILVA, JOSÉ ASUNCIÓN. Kolumbiai spanyol költő. (1865 - Bogota - 1896.) 1884-ben hosszabb tanulmányútra átjött Európába - Párizsban, Svájcban, Angliában élt. 1895-ben hajótörést szenvedett -, úgyszólván összes művei a tengerbe veszttek. Törékeny idegrendszere nem bírta elviselni élete számos megpróbáltatását, és önkezével vetett véget életének.

SITWELL, EDITH. Angol költő. (1887 - Scarborough.) 1914-ben Londonba költözött, azóta ott él. Számos verseskötetén kívül történeti tanulmányokkal foglalkozott. Egyik legismertebb könyvét Alexander Pope-ról írta.

SITWELL, OSBERT. Angol költő. (1892 - London.) Edith és Sacheverell Sitwell testvére. Etonban nevelkedett - az első világháborút végigharcolta a francia fronton. Azóta az irodalomnak él. Híres több kötetes önéletrajzi ciklusa.

SITWELL, SACHEVERELL. Angol költő. (1897 - Scarborough.) Etonban és Oxfordban végzett. Néhány jelentős zenei életrajzot is írt: Mozartól és Lisztől.

SOVA, ANTONIN. Cseh költő. (1864-1928.) Több évi nyomorgás után Prágában kapott könyvtárosi állást. A kilencvenes évek cseh irodalmának egyik vezető képviselője. Legkiválóbbak impresszionista tájversei.

SOUPAULT, PHILIPPE. Francia költő. (1897 - Chaville.) Rendkívül sokat utazott, úgyszólván az egész világot bejárta. Színházzal, filmmel, rádióval egyaránt foglalkozott, ő fedezte fel a húszas években Lautréamont rég elfeledett könyvét, a *Chant de Maldorort*, amit újra kiadott, és amely döntően befolyásolta a húszas évek irodalmát.

SPENDER, STEPHEN. Angol költő. (1909-.) Egyetemi tanulmányait Oxfordban végezte, ahol Audennek és MacNeice-nek volt kollégiumi társa. A spanyol polgárháborúban élénk propagandamunkát fejtett ki a köztársaságiak oldalán. Számos verseskötetén kívül novellákat és regényeket is írt, jelentős kritikai munkássága is.

STEVENS, WALLACE. Amerikai költő. (1879 - Pennsylvania - 1955.) A Harvard egyetemen tanult - jogot végzett. A legeredetibb modern amerikai költők egyike.

STORM, THEODOR. Német költő. (1817 - Husum - 1888.) Kielben jogot tanult, 1843-ban Husumban ügyvéd lett, de 1853-ban a dánok elűzték, csak 1864-ben térhetett újra vissza szülőföldjére. A legnagyobb német novellisták egyike. A végtelen puszták, az ingoványok, az erdők csodálatos szépségű költője.

SWINBURNE, ALGERNON CHARLES. Angol költő. (1837-1909.) Oxfordban végzett, egész életét vidéki magányában töltötte, s csupán irodalommal foglalkozott. Hatalmas szókincsű költő, drámaíró. Néhány kitűnő tanulmánykötetet is írt, tulajdonképpen ő fedezte fel újra William Blake-t. 1908-ban Irodalmi Nobel-díjat kapott.

THOMAS, DYLAN. Angol költő. (1914 - Swansea - 1953.) Újságíró és riporter volt. Agytumorban halt meg váratlanul, egy amerikai útja alkalmából. A walesi tájak énekese versben, prózában, hangjátékaiban egyaránt. A fiatalabb nemzedék legnagyobb hatású költője, legkiemelkedőbb egyénisége. Korai halála nagy vesztesége az új angol irodalomnak.

TOMAN, KAREL. Cseh költő. (1877-1946.) A prágai parlament levéltárosa volt. Életműve mindössze néhány vékony kötet, de ezzel is a legjobb cseh költők közé emelkedett. Sokáig élt Franciaországban.

TRAKL, GEORG. Ausztriai német költő. (1887 - Salzburg - 1914 - Krakkó.) Egy ideig gyógyszerész volt, később csak az irodalomnak élt. Amikor kitört a világháború, be kellett vonulnia. Galíciába küldték. Gyenge idegrendszerre hamar felmondta a szolgálatot - egy elkeseredett pillanatában megmérgezte magát. Rilke és George mellett igen nagy hatása volt a modern német költészetre.

TURNER, WALTER JAMES. Angol költő. (1889 - Melbourne - Ausztrália - 1946.) Tizenhét éves korában átjött Európába. Németországban tanult, majd Angliában telepedett le. Színházi, zenei kritikus, regényíró, drámaíró. Berliozról és Mozarttól is írt könyvet.

UNGARETTI, GIUSEPPE. Olasz költő. (1888 - Alexandria - Egyiptom.) Évekig élt Párizsban, majd Brazíliába, Sao Paulóba költözött, és csak hosszú évek múltán tért vissza Európába. Rómában olasz irodalmat ad elő egyetemi és főiskolai tanfolyamokon. Az olasz hermetikuskok legnagyobb alakja, Montale mellett.

VALLE-INCLÁN, RAMÓN MARIA DE. Spanyol költő. (1869 - Puebla de Caraminál - 1936.) Egész fiatalon Mexikóba került, katona volt és kalandor - ha hihetünk vallomásainak. Madridba visszatérve, 1899-ben, egy verekedés alkalmával elveszítette egyik karját. Népszerű volt mint regényes drámaíró is.

VÁRNÁLISZ, KOSZTÁSZ. Újgörög költő. (1884 - Pirgosz, Bulgária.) Filippopoliszban végezte el a tanítóképzőt, majd egyetemi tanulmányait Athénben folytatta. Különféle vidéki városokban volt tanár, iskolaigazgató. 1919-ben Párizsba került állami ösztöndíjjal. Tulajdonképpen ekkor kezdett írni. Híresek prózai munkái is. 1959-ben Lenin-díjjal tüntették ki.

VELI, ORHAN. Török költő. (1914 - Isztambul - 1949.) Pályáját prózával kezdte, később színdarabokkal próbálkozott, melyekben maga is fellépett. Csak 1937-ben kezdett verseket írni. Egész költői életműve nem több 50-60 oldalnál, mégis a legnagyobb hatású modern török költő.

VERLAINE, PAUL. Francia költő. (1844 - Metz - 1896 - Párizs.) Kezdetben egyszerű hivatalnok, de később elfogja a csavargási vágy, többször börtönbe is kerül. Iszákos, könnyelmű életet élt. A szegénykórházban halt meg. Hatása rendkívül nagy volt az újabb francia és egyben a világirodalomra is.

WILLIAMS, WILLIAM CARLOS. Amerikai költő. (1883 - New Jersey.) Orvosi diplomát szerzett. Tanulmányait részben Svájcban, részben Lipcsében végezte. Az amerikai hermetikus költők közé tartozik.

WILDGANS, ANTON. Ausztriai német költő. (1881 - Bécs - 1932 - Bécs.) Kezdetben jogtudománnyal foglalkozott, később író lett, és évekig volt a Burgtheater igazgatója. Több hatalmas erejű drámát is írt.

WOESTIJNE, KAREL VAN DE. Flamand költő. (1879 - Gent - 1929.) Szülővárosa egyetemén végzett, majd itt lett ő maga is a holland irodalom és nyelvészet professzora. Lírájában a nagyvárosi embert szólaltatja meg. Írásművészete plasztikus, szinte szobrászként bánt a nyelvvel.

YEATS, WILLIAM BUTLER. Angol költő. (1865 - Sandymount, Írország - 1939 - Rouquebrune.) Művészcsaládból származott. Eleinte maga is festeni tanult. Az ír nemzeti irodalom huszadik századi reneszánszának vezéralakja. Drámákat is írt, híresek ír népmese-gyűjteményei és önéletrajzi írásai. 1923-ban Nobel-díjat kapott.

ZABOLOCKIJ, NYIKOLAJ. Szovjet költő. (1903 - Kazany - 1958 - Moszkva.) 1925-ben elvégezte a Leningrádi Pedagógiai Főiskolát. 1926 óta jelennek meg verseskötetei. Költői munkássága nem nagy terjedelmű, de ezzel is a XX. század legjelentősebb szovjet költői közt foglal helyet. Természetszeretetét tömör és finomhangú versekben juttatja kifejezésre. Mint műfordító is rendkívül jelentős. (Goethe, Schiller, Musset, Arany János balladái, Rusztavéli: A tigrisbőrös lovag stb.)